

Historiae sacrae de Iesu Christi, Dei patris et uirginis Mariæ filij, natiuitate, passione, resurrectione à mortuis, eiusq[ue] ad cœlos ascensu, deq[ue] misso & effuso Spiritu S. in apostolos, cum ijs quæ his omnibus cognata atq[ue] adiuncta esse uidentur. : Omnia ex sacrosancto nouo Testamento, carmine Elegiaco conuersa, & in libros tres distincta. : Accessit liber III. qvi continet Carmina seu progymnasmata sacra.

<https://hdl.handle.net/1874/416651>

HISTORIAE

SACRAE DE IESU
CHRISTI, DEI PATRIS ET
uirginis Mariæ filij, natiuitate, passione,
resurrectione à mortuis, eiusq; ad cœlos
ascensu, deq; misso & effuso Spiritu S. in
Apostolos: cum ijs quæ his omnibus co-
gnata atq; adiuncta esse uidentur. Omnia
ex sacrosancto nouo Testamento, carmi-
ne Elegiaco conuersa, & in libros
tres distincta.

ACCESSIT LIBER IIII. QVI
continet Carmina seu Progym-
nasmata sacra.

Auctore P. AVLO CHERLERO
Elsterburgensi, Basilea artium & S.
Theologiae studioso.

I. CORINTH. X.

Omnia in gloriam Dei facite.

BASILEAE, PER IOAN-
nem Oporinum.

15
HISTORIA

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

ILLVSTRI ET GENE-
ROSO ADOLESCENTI,
Domino ALBERTO, nato Marchioni Ba-
densi, &c. Illustrissimi Principis ac Domi-
ni, D. CAROLI Marchionis Badensis &
Hochbergensis, Landgrauij Susembur-
gici, Domini in Rœteln & Baden-
uiler, Domini sui clemen-
tissimi, filio:

PAVLVS CHERLERVS
Elsterburgensis salutem & longæuam
uitam precatur, in Christo
Saluatore.

 OMNES totius uitæ nostræ
rationes, studia, labores de-
niq; omnes ad laudem glo-
riamq; Dei, & proximi
emolumentum atq; salutem planè de-
bent referri. Nam quia solus Deus om-
nipotens est, à quo omnia proficiscuntur
bona in humanum genus, & tanquam
ex perenni quodam fonte demânant, si-
ne cuius beneficio atq; auxilio nihil bo-

ni ac pulcri uel cogitare, uel suscipere, uel perficere homines possunt: idcirco par & æquum est, ut ei, à quo principiū felix est, successusq; prosper in rebus peragendis, uerus quoq; & summus ipsius actionis finis assignetur. Finis aut̄ quem hīc ego appello, is esse debet, ut Deus in suis operibus extollatur, eiusq; gloria longè lateq; amplificetur. Deinde cū Sacræ nobis literæ denuncient liquidò, Deū neq; amari uelle, neq; coli ritè posse, nisi & in proximo Deus, & in Deo proximus antè diligatur: ex eo ut consequatur est necessum, eius ipsius magnā & diligentem rationem in omnibus negocijs suscipiendam nobis esse, atq; gerendam. Verū sicut iste finis ceterarum rerum artificibus, ita & Musarū artiumq; liberaliū cultoribus semper ante oculos

oculos positus esse debet. In quorū numero, cū & ij qui ab opere quod faciūt, Poetae sunt nominati, collocari et uelint & possint: scitè fecerint illi quidē, qui intra hos terminos & cancellos sese modeste continebūt, neq; ex ijs quadam petulantia ad res turpes & libidinosas tractandas euagabuntur. Hoc enim qui faciūt, quod ex officio debent, praestant, & sese homines ratione atq; intelligentia praeditos declarant: qui aliter se gerunt, inertes homines sunt, artemq; pulcerrimam faedè contaminant, & more brutorum se ratione saniore omnino carere satis demonstrant. Quare sanctissimus uates, IOAN. STIGELIUS, qui nostra memoria fuit unica morientis uita Poesis (ut de eo & pulcrè & uerè scribit eius affinis, uir doctrina &

6 EPISTOLA

fama clarus, D. IOBVS FINCELIVS Vinariensis, præclare in hunc modum cecinit:

Musa, Dei laudes, & fortia facta uirorum
 Que canit, illa Deo grata ministra placet.
 Quem inuat obscenas lasciuo carmine nugas
 Ludere, cum Musis nil rationis habet.

Nam quatuor omnino uates omnes ad tractandū habent, quicumq; illi sunt, fuerunt, erunt: bona & mala, turpia atq; honesta. Bona & honesta qui persequuntur, uel Dei gloriam & laudes honorificè cantāt, uel res morales, aliaq; à præclaris uiris præclare gesta oratione & numeris complectuntur. & hi quidem è Musarum sacris fontibus biberunt: & sunt pudici, sobrii, continentes, morati, ueritatis studiosi. Mala uerò turpiaq; lasciuo & petulanti carmine qui decantāt, neq; Deū sincerè uenerari,

rari, neq³ hominum cura affici uera
 possunt: non enim alios, sed seipsos per a-
 lios quaerunt. atq³ isti quidem è Bacchi
 tetricis hausere cantharis: suntq³ lasci-
 uiores, ebrij, in temperâtes, furiosi, men-
 daces. Iam, sicut ex priori genere nun-
 quam defuerunt uates mente boni &
 sinceri: ita in posteriori non unquam de-
 fecerunt, ingenijs corrupti atq³ inertes.
 Immo, quod ubiq³ fieri solet, maior sem-
 per malorum copia & numerus, quàm
 bonorum fuit inuentus. Vnde etiam,
 quia hos illi, hoc est, uerè castos prauis
 sua multitudine obscurarunt, & quasi
 obruerunt, hoc nostro tempore nata est
 Quaestio inter uiros non leuiter doctos,
 An poeta & poetarū fabulae adhuc iu-
 uentuti in Scholis literarū legi atq³ ex-
 plicari debeant. In cuius quidem proble-

matris pertractatione reliquam orationis meae partem nunc consumam: ex occasione, quae mihi alibi data fuit, copiosius de eo differendi. Putatur hoc à nonnullis graue et implicatū esse problema: de quo quid sentiri debeat & oporteat, à multis non parum dubitatur. Alij enim dum mendacem & furiosam considerant poetarum turbam, cuius prope modum omne studium, conatus, industriaq; non aliò pertinere uidetur, nisi ad afficiendos, delectandos, demulcendos hominum animos: idq; non aliquo graui orationis genere, sed ridiculis ferè nugis: non sermone uero, sed commenticia fabularum narratione: non uirtutis, sed uitiorum quasi de industria habitata ratione: hæc inquam dum considerant accurate, non iniurià à poetis & poetarum

rum fabulis abhorrere posse uidentur. Alij contrà, dum res utilissimas, & maximè necessarias, & suauissimas & pulcerrimas, quas saniores poetae uiuis quasi coloribus depingunt, hominibusq; proponunt, diligentius perpendūt: certe graues quoq; habere causas uidentur, quare poetas complectantur, ipsorumq; monumenta censeant in ludis literarijs iuuentuti legi atq; exponi debere. Quid ergo dicendum est? an propter aliquos homines impuros, qui hoc sunt scribendi genere usi, uel abusi potius, ipsa quoq; infelix ars, & misera atq; calamitosa poesis culpanda, abijcienda, damnanda est? an propter aliquas fabellas obscœnas, & nimis mendacijs refertas, omnes statim poetarum fabulæ exterminandæ sunt, & in occulto reponen-

de? Ac illi quidem homines qui non propter usum, sed ab usum, existimant poetas cum suis fabulis debere remotos à Scholis literarum atq; Gymnasijs esse: cur non ferrum, quo multi ad uulnera infligenda, cædesq; faciendas: cur non uinum, quo ad luxum ac fœdissimã ingurgitationem: cur non fruges, quib. ad uentris libidinem explendã: immò quod maius est, cur non Sacras diuinasq; literas, quibus complures ad impias suas constabiliendas opiniones, seu, ut uocant Græci, αἰρεσες, abutūtur, eãdem uia & ratione condemnant? Sed quãso quidnam commiserunt Dei sanctissima dona, si quidam sunt qui ea male & fœdè usurpent? quid sacri uates cõmeruêre, si ex ijs sordidi quidam inueniantur, qui nihil nisi sordida & impura confingant?

fingant? quid deniq; misera peccarunt
 fabella, etiamsi nonnullæ à nonnullis ex
 cogitatae fuerint, in quibus nihil præter
 nugas & mendacia hominibus obtru-
 dant? Verùm nos missos faciamus
 eiusmodi reprehensores: nimis subtiles
 & acuti Aristarchi sunt in ea iudican-
 da arte, quam non satis intelligunt. si e-
 nim intelligerent, non ei se inimicos atq;
 hostes profiterentur. Nos, quibus alia
 mens est, eo quo decet modo, huius artis
 siue utilitatem, siue necessitatem, siue
 suavitatem paululum considerabimus:
 ex quo id consequetur, ut in ordine rerū
 bonarum, quæ omnino sunt expetendæ,
 suum quoq; ei locum dignitatemq; liben-
 ter permittamus. Ac de utilitate quid
 primo dicendum loco sit, non satis occur-
 rit. Non enim solum pulcherrima utilif-
 simaq;

sumaq; præcepta tradunt uates, quibus
 docent, quomodo ingenia adolescentium
 bonis sint disciplinis imbuenda, moribusq;
 ingenuis excolenda: uerum etiam per-
 multa alia habent, quæ cælum, astra,
 motusq; stellarum, quæ terram ipsam
 quanta quanta nobis esse uidetur, &
 quicquid in ea, & quicquid super eam
 mouetur ac spirat, artificiose adum-
 brant atq; depingunt. Est reliquarum
 artium usus magnus & summus: sed fe-
 re immensum habet poesis. adolescentiã
 alit, oblectat senectutẽ: res secundas or-
 nat, aduersis solatium præbet: promo-
 uet tenuiores, ditiores commendat: dele-
 ctat domi, foris non quenquã retardat:
 & quod leue putandum non est, eter-
 num & immortale uirtuti nomen po-
 test conciliare. Carminibus enim, ut ca-
nis

nit ille, uiuax efficitur alma uirtus: &
 fama, quam poetæ tribuunt, perennis &
 immortalis esse solet. Iam uerò quid
 de eius necessitate dici non potest? nam
 si id quodammodo ducimus in necessa-
 rijs, cuius nobis magnus possit usus esse,
 non in iuuentute modo, uerum etiam se-
 nectute: nec uni tantum, sed compluri-
 bus: quæ res est, cuius latius uis pateat,
 quam huius ipsius, de qua loquimur, di-
 sciplina? Hoc bene uiderunt præstantis-
 simi quique philosophi, qui poetas, ipso-
 rumque fabulas idcirco sibi legendas esse
 arbitrati sunt, ut ex ijs mutuari possent,
 quibus etiam sua amplificarent atque or-
 narent. Nec profani solum scriptores, ut
 Plato, ut Platonis discipulus Aristote-
 les, ut Cicero: sed etiam sacri authores,
 quorum è numero sunt Basilius cogno-
 mento

mento magnus, Augustinus, & excelsa illa tuba Domini Paulus, Christi apostolus princeps, uatum carmina suis monumentis commiscet. Nonne diuinus Paulus in Actis 17. cap. ex Arato neteri poeta: & in epistola quam ad Titum suum dedit, cap. 1. ex Epimenide adducit uersum: ubi dicit, θεὸς ἐστὺν γένος, Deī sumus progenis seu genus. & deinde: κρήνες αἰεὶ ἔδυσται, λιανὰ θύεϊα, γαστέρες ἀγγαί. Atq; ob eam causam in primis condiscere poetas debemus in iuuentute, ut etate ingrauescente ijs utamur. id quod laudatiss. nobilissimusq; orator Aeschines hisce scriptum uerbis reliquit: Ἰσὲ τὸ το γὰρ (inquit) οἶμαί ημᾶς πᾶσι δ' αὖτε ὄντας, τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν. ἵν' αὖτε εἰς ὄντας αὐταῖς χροώμεθα. Quā sententiā sic posset aliquis e Græca oratio-

oratione soluta, in Latinam numeris
alligatam conuertere:

Idcirco donec puerilis germinat ætas,
Dogmata nos uatum discere sancta decet
Ut, robusta uiros quando nos fecerit ætas,
Vfus ab his nobis plenior esse queat.

Postremò, ea est huius in exponen-
dis rebus copia, ea argumentorum dispo-
sitiò, ea in sententijs uenustas, ea in to-
tius orationis contextu consonantia, pul-
critudo, concinnitas: ut neq₃ uarietas
maior, neq₃ artificiosior collocatio, neq₃
ornamentum sententiarũ pulcrius, neq₃
elegantior in uniuersa cõpositione har-
monia reperiri posse uideatur. Et si non
ipsius rei utilitas, necessariaq₃ cognitio:
tamen & oratio concinna, sermoq₃ pu-
rus, & carmina iucunda, cantusq₃ dul-
cissimi, quibus sæpè feræ & immanes
beluæ flectuntur atq₃ consistunt, nos ad
aman-

amandam poesin excitare deberent, atq;
 pellicere. Quare cum poetarum lectio,
 qui multa ex suis incundis perficiunt
 figmentis, longè sit saluberrima: & cum
 nullus unquã ullo tempore author præ-
 clarus extiterit in omni disciplinarum
 genere, qui non suæ artis principia quæ-
 dam ex poematis, tanquam uberrimo
 fonte hauserit: non probandum eorum
 uidetur iudicium esse, qui poetas in scho-
 lis literarum iuuentuti legi & expla-
 nari nolunt. Hec habui, quibus præfa-
 ri paucis uolui. Erãt quidem multo plu-
 ra, quæ commodè potuissent adduci: sed
 neq; onerandus nimium est typographus:
 & fuit opera danda, ne mea loquacita-
 te potius molestus, quàm iucundus fui-
 se Lectori uiderer. Hec igitur paucis
 sufficiant.

Nunc

Nunc illustris & generose adolescens,
 D. ALBERTE Marchio Baden-
 sis, &c. has meas lucubrationes tibi of-
 fero: quas ut æquo accipias animo, etiã
 atq; etiam submissè peto. Quòd aut tuo
 malui nomini, quàm alterius inscribere
 atq; dedicare: tres sunt potissimum cau-
 se, quæ me impulerunt. Nam primum
 deinctus sum Illustrissimo D. parenti
 tuo, Domino CAROLO, &c. propter
 multa, & magna, & singularia bene-
 ficia, quæ ipsius excellentia iamdudum
 in me contulit, & adhuc quotidie con-
 fert, dum & mihi & alijs studiosis ado-
 lescentibus non paucis, sumptus ad stu-
 dia literarum necessarios, liberalissimè
 impendit. Cuius benevolentia atq; uo-
 luntas cum tam liberalis & prompta
 semper fuerit erga studiosos alumnos,
 B quos

quos ab eo tempore, quo ipse primus sacrosanctam Evangelij doctrinam amplexus est, & recepit in sua ditione, usq; in hodiernum diem fouet ac nutrit: facinus cōmitti arbitratus sum, si non eius rei aliquod testimonium & indicium publicè extaret. Deinde D. ALBERTE, ex doctissimo & reuerendo uiro, D. D. SIMONE SPICERO, qui uerè alter parens meus est & amore & beneficijs, sepè audio tuam prædicationi indolem, industriam, in primisq; diligentiam, quam adhuc adolescens, uix nouem annos natus, in studijs literarum egregiè nauas. Ea igitur res me uehementer mouit: & bonam spem dedit, fore ut iste meus libellus uel iam statim, uel paulo post, te tali patrono uteretur, quo uix meliorem ipse sibi optare potuisset.

fuisset. qui tamen si adhuc sis tenera
 & infirma etate præditus: tamen
 quod est annis ipsis denegatum, id ra-
 tionis intelligentia satis abundè com-
 pensauit. Postremò, hoc meo scripto qua-
 licunq; monere te uolui, ut cogitares non
 alia uia, nisi ea ipsa quam nunc fau-
 sto pede teris, cum intimo tuo, D. IO-
 ANNE CASPARO ab An-
 nuil, ad summum uirtutis culmen a-
 scendi posse: in qua si constanter, ut cœ-
 pisti feliciter, perrexeris, olim Musæ
 & gratus Apollo, qui nunc tantum
 specimen aliquod ostendunt suæ erga
 te beneuolentiæ, æternæ laudis corona
 caput tuum cingent atque ornabunt.
 Deus æternus pater Domini ac Sal-
 uatoris nostri IESU CHRISTI,
 tuam istam uiridem etatem regat, pro-
 uehat,

uehat, tueatur: tibiq; adsit, ut & eta-
 te, & gratia, & prudentia in dies sin-
 gulos magis ac magis crescas: sicut
 cum puero I E S U accidisse legimus.
 Idem deniq; faxit, ut, cum olim ad ca-
 pessendam Rempublicam accedendum
 erit, bona in pace, & tranquillo in o-
 cio, populū, quem Dominus tibi da-
 bit, regere & fouere queas: ut om-
 nes uideant, te pietate Dauidem, hu-
 manitate Abelem, sapientia Salo-
 monem exprimere ac representare. O-
 ptimè Vale, mi adolescens optime. Da-
 ta in urbe Rauracorum, Anno redem-
 pti mundi M. D. L X I I I I. die bo-
 ni & mali, damnationis atq; salu-
 tis: hoc est, 25 Martij: quo ipso die
 & Adam in paradiso lapsus, & Chri-
 sti humanitas uirgini Marie nun-
 ciata:

ciata: & Christus, cum Patre & Spi-
ritu sancto Saluator, in cruce passus
ac mortuus fuisse à patribus scribitur.

Ei sit laus & honor, gloria & im-
perium in omne ævum:

Amen.

LECTORI S.

Damus nunc in lucem, beneuole Lector, tres libros, qui sacrā historiā complectuntur de IESU CHRISTI Saluatoris natiuitate, passione, resurrectione, ē sacrosancto nouo Testamento conuersam: quibus accessit Liber quartus, in materia à tribus prioribus non alienus. Eos si & pijs uiris probari, & à studiosis adolescentibus non contemni intellexerimus, suo tempore alios duodecim ad hos tres adiungemus: quibus eādē, qua hic usi sumus, ratione conabimur omnia complecti, quæ in toto nouo Testamento ab Euangelistis & Apostolis, de CHRISTO Saluatore, de cœlesti eius doctrina, de miraculis, de discipulis eius, de alijs rebus salutaribus, memoriæ & literis sunt commendata. Operis quidem iacta fundamenta sunt: uerum superstructione non uehementer erit properandum. Hæc ipsa non satis matura, nimis fortasse maturè emitto. Sed quemadmodum
in his

in his meo cuidam, nescio an consilio, an cupiditati puerili, in euulgādo pariti, & uix in nonum usq; mensem domi latere passus sum: ita in ijs, quæ promitto in posterum, & præstabo uolente Deo, tempori morē geram: & nisi, ut Horatius monet, in nonum usq; annum fuerint pressa, in lucem non dabo. Peto autem ab omnibus pijs uiris, & studiosis adolescentibus, ut si quid uel malè, uel ineptè, uel minus congruè factum esse animaduertent in his quæ nunc uident, me per literas monere non grauentur. Dabo operā, & enitar, ut in reliquis nihil simile committatur. Atq; hæc mihi fuit maxima causa, quare ista præmittēda censui. Scio me nō semper, quod debuissem, præstitisse: sed cōdonabitur aliquid materię ipsi, quæ nō liberū stylum, sed quasi coactū requirit. Id quod probè mihi credēt, qui ipsi in uertendis reb. sacris periculū fecere, uel sunt olim facturi. Præstiti ego quod potui, non quod uolui. Bene uale.

EPIGRAMMA CLARISSIMI
 VIRI, D. HEINRICI PANTALEONIS,
 Medicinæ & philosophiæ Doctoris: &
 in celebri Academia Basiliensi Physices
 ordinarij professoris, scriptum in Sacras
 historias PAULI CHERLERI El-
 sterburgensis, discipuli &
 auditoris sui.

Historias Diuûm ueteres scripsere poetæ,
 Et superos rectè se coluisse putant.
 Interea spargunt uentosas undiq; nugas,
 Nec ueri certa est omnibus usq; fides,
 Reffert ille uago Saturnum carmine priscum,
 Ille solet Creticum commemorare louem.
 Carmine grādifono quidam posuere Gradiuum,
 His placuit Solem laudibus euehere.
 Undiq; lasciuæ Veneri hi præconia ludunt:
 Subdola Mercurij pars quoq; facta canit.
 Parsq; suo celebrat fulgentem carmine Lunam,
 Ast alij laudant agmina cuncta Deûm.
 Nec pudet hos omnes immania crimina Diuûm
 Terrigenis libris inseruisse suis.
 Ausus at hic tandem noster procedere PAVLVS,
 Laudes æterni qui canit usq; Dei.
 Et genus & mores dum Christi scripsit IESVS,
 Omnia felici reddidit ista stylo.

Non Latium hoc felix sciuit, nec Græcia mēdax
 Nec maiora quidem nunc homo nosse potest.

IACOBI HERTELII CVRIEN-
 sis, amici sui, Iambicum
 mixtum.

Aeterna si nouisse Christum, præmia
 Confert, & beatitudinis:
 Ecclesiæ de seminarijs Dei
 Dicas mereri plurimum,
 Quòd arte qui, quòd & ualent industria,
 Ad gloriam omne conferunt
 Christi Dei, intactæq; nati uirginis,
 Nostræ salutis arbitri.
 Cherlere idem quod factitare sedulis
 Non desinis laboribus:
 Gratum facis Christo, facis quod maxime
 Prodest piorum coctui:
 Christus tuis benignus adsit dotibus;
 Dignas agant grates pij.

MARCI VIOTORIS GERENSIS
 de philomela Cherleri

ἑξάστιχον.

Cum philomela canat tua nūc tam carmina pulcra,
 Paule, meus, primo tempore ueris, amor:
 Quid faciet, quando ueniet citò letior ætas,
 Concentus reliquæ cum modulantur aues?

β 5

Ergo

Ergo meus Cherlere fauor sic pergito porro:
Nam tuus aeterno tempore cantus erit.

IOANNIS OETEI NOR-
thusani.

Πάμπολλοι λύπριδος δολομίτιδος έργα χράφουσι,
χ' ὦρ ὦρτιμ κυρφίως τὰς φρένας ἠδὺς ἔρωσι.
Ἄλλοι τῷ βλοσυρῷτε φθισίνορος έργα ἄρνος
ἀδασιν, πολέμω καὶ φονόοντα καυῶ.
τῷδε ὁ ἡμέτερος ἰδρωῶ μασῶν ὑποφήτης
ΧΕΡΛΗΡΟΣ, πλάστῳ δόξαρ ἱπαινῶ ἔχει.
ἴτι θεορρήτωρ διδασχῶρ μυσήρια μέτρῳ
μῆνον θαυμασῆ διξιότηῃσι λέγει,
ἐγγνώμως λάβε γῆρ βιβλίον, φιλόμωσε, ἄριστον,
καὶ χάριμ οἰδ' αὐτῷ, ὃς παρὲ δωκε νέον.

VALENTINI CHERLERI ELSTER-
burgensis Archilochicum.

Hoc placida exiguum
Candide lector opus
Accipe mente, modò
Quod pia Musa dedit.
Cumq; tibi fuerit
Tempus inane datum,
Perlege: fructus erit
Non leuis inde tibi.
Nam sacra uiuificæ
Verba salutis habet,

Quæ sapiente Dei
Filijs ab ore fluunt.

Quoq; sit ille modo
Virgine natus homo:

Quoq; sit ille modo

In cruce passus homo.

Quoq; modo domita
Morte, reuersus humo,

Discipulis dederit

Pneuma deinde suis.

Hæc tibi cuncta canis

Mysticus iste liber,

Quem pia dat studijs

Musa operata sacris.

Eq; salutiferis

Eruit ista libris:

Quos Leo, quos Aquila,

Bos, luuenisq; ferunt.

Quæ neq; diminuit,

Nec superaddit eis:

Vt malè, decipiunt

Qui rude uulgus, agunt.

Simplice sed studio

Reddit & historias:

Sensibus atq; suis

Consona uerba legit.

Ergò nouum facili

Lector

Lector amice librum

Suscipe corde, alijs

Atq; repone tuis.

Tu sed amande animo

Tempus in omne meo

Frater, ad ista, sacra

Carmina plura cane.

Perfice ritè noui

Fœderis historias:

Quod semel instituit

Paruus Apollo tuus.

Creuerit inde Deo

Gloria, fama tibi:

Vtilitasq; tibi,

Lector amice. Vale.

FINIS EPIGRAMMATVM
in historias Cherleri scri-
ptorum.

N E

NE IN ISTO FOLIO NO-
bis uacuae relinquerentur aliqua pagella, pla-
cuit istos uersiculos, qui nunc sequuntur,
ad priora adijcere. Nam alias duae
columnae mansissent
uacuae.

PAVLVS CHERLERVS ELSTER-
burgensis, discedens Ar-
gentina.

Argentina uale, totum bene nota per orbem:
Nunc ab eo longè finibus ipse tuis.
Dum tecum uixi fermè per quattuor annos,
Mixta tui modicis tristitia multa bonis:
Sed iuuat, & tempus, nec fallor, in omne iuuabit,
Discipulum Sturmi magne fuisse tuum.
Præcipuiq; uiri, quo nunc Lindauia gaudet,
Litterulas natos edocuisse bonas.
Vado, uale: sed tu salue Basilea, uolentem
Musarum ad choreas quò iubet ire DEVS.

IDEM ueniens Norimbergam, è
Lipsia Misniae.

LIPSI A pulcra uale, tua nunc tua linquere cogor
Mœnia: fors isto me iubet ire loco.
Tu mihi tu contra salue gens Norica: salue
Vrbs mihi cum populo Noricaberga tuo.
In patria multum de te mihi fama locuta est,

PAVLVS

Paruus adhuc essem tunc ego quando puer.
 Nil mentita fuit, uideo maiora: sed æris
 O utinam nobis copia magna foret:
 Quam mihi multa forum uellem præclara per istum
 Nunc emere, & multis diues abire bonis.
 Sed miser in uetitum nitor, cupioq; negata:
 Nam sine nunc emitur scilicet ære nihil.
 Ergo meas queram Musas, gnauusq; studebo,
 Olim etiam ut doctus ditior esse queam.

VALENTINVS CHERLERVS

Elsterb. discedens Neustad-
 dio ad Orlam.

Nunc ego te linquo uicina Neapolis Orle:
 Cum gratis igitur ciuibus usq; uale.
 Quò pergam porrò, uel quò uia ducet euntem,
 Nescio: monstrabunt sed bona fata uiam.
 Me commendo tibi solùm, Deus optime: iam nunc
 Tu nostræ dubium dirige nauis iter.
 Sic quando ueniam, quò me iam cunq; uocabis,
 Persoluam grata carmina mente tibi.

ERRA

ERRATA TYPOGRAPHÆ

ca sic emendabis.

Pag. 4. uers. 19 Pharemô; 5. 8 Dauides
 8. 14 femina 12. 19 tarda 13. 14 sua 14. 21 Tha
 riadæ 16. 6 genitam 17. 23 Aethereos 20. 22
 fatis 22. 9 lustra 23. 16 uirgine 27. 4 Hebrææ
 ibid. 8 E regione 35. 23 adstant ibid. 24
 casto 38. 25 feret 40. 10 Bethsaides 41. 19 ue
 terem 43. 5 tepidos 44 E micat, & tenebris
 4 6. 7 spondetis 49. 1 Terribiliq; 52. 20 præ
 uidet 53. 3 uox 57. 1 roganti 61. 20 uultu 83.
 8 concussa in uiscera terræ 88. 26 ora 91. 5 fe
 rè 102. 5 iam 103. 10 fermè 110. 26 Hieroso
 lymam 112. 7 carmina 115. 3 qui 119. 13. durum
 124. 2 gustanda 125. 4 morborum 126. 13.
 alijs 127. 21. aras 137. 5 ALBERTO ibid. 22
 nodo 137. 11 laudi 148. 13 releuat 154. 6 Ad
 Stygias ibid. aquas 156. 7 applicet 159. 15
 tuam 160. 24 alma 162. 19 arua 163. 3 pie 169.
 16 E dele 174. 7 Criminis 181. 18 Expedi
 ensq; 195. 13 blanda ibid. 22 sit 196. 4 re
 gno 201. 2 Medicus 205. 17 ignauas 208. 6 no
 bis 219. 27 Maiora 220. 11 erat ibid. 12 Cras
 222. 1 auras 232. 1 saxo 235. 6 abeuntibus ibid.
 7 ueniat tempus 239. 3 Clathius 241. 9.
 aquis. 247. 26 eum 256. 5 po
 meridianam.

In Epist. nuncupatoria, prope finem, Pag. 21. uers. 1.
 sic legendum: & Christus Saluator in cruce passus ac
 mortuus fuisse à patribus scribitur. Ei sit cura
 Patre & Spiritu S. laus, &c.

HISTORIAE SA-
CRAE DE IESV CHRI-
sti, Dei Patris & uirginis Mariae F.
conceptione, natiuitate, & reliqua ui-
ta acta, usq; ad annum duo-
decimum:

LIBER PRIMVS.

ELEGIA I.

IESVS Christus Saluator, DEI patris, uirginisq;
Mariae filius, uerus & aeternus filius à celesti patre ante se-
cula genitus: uerus ac naturalis homo, certo cõsignatoq; tem-
pore ex Maria uirgine in hunc mundum natus.

IOAN. CAP. I.

In principio erat Sermo: & Sermo erat
apud Deum: & Deus erat ille Sermo. Hic
erat in principio, &c.

PRINCIPIO Domini non erat
rabile VERBUM

Ante Deum, in magno lumine
lumen, erat.

Et Verbum Deus illud erat, nu-
menq; uerendum,

Cui parent Domino cuncta creata suo.

Scilicet hoc Verbo motum spirante, creauit

Omnia, que mundus terminat iste, DEVS.

2 DE NATIVIT. CHRISTI

Et sine nil ipso magnus Pater cœdit horum,
 Quæ Natura suo continet abna sinu.
 Viua salus, vitæq; vigor cœlestis in ipso:
 Certaq; perpetuæ munera lucis erant.
 Et lux in tenebris fulget, lucisq; tenebræ
 Claudere dispersum non potuere iubar.
 Vênit ab æterno missus genitore minister,
 Cui dederat nomen gratia uerâ suum.
 Vênit, ut ad fidei lucem fontemq; salutis
 Cogere et humanum uoce sonante, genus
 Non idem, lux illa fuit: sed numine missus,
 Ut fieret testis luminis huius, erat.
 Lux uerè, lux illa fuit, quæ corda fouendo
 Inflamat radijs, iustificatq; suis.
 Ille hominem fassus sese, fragiliq; figura
 Accepta, misero seruus in orbe fuit.
 Et licet hunc sapiens mundum formauerit author,
 Agnouit Dominum non tamen iste suum.
 Ille DEI natus, rerum dominator & author,
 In sua stelliger è uênit ab arce Poli:
 Nec sua gens ipsum, cui se eptro uindice missus
 Adfuit, ut Stygio ferret ab hoste, tulit:
 Sed quicumq; pijs tenuerun è mentibus, illos
 Esse sui iussit pignora caræ Patris.
 Tantum fixa quibus pleno fiducia corde
 Nomen in ipsius iusticiamq; stetit.
 At non qui geniti uicioso sanguine, mollis

LIBER PRIMVS.

Sive uiri nutu. seu quoq; carnis ope.
Sed solium generante Deo partumq; mouente,
Flamine qui nati cunq; fuere sacro.
Et caro, Sermo fuit: carnisq; in semina fusus
Nobiscum fragilis uiuere cœpit homo:
Illiusq; data est manifesto in lumine, nobis
Gloria mirandum conspicienda, decus.
Gloria, ceu geniti, cœlestis mente suprema,
Cuius erat dulci plenus amore, Patris.
Agnifer in solis testatur uallibus ipsum,
Dum uacuos passim talibus implet agros:
Iste fuit, de quo cecini, me ponè sequutus
Qui ueniet: quoniam me fuit ipse prior.
Hic fons est saliens, miseris mortalibus unde
Defluxit uiuæ uena perennis aquæ.
Nam data per Mosén lex est, quæ læsa pauentes
Nos iubet irati iura timere Dei.
Vera sed à miti descendit gratia Christo:
Heredes patrij quæ facit esse poli.
Ex cunctis nemo potuit mortalibus unquam,
Quam tenet, in magna cernere luce Deum.
Vnica sed Patris proles & filius unus,
In gremio molli qui sedet ipse Patris:
Ille reuelauit nobis, de munere tanto
Humanum docuit plenius ille genus.

ELEGIA II.

Christus Saluator secundum carnem, quam assumpsit,
de se

4 DE NATIVIT. CHRISTI
de femine Abrahæ natus: & à regia stirpe Davidu, origi-
nem suam ducent.

MATTH. CAP. I.

Liber generationis IESV Christi, filij
David, filij Abraham. Abraham genuit
Isaac: Isaac genuit, &c.

QUæ fuerit series excelsæ in stemmate gentis,
Vnde tuū gaudes ducere Christe, genus:
Quoq; modo cesset, quæ stirps ab origine, tota
Pullulet, hæc certo pagina sine docet.
Ipse Patris, iuxta carnem, Davidis, & Abræ
Natus ab exigua posteritate fuit.
Abrahamo dulcem genuit pia Sara nepotem,
Isaacum: sterilis quæ prius uxor erat.
Dilectum Domino rursum malè foeta, Iacobum
Isaaco tandem cara Rebecca dedit.
Huic Lia, magna quidē magnæ spes gentis, Iudam
Cum caris peperit fratribus inde suis.
At pater hinc Iudas Zar amq; Pharesq; gemellos
De Thamara, fuerat quæ nurus antè, tulit.
Efromumq; Phares misit, cui protinus inde
Filius, Arâmus nomine dictus, erat.
Aminadab porrò Phariæ regionis in orbe
Creditur Arâmo de genitore satus.
Hoc de patre genus propior trahit inde Naasson,
Qui propter sobolem clarior esse potest.
Nam genuit natum, multis uirtutibus auctum,

Salmo-

Salmonem, populus quo duce letus agit.
 Ex Rachaba Salmon genuit famulante Boozem,
 Quo duce per Canaan fortis Hebræus abit.
 Hic Obedis genitor fit post Moabithidis, ipsa
 Fœmina gentili quem sata stirpe parit.
 Ipse Obedes autem magnum produxit Iessan,
 Dauidi patrium ducitur unde genus.
 Dauidi Salomona pium generavit, Viræ
 Post obitum, sœuis nupta marita dolis.
 At Salomon, inter minimus Davidis alumnos,
 Infausto Roboam sidere deinde tulit.
 Dux uerò Roboam natum suscepit Abiam,
 Qui patriæ heredem religionis agit.
 Asan Abia creat: rursus creat impius Asa
 Iosaphatum finxit cui pia corda Deus.
 Ioramom ille creat: sed Ioramus edit Oziam,
 Ioatham gaudet qui pius esse sator.
 Hinc Achasum consors thalami sua nixibus edit
 Ioatham, multos qui colit usq; deos.
 Ezechian Achasus profert, ex fratre nepotem:
 Namq; Achasi sobolem morsq; Baalq; uorant.
 Ezechias clarum uersa pietate Manassan
 Progeniuit, tremulus cum foret ipse senex.
 Hic sator Amônis, Iosian protulit Amon,
 Regia defuncto qui patre sceptrum tenet.
 Dumq; Semiramia populus Iudeus in urbe
 Exulat, & captus uincula dura gerit,

DE NATIVIT. CHRISTI

Iechonias cara Iosiae è coniuge Regi
Nascitur: et fratres mox habet ille suos.
Hinc ubi bis septem lustris abeuntibus, aegre
Fugit ab exilio libera, turba suo:
Iechonia rursus fortis generante, creatur
Salathiel: patrem quem Zorobabel habet.
Rursus ab hoc fortis descendit Abiudus, heros:
Eliacus soboles cui generosa datur.
Azaron Eliacus, Sadocum creat Azor: Achinus
A Sadoco: Eliudum fortis Achinus habet.
Eliado dulcis coniux Elezoron edit:
Cui pius est Matthan filius inde datus.
Exoritur tandem pius è Matthane Iacobus:
Iosephus gaudet quo genitore pius.
Iosephus qui iura thori dedit inde Marie:
Ex qua natus erat Christus IESVS, homo.
Progenies igitur totius stirpis ab Abre
Semine, Davidis semen ad usq; ductis.
Si uideas rectè, collecti debita secum
Nomina fert generis quattuor atq; decem.
At genera à celso Iesxi, stemmate Regis,
Gentis ad exilium, si numerare uelis:
Inuenies iterum capitum bis nomina septem:
Quae claudit series ordine iusta suo.
Deniq; si magnae iuga post Babylonica stirpis
Ad natum fuerit gens numerata Deum:
Ille tibi numerus per quinq; nouemq; redibit:

Sicut

LIBER PRIMVS. 7

Sicut in exemplis ante duobus habes.

Hæc gentis series, hæc incunabula, Christus
Vnde fuit natus, filius ille Dei.

ELEGIA III.

Christi Saluatoris humanitas, uirgini Mariæ, per Ga-
brielem angelum nunciat a: mense sexto, hoc est, die 25 Mar-
tj: anno conditi Mundi 3961.

LVCAE CAP. I.

In mense autem sexto missus est ange-
lus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ,
cui nomen Nazareth.

Tempus erat, Phæbe sexto quo cornua mense
Sumpserat, & claro cæperat ire polo:
Angelus in paruam quando Galileidos urbem,
Aethereo Gabriel missus ab axe fuit:
Scilicet ut summi ferret mandata parentis,
Lecta Deo mater, regia uirgo, tibi.
Virgo sed ante uiro thalamum promiserat illa,
Iosephus cuius nomen est omen erat.
Principiumq; sui generis ducebat ab alto
Sanguine, Dauides inelytus unde uenit.
Virginis ac nomen, tali quæ nupta marito
Sacra thori dederat iura, Maria fuit.
Huius ut ingressus gemmatis Palmifer alis
Secretæ tetigit limina sedis, ait:
Salue lecta Dei uirgo, uirgo inelyta salue:

8 DE NATIUIT. CHRISTI

Salue uirginei splendor honorq; chori.
Te coelestis amat Genitor, tibi gaudet adesse,
Foemineas inter tu benedicta nurus.
Illa uidens iuuenem, gestumq; & uerba loquentis,
Concepit niueo turbida corde metum.
Obstupuitq; diu uoces, tacitaq; reuoluit
Mente, salutandi quis foret iste modus.
Tunc animum timidae cupiens placare puellae
Aliger, hos letos protulit ore sonos:
Pone grauem Regina metum, curasq; resoluere,
O nuribus foelix omnibus una magis.
Te Pater omnipotens pronis amplectitur ulnis,
Et Dominus clemens propitiuq; tibi est.
Aspice, concipies mirandae foemina prolis,
Et paries iusto tempore foeta Deum.
Et quia Saluator multis feret ille salutem,
Dicendus magno nomine IESVS erit.
Magnus erit, supraq; hominem sese efferet: unde
Dicetur summi filius esse Patris.
Huic Deus aeternus sedem Dauidis auitam,
Ipsiusq; Patris regia scepra dabit.
Perpetuo gentem secunda in pace fouebit,
Isaaco sese quae pia tollet auo.
Huic ego nec metas rerum, nec tempora pono:
Nullus enim regni terminus huius erit.
Sic memorat Gabriel, roseo quem tincta pudore,
Insequitur tali regia uirgo modo:

Qua

Qua quæso ratione potest contingere, nobis
 Insolitum persers nuncia cuius, opus?
 In uetitis numerem tactus cum salua uiriles,
 Et mihi sint nulli gaudia iuncta uiro?
 Nuncius hîc contra placido sermone profatur
 Talia: Res nutu est illa gerenda Dei.
 Te pater afflabit miti supremus amore:
 Et tecum uirtus Omnipotentis erit,
 Ac sacer arcano totum se fœdere miscens
 Spiritus, huic utero semina prima feret.
 Filius inde tuus toto cantabitur orbe,
 Filius æterno de genitore fatus.
 Sic pia, iuncta tibi propiori sanguine, uirgo,
 Helisabe, quamuis cana senecta premat,
 Fert uterum tamen ecce, nihil tardante senectæ,
 Plenaq; Zachariæ spem modò prolis alit.
 Et uaga iam sextum coniunctis cornibus orbem
 Luna replet, prægnans hoc ea tempus habet.
 Omnia sic pãrent summo submissa Tonanti:
 Omnia sic eius dextera magna potest.
 Illa dehinc: Ciuis iuuenum pulcherrime cœli,
 Obsequor: his dictis sponte datura locum.
 Sum Domini, uelut antè fui, subiecta ministra,
 In me polliciti sint rata uerba tui.
 His ita perfectis abiit, solaq; relicta
 Virgine, libratum corpus in astra tulit.

IO DE NATIVIT. CHRISTI
ELEGIA IIII.

Postea quã Maria uirtute Spiritus sancti, grauida facta
est. Iosephus rationes secũ inuit, ut ei matrimonij promissam
fidem irritam faciat: à quo proposito per angelum re expli-
cata in somnis, quomodo habeat, reuocatur.

MATTH. CAP. I.

IESV uerò Christi natiuitas sic habet,
Cùm mater enim eius Maria desponsa-
ta esset Ioseph, priusquam congressi fu-
issent, &c.

HAec autem ratio pueri nascentis IESV,
Mater onus quando dulce ferebat, erat.
Ipse quidem senior casta cum uirgine Ioseph,
Legitimi statuit sacra parare thori:
Coniugijq; fidem, tæda socianda iugali,
Iam dederat, sponso pacta puella nouo.
Antè tamen lectus thalamo quàm iungeret uno,
Sponsa sacro statu plena reperta fuit.
Tunc senior manifesta uteri cum pondera uidit,
Hanc statuit fidei ius uiolasse suæ:
Sed quoniam uir iustus erat, turpisq; uolebat
Innocuus puras labis habere manus:
Erubuit famam grauidæ uiolare puellæ,
Ne fieret patrij crimen in urbe soli.
Tantum cura fuit, tacitas ut fallere tædas
Possset, & ingrato liber abire thoro.
Nec animo secum peragit: curaq; perenni

Exigit

Exigit, hoc fieri qua ratione queat.

Sed dum blanda quies olim sua membra iacenti

Irrigat, & serpit munere grata Dei:

In somnis ecce ante oculos sese angelus offert,

Hæc qui sollicito iussa sequenda dedit:

Ne metuas illam stabili tibi iungere Nympham,

Spem socij firmam quæ dedit antè thori.

Nam quòd gestat onus, quòd plenior ebullit aluus,

Illud opus sacri flaminis esse scias.

Progeniem uerò pariet, lesunq; uocabis

Nomine: sic uerum nomen & omen habet.

Namq; sui populi, culpæ qui mole grauat,ur,

Purgabit uitij libera corda suis.

Seruabitq; pios manes, atq; inferet astris,

Vt noua perpetuæ gaudia lucis agant.

Omne sed hoc factum est, quoniã sic uoluerè uates

Ipse suos rerum iusserat antè, Pater.

Namq; per Amidem tali canit ore prophetam,

Qui Solymis quondam ciuibus hospes erat:

Eccè grauis tumida uirgo censebitur aluo,

Et sobolem intacta uirginitate dabit.

Ac tenerum Emmanuel infantem nomine dicet,

Nobiscum Dominum quod sonat, esse Deum.

Heliades postquam somno reuocatus ab alto,

Et sibi per lucem redditus ipse fuit:

Pronus obit monitus, supera quos aliger arce

Detulit, & sponsæ gaudet adesse suæ.

12 DE NATIVIT. CHRISTI

Sed non agnouit citius, Iesseia donec
Illæso peperit uirgo pudore satum.
Et memor infantem saluantis nomen I E S V,
Nomen ab officio iussit habere suo.

ELEGIA V.

Maria salutatur Elisabeth, uxorem Zachariae, cognatam suam: cuius in utero infans se, ob presentem mundi Saluatorem commouet, leticiaq; exultat. Et uirgo Maria propter immensa beneficia, quibus præ ceteris seminis à Deo ornata est, pleno ore laudes Deo concinnat.

LVCAE CAP. I.

Exurgens autem Maria in diebus his,
abiit in montana cum festinatione, in ciuitatem Iudæ, & intrauit in domum, &c.

IAm uerò cum mista Deo Dauidica uirgo
Cœpisset partus semina ferre sacri:
Tentat iter, notamq; cito pede fertur ad urbem,
Que sita Iudæis montibus alta fuit.
Vtq; emensa uiam primùm, non tardè puella,
Conscia Zachariæ limina uatis adit.
Scilicet ut multam nurui cognata salutem
Dicat, & exoptet prospera cuncta, suæ.
Ille salutantis uoces ubi letior hausit,
Et dedit alternas, continuitq; manus:
Confestim clausa saliens genetricis in aluo,
Insolitis cœpit motibus ire puer.
Et Deus inuasit matrem, subitoq; cucurrit

Cœlestis penetrans ima per ossa calor.
 Nec tacet ulterius diuino afflata furor,
 Elisabe, tali conscia uoce sonat:
 Salue magna Dei genetrix, lectissima salue,
 Fœmineos inter tu benedicta choros.
 O' soboles diuina, Dei ô sanctissima proles,
 Quam tuus accepto pondere uenter habet.
 Vnde mihi hæc fulsit placidi clementia cœli?
 Vnde precor uenit gratia tanta mihi?
 Ut Domini me magna mei, terq; inçlyta mater
 uiseret, & coràm uellet amica loqui?
 Ecce etenim soboles, ista quæ clauditur aluo,
 Te simul ac propius sensit adesse mihi,
 Emicuit: testansq; dato suo gaudia signo
 Se tenero mouit, subsiluitq; sinu.
 Et felix ô magna parens, ô aurea uirgo,
 Quæ potes immota credere mente Deo.
 Te promissa manent Domini: quem sola uidebas,
 Aetherij iuuenis te pia, sermo uocat.
 Regia sed uirgo plena tunc gaudia mente
 imbibit, & toto pectore leta fuit.
 Et modulata sacris diuinum uersibus hymnum,
 His Dominum cœpit glorificare sonis:
 Mens mea perpetuos Summo persoluit honores,
 Inq; Dei laudes lingua soluta ruit.
 Plenius exultant iucundo pectora motu,
 Leticiaq; mihi ceu rapiente fluunt.

Namq;

14 DENATIVIT. CHRISTI

Namq; humilem mitis seruam respexit ab alto,
 Atria fidereæ qui colit alta domus.
 Hinc ego, dum uasti constabit machina mundi,
 Nomen ab æterna posteritate feram.
 Magna mihi parue cumulauit dona puellæ,
 Sub ualido torquet qui pede cuncta, Pater.
 Ad uentiam pronus, largusq; fauore, benignus,
 Munificus, clemens omnibus esse cupit:
 Omnibus, addicto prompti quicumq; timore
 Imperij faciunt debita iussa sui.
 Ille suæ promens ualidus noua robora dextræ,
 Plurima mirandis signa dat usq; modis.
 Ille domat frangit, dispergit, deprimit omnes,
 Qui proprijs magni uiribus esse uolunt:
 Ille trahit mentes solijs è mollibus acres,
 Et locat abiectum rursus in alta gregem.
 Diuitijs inopes superat, uacuosq; relinquit,
 Qui bona cum teneant plurima, plura petunt.
 Nunc memor Isacidis aderit, dubijsq; benignam
 Rebus opem patria pro bonitate feret.
 Tharidæ ueluti, patribusq; recepit auitis,
 Et quibus est magni sanguinis author Abram.
 Mensibus inde tribus cum dulci mansit amica,
 Quam iuuat officijs prompta ministra pijs.
 Atq; hoc elapso successit tempore retrò
 In patrias uirgo, per iuga summa domos.

ELEGIA VI.

*Christi Salvatoris in hunc mundum abiecta, & plane
humilis natiuitas. Angelorum propter eam summa laci-
cia, voluptas, atq; triumphus.*

LVCAE CAP. II.

Factum est autem in diebus illis: Exiit
decretum à Cæsare Augusto, ut censere-
tur totus orbis. Hæc descriptio prima fa-
cta est, &c.

EXiit Augusto de Cæsare dogma, tributum
Penderet ut gemino, subdita terra, polo.
Tempore quo magnus Syriæ Cyrenius oræ
Præses erat: primum quæ data muleta fuit.
Nec mora, consurgit densis gens undiq; turmis,
Inq; nouas leges quilibet ire parat.
Quilibet ire parat patriam non tardus ad urbem,
Vt sua cum tota nomina gente ferat.
Ergo nouus molitur iter quoq; sponsus Ioseph:
Quem socio sequitur dulcis amica gradu.
Et linquens natale solum Galileidos oræ,
Ad patriæ tendit culmina parua tribus:
Propterea quod clara trahat primordia gentis
Stemmata de celso prolis lessa tue.
Irecupit, nomenq; suum, nomenq; puellæ
Vt patria scribi gentis, in urbe sinat.
Ibat, & à tergo gressus comes ibat herilis,
Fœmina,

16 DE NATIVIT. CHRISTI

Fœmina, cui grauidus semine uenter erat.
 Tædia sed primum quando post multa laboris
 Bethlemidæ gelida sede quicuit humi:
 Alma dies fulsit, foetum quo regia coniunx
 Ederet, & mundo gaudia plena daret.
 Et primò genitum pecora inter inertia prolem
 Exhibuit, leso foeta pudore nihil.
 Et tenerum impediit attrito tegmine pannis
 Innocuum resouens officiosa latus.
 Composuitq; ipsum, dura in præsepia uinctum,
 Nam reliqua nullus mansit in urbe locus:
 Pastores autem uicina in ualle manebant,
 Seruantes positum lata per arua gregem,
 Et uigilem dulcis somni sine munere noctem
 Ducebant, septis addita turba suis.
 Hos adiit Domini, splendente coruscus amictus
 Angelus, & roseo terruit ore uiros.
 Claraq; lux Domini largo splendore refulsit,
 Et dedit auratum tota per arua iubar.
 Pastorum micuere sinus, gelidusq; cucurrit,
 Corda metu pulsans, sicca per ossa pauor.
 At se turbatis socians pastoribus ultrò
 Aliger, hos blando reddidit ore sonos:
 Sollicitum uacuo deponite corde timorem,
 O quibus est huius tradita cura gregis:
 Ecce etenim uobis noua gaudia, gaudia porto,
 Que populum toto sparsus in orbe feret.

Nam

Nam uobis hodie memori Dauidis in urbe
 Saluator mundi, natus IESVS homo est.
 Signa tenete: iacet tener in praesepibus infans,
 Cui iuuenile ligat fascia multa latus.
 Talia dicenti, caelo demissa profundo
 Angelici iuncta est concio tota chori.
 Et coetu cinxere polium, dulciq; sonantes
 Murmure, per liquidas concinuere plagas:
 Gloria magna Deo, uirtus, nomenq; perenne,
 Sidera qui nutu temperat alta suo:
 Paxq; solo, pax atq; salo pulcherrima nascens
 Floreat, & toto ponat in orbe pedem:
 Et bona mens hominum saluis latissima rebus,
 Omnia consensu comprobet ista suo.

ELEGIA VII.

Pastores, Angelorum secuti iussa, in ciuitatem Bethle-
 hem se conferunt, & natum Christum quaerunt: quasitumq;
 inueniunt, & inuentum effuse laudant.

LVCAE CAP. II.

Et factum est, ut discesserunt ab eis an-
 geli in caelum: & homines pastores loque-
 bantur inter se, &c.

A Etheros postquam stellantis Regia caeli
 Accepit iuuenes, non renuente sinu:
 Lanigerum gelida seruantes nocte, loquuntur
 Pastores uaria plurima uoce, pecus.
 Quin referunt: Pariter dulces abcamus amici,

18 DE NATIVIT. CHRISTI

Ad Bethlæ rapido conscia tecta, pede.

Vt uideamus opus, Dominus quod prodidit almos
Per cœli iuuenes, aligerosq; choros.

Nec mora, nec requies, grege leta per arua relicto,
Bethlæi subeunt mcenia parua Laris.

Illic inueniunt teneræ cunabula prolis:

Cumq; parente sua, cumq; parente suo.

Effultus stipula paruus præsepia dura
Occupat, & tergo subdita scena premit.

Talia cernentes, læti per deuia campi,
Quæ data sint ipsis conspicienda, sonant.

Omnia commemorant rerum miracula, sanctus
Quæ supera missus detulit arce, chorus.

Quæq; polo sese monstrans, pater edidit alto,
Cætera concordi signa tenore canunt.

Et cuncti, quibus hæc uigiles cecinere magistri,
Talia sunt miris uisa peracta modis.

Omnia sed fido conseruat pectore mater,
Expendens animo singula uerba suo.

Pastores autem post hæc, ouiumq; magistri
Deserti repetunt libera septa gregis:

Inq; uia memores diuini muneris huius,
Ritè canunt toto carmina leta die,

Extenduntq; Dei laudes, perq; omnia spargunt:
Cœlestes genij ceu monuere prius.

ELEGIA VIII.

Christus Saluator, sub legem missus, octauo die circum-
ciditur, Iesusq; nomine suo uocatur.

LVCAE CAP. II.

Postquam cōsummati sunt dies octo,
ut circumcideretur puer, uocatū est no-
men eius IESVS, &c.

Altera post sextam cum lux reuoluta ueniret,
Et puero octauus cœperat ire dies:
Ut generis signum ueteri de more tenellus
Acciperet, ferro membra secanda dedit.
Et diuina fuit dictus per nomina, IESVS;
Quo gerit officij symbola certa sui.
Coelestis quod nomen ei puer indidit ante
Conceptus matri quam foret ipse pie.

ELEGIA IX.

*Christi Saluatoris oblatio in templo Hierosolomytanu:
Simeonis Iudæi Christum ulnis suis excipientis hymnus di-
uinus: & uaticinium de eius regno. Annae uatis testimo-
nium, hunc infantem mundi Saluatorem uoce sua pronun-
ciantis.*

LVCAE CAP. II.

Postquam completi essent dies purga-
tionis eorum, secundum legem Mosi: ad-
duxerunt eum Hierosolymam, &c.

Tempus ut exactum fuerat, quo Regia prisco
Mater erat solitis, more pianda sacris:
Ad Solymi iuuenem duxerunt limina templi
Alma parens uirgo, munificusq; senex.

h 2 Scilices

20 DE NATIVIT. CHRISTI

Scilicet ut Domino ueteris pro munere legis
Offerrent, ueluti pagina Sacra capit:
Omne uirile genus, primum noua nupta quod edet
Parturiens, Domino conuenit esse sacrum.
Vtq; pijs ferrent aris munuscula, seruum
Per Mosen iussit qualia ferre Deus.
Siue gemens turtur cum coniuge, siue columba
Cum socia, munus scilicet illud erant.
In Solymis autem Simeon, uir nomine dictus,
Antiquæ socius religionis, erat:
Ille suæ, populiq; sui promissa salutis
Munera sperabat de bonitate Dei.
Quinetiam plenus coelesti flamme uates,
Omnia quo uiuunt corda fouente, fuit.
Spiritus huic idem, Domini uis ignea, longe
Responsum dederat talibus antè sonis:
Non prius hanc linques uitam, non deniq; somnus
Abscondet Simeon lumina clausa tibi:
Antè tibi quàm uisus erit Deus ille salutis
Author, in humana carne uidendus homo.
Hic sese in sacram facis poscentibus ædem
Attulit, in templo quando Maria fuit.
Et cum filiolum Domino statuere parentes,
Ut facerent legis munia iussa Dei:
Ipse suis palmis ad pectora, pectora presbit
Infantis, Domini raptus amore sui.
Et noua corda fouens, penitusq; in gaudia fusus,
Talibus

Talibus insonuit per noua uota modis:
Nunc mihi nunc liceat Deus, ô Deus optime uitam
Claudere, dum pacti sunt rata uerba tui.
Namq; tuum uidi tremulus, mea gaudia, Natum:
Qui Saluatoris nobile nomen habet.
Qui uenit, ut populos augusta pace gubernet,
Qua Nereus uiridem cœrulus ambit humum:
Lumen adest, radijs qui totum illuminat orbem,
Lustratisq; datur gentibus alma quies.
Hoc reuocata piæ stabit duce, gloria genti
Isacidum, prolem quam cupis esse tuam.
At uerò senior, monitis cœlestibus actus,
Fatidico puerum dum canit ore Deum:
Infantis genitor dubius, materq; puella
Mirantes, tacito pectore multa putant.
Et Simeon pueri nectens sua brachia collo,
Coniugibus dixit prospera cuncta pijs.
Fatorumq; ipsis memorans arcana resoluit,
Ipsius ac matri talia uerba dedit:
Orbis in hoc puero longè pars maxima surget:
Orbis in hoc puero pars quoq; magna cadet.
Atq; adeò in signum soboles tua ponitur ista,
Quam contra mundus seditiosus eat.
Quinetiam stricto ualidum mucrone puella,
Per pectus gladium, senseris ire tuum.
Scilicet ut pateant multorum subdola corda,
Fucatæ titulum quæ pietatis habent.

82 DE NATIVIT. CHRISTI

Adfuit & quaedam uenturi praescia uates,
 Filia Selphanidi quae Phanuelis erat.
 Affer auus fuerat, magno quem Selpha Iacobo
 Ediderat: carae Selpha ministra Lia.
 Haec grauior lustris, & fessa senilibus annis,
 Coeperat albentes grandis habere comas,
 Coniuge cum fido septem quia circiter annos
 Vixerat, à prima uirginitate sua:
 Annis cumq; nouem, lustris sex lustras nouenis
 A' primo fuerant enumerata die.
 Et semper templo custos affixa manebat,
 Sobria dans castas nocte dieq; preces.
 Hec etiam numerum complet, dum paruulus arctè
 In manibus Simeon pendet Hebrae tuis.
 Et Dominum effuse laudat, de semine quondam
 Promisso ad Solymas multa locuta nurus.
 Ut uerò magni solenni more parentes
 Omnia fecissent, quae facienda forent:
 Ad patriae terram sedis, quam Nazara seruat,
 Per campos referunt se Galilea, tuos.
 Paruulus interea pubescens mollibus annis
 Succrescit donis, perfruiturq; suis,
 Et se magnus agit puero commistus in ipso
 Spiritus: & magni complet amore Patris.

ELEGIA X.

*Magi orientales, ab inusitata in caelo exorta Stella, exci-
 tati, eamq; duces sequuti, frequentata Hierosolyma, Beth-
 lehemisq;*

lehemiam ueniunt, & nato Christo munera sua afferunt ac largiuntur.

MATTH. CAP. II.

Cùm autē natus esset IESVS in Bethleem, ciuitate Iudææ, temporibus Herodis regis: ecce Magi ab oriente, &c.

Christus ubi tetigit mortalis lumina uitæ,
Bethlemia tenui natus in urbe casa:
Tempore purpureus quo ceperat ille tyrannus
Herodes, regni fræna cruenta sui:
Ecce Magi, regio quos ultima misit ab ortu,
Ad Solymas ueniunt mœnia celsa domos:
Adueniunt, ac uuntq; seris rumoribus urbem,
Vndiq; dum multa talia uoce serunt:
Rex quibus Ephramidum magnus seruatur in oris,
Rex, modò qui Diua uirgini natus homo est:
Eius enim stellam multa cum luce micantens
Vidimus Eois ire per alta plagis:
Barbaricq; duces patrijs huc uenimus oris,
Vt pia dicamus supplice uota genu.
Talis Idumæi rumor cùm uenit ad aures,
Anxia percurrit frigidus ossa pauor.
Vrbs etiam turbata tremat, silet ipse Senatus:
Pontifices mussant, turbaq; uersa strepit.
Nec requies: doctosq; uiros, legumq; peritos
In Synodum princeps ipse coire iubet.
Attonitisq; inhians animis, inquit ab illis,

34 DE NATIVIT. CHRISTI

Quem tribuat Christo Pagina sacra locum,
 Ore sonant uno proceres, doctiq; magistri:
 Nascentem Bethle spondet Hebræa Deum.
 Sic etenim nobis, diuino concitus æstro,
 Fatidica loquitur uoce propheta Dei:
 Et mea tu Bethle non ò non parua, nec olim
 Vltima Iudæos inter habenda duces:
 Tu dabis Heroem mihi paruula scilicet illum,
 Imperio populum qui reget usq; meum.
 Tum uasfer Herodes, fuscato ora Sabæos
 In sua, sed furtim, regia tecta uocat:
 Auribus ac præsens audis, rimatur ab illis,
 Tempore quo dederit signa notata polus:
 Quoq; die radiante micans noua stella capillo,
 Siderco radijs fulserit axe suis.
 Inde refert: Fausto Bethleæ ad culmina sedis
 Omine, monstratam continuat uiam:
 Quoq; potest fieri studio, curaq; sagaci
 De pueri cunis quærite cuncta sacris.
 Cumq; repertus erit, uobis quærentibus ultrò
 Finibus in nostris, Bethlemicisq; plagis:
 Ferte retrò famam celeres, nobisq; uolentes
 Omnia de nato significate Deo:
 Vt ueniens ipsi (fecisset scilicet ense
 Vota) pias faciam supplice mente preces.
 Dixerat hæc Vulpes. Salamonis eburnea lingua
 Atria: quærentes te pia Bethla, Magi.

Ecce

Ecce sed Eoa cœli in regione sereni
 Visa prius, ducit præuia stella facem.
 Dumq; uiam flammis signat, dumq; æthera sulcat
 Crinibus, & plenum lumen in astra iacit:
 Præcurrit, radijsq; regit comitantibus Indos,
 Ut dubiam possint flectere ritè uiam.
 Nec prius absistit, donec gens decolor ortus
 Fatalis tenuit culmina parua domus.
 Illic fixa super tectum cum lumine largo
 Substitit, & Persis conscia signa dedit.
 At uerò ut proceres longo dare limite sulcum
 Conspiciunt certo sidera fixa loco:
 Læticia sese tollunt, tectumq; salutant,
 Et noua sublimi gaudia mente fouent.
 Introeuntq; sacrum limen, paruunq; iacentem
 Inueniunt. Diuæ uirginis ante pedes.
 Præterea magnum pueri prece numen adorant:
 Et posito tendunt brachia læta genu.
 Thesaurisq; suis pro relligione solutis,
 Accumulant plena munera larga manu.
 Copia non auri, nec odori copia thuris
 Deficit: & myrrhæ dona sequentis habent.
 Admoniti uerò tacitæ per somnia noctis,
 Ut fugerent hostis subdola tecta sui:
 Ad patrias redière domos, dulcesq; penates,
 Alterius ducti per regionis iter.

26 DE NATIVIT. CHRISTI
ELEGIA XI.

*Fuga Iosephi & pueri Christi, matrisq; ipsius Maria, in
Aegyptum. Herodis noua & inaudita crudelitas, quam
erga sobolem Bethlemiticam usurpat.*

MATTH. CAP. II.

Digressis autem illis, ecce Angelus Do-
mini apparet in somnis Ioseph, dicens:
Surge & assume puerum, &c.

VT tenuere uiam patrias Orientis ad oras
Et pietate Magi, consilijsq; graues:
Angelus Heliadem, grato dum munere somni
Perfruitur, tali uoce locutus, agit:
Surge senex, paruumq; sua cum matre nepotem
Sume: peregrina est terra petenda tibi.
Surge, resolu moras, terram pete, fusus opimos
Nilus, ubi pingui flumine lactat agros.
Nec refer inde pedem, donec cum coniuge magna,
Alter a me quondam iussa monente feras.
Namq; acri mortem meditatur fraude tenello,
Quem sitis humani sanguinis urit, homo.
Angelus ista. Seni rumpit nox alta soporem,
Somnus abit, uiuus serpit in ossa uigor.
Consurgit plenus monitis, stratisq; iacentes
Arripit infantem, coniugiumq; pium.
Iamq; quiescebant homines, pictaeq; uolucres,
Altaq; nocturnos luna regebat equos:
Cum senior, gnatumq; ferens, matremq; sequentem,
Niliacas

Niliacas adiit nocte silente plagas.
 Illic cum socia labentis tempora uitæ
 Exigit, & fida tutus in urbe sedet.
 Dum ferus Hebrææ letho cadat arbiter aulæ,
 Qui iuueni pestis magna futurus erat.
 Vt suus euentus uerbis accederet illis,
 Quæ Beerî tali filius ore dedit:
 Eregrione mihi Phariæ sese aureus heros
 Extulit, optatus filius ille meus.
 Tum ferus Herodes Arabum, cum deniq; sensis
 Se tacitis lusum turpiter esse dolis:
 Confessum demens rapitur, furit, ingemit: iras
 Aggerat: & rabiem corde minante premit.
 Emittitq; uiros, tenerosq; à sârpe nepotes
 Exhaustos gladio præcipitare iubet.
 Et modò qui bimuli, depulsi lacte: minores
 Vel qui matris adhuc ubera plena bibunt.
 Pignora districto sterni iubet omnia ferro,
 Terra quot infelix, Ephrata parua tulit.
 Tunc sancti manifesta fides oracula uatis
 Exposuit, tali qui pius ore canit:
 Multus in excelsso sonuit, Rhamiamq; per altans
 Fletus, & heu queruli uox fuit hausta soni.
 Infelix Rachaël, implens iuga questibus alta,
 Ex tepido flebat pignora rapta sinu.
 Nec potuit flecti uerbis solantibus ægra:
 Spes quoniam sobolis non reuocanda fuit.

Vt uerò

28 DE NATIVIT. CHRISTI

Ut uerò tandem cecidit, uitamq; reliquit
 Herodes, uteri uermibus esca sui:
 Angelus in terra ueniens Memphitidis oras,
 Afflicto retulit talia iussa Seni:
 Surge citus: Diuamq; suo cum pignore matrem
 Sume, Iacobæa est terra uidenda tibi.
 Nunc etenim rabidi uitam posuere tyranni,
 Exitium pueri qui uoluere tui.
 Consurgens autem Senior: comitante puella,
 Sancta Palestini uenit in arua soli.
 Utq; prior didicit, defuncto regia, patre
 Archelaum forti, sceptrum tenere manu:
 Horruit, & trepidans malefide noluit urbi
 Credere, quæ dulcis debuit esse quies.
 Ac sese auersum Galilæa remisit in arua:
 Edoctus ueluti per modo Numen erat.
 Illic fatali sedem delegit in urbe,
 Quæ fuit à pulcro Nazara dicta loco.
 Ut fieret, quod sacra canunt oracula uatis:
 Nomine dicendus Nazaraenus erit.

ELEGIA XII.

*Pueri Christi, annos duodecim nati, sacrum colloquium
 eum literatis & doctoribus Hierosolomytanis: in quo pri-
 mum ipsis magnum diuini ingenij uirtutisq; suæ argumen-
 tum præbet.*

LVCAE CAP. II.

Et ibant parentes eius quotannis Hierosol.

rosolyman in die festo Paschæ: & cum factus esset annorum, &c.

IN festis autem cæsi solennibus agni,
Ad Solymas ibant uirgo, paterq; domos.
 Ac postquam iustum soboles comprehenderat æuum,
 Addideratq; annos ad duo lustra duos:
 More sacræ lucis solito legisq; parentes
 Vnanimis iussum competiëre locum.
 Iamq; ubi finis erat sacris, ubi deniq; turba
 A celsa redijt urbe soluta domum:
 Tarda remansit ibi soboles, carosq; fessellit
 Ista quibus fuerat nil mora nota, suos.
 Namq; ita ducebant animo, sese inter eundem
 Cognatis puerum consociasse suis.
 Ergo iter hesternum, sera sub nocte remensi,
 Inquirunt socios inter ubiq; uagos.
 Atq; ubi per uulgus mixtum, notosq; propinquos
 Progenies nusquam conspicienda datur:
 Ad templum sese referunt, urbisq; requirunt
 Omnia per uastæ compita, tecta, uias.
 Post ubi susulerat cælo ter serius ortus,
 Purpureo rapidum qui uehit axe diem:
 Inueniunt tandem sacræ per limina sedis,
 Scribarum in medio, pontificumq; choro.
 Cumq; uiris miscetq; uices, rursusq; loquentes
 Audit, & alterno redditur ore sonus.
 Hic iuuenem quicumq; uident, quicumq; tuentes
 Perci-

30 DENATIVIT. CHRISTI

Percipiunt miris uerba stupenda modis:
 Suspiciunt omnes parui responsa magistri,
 Iudicio doctis quæ sapiente refert.
 Aspiciuntq; notantq;, & fixis uultibus hærent:
 Sic multo loquitur pondere uerba puer.
 Mater at insertum scribis, uatumq; choræis
 Ut natum uidit, progenicmq; suam:
 His prior aggreditur dictis: Ah nate, uoluptas
 Sera mihi, nobis cur precor ista facis?
 En ego te, genitorq; tuus nunc quærere tristes
 Cogimur: ô curis sarcina lenta meis.
 Ah dum te miseri, dum te quæsiuimus, ista
 Quam grauis exhausti pectora nostra dolor?
 Ille autem: Quid me tantum, quid quæritis, inquit?
 Cura mei uobis cur rogo tanta subit?
 An nescitis enim, me nunc quòd oporteat esse,
 In Patris & iussis, imperijsq; mei?
 Sic ait, at dubios fallunt data uerba parentes:
 Et grauis ambiguos sermo loquentis habet.
 Sed puer implicitus dextræ genitricis, cuntes
 Ad patrij sequitur dulcia rura soli.
 Illic dilectis paret carissima proles:
 Et merito amplectens semper amore colit.
 Pectore sed genitrix memori signata tenebat
 Omnia, quæ natus cunq; locutus erat.
 Interea paruus uiridis crescente iuuenta,
 Iudicio cœpit prosperiore frui.

LIBER PRIMVS.

31

Atq; homines ipsi, linguis animisq; fauentes,

In tenero miram spem posuere sato.

Et pater emicuit magno cœlestis in ipso

Indicio: & nati fulsit in ore sui.

FINIS LIBER

primi.

HISTO

HISTORIAE SACRAE: DE PASSIONE
& morte Domini ac Saluatoris nostri IESV CHRISTI, propter humani generis salutē passi, cruci affixi, sepulti: anno Mundi 3996. circa ætatis suæ annum 34. die 25. Martij, quo ipso etiam die in utero uirginis Mariæ, ex regia Dauidis stirpe nata, humanam naturam
assumpsit:

LIBER SECVNDVS.

ELEGIA I.

Christus Saluator unâ cum discipulis suis Hierosolymâ sese recipit: usq; in itinere mortem suam, suppliciumq; & resurrectionem præsagit, atq; exponit.

LVCAE CAP. XVIII.

Assumpsit autem IESVS duodecim, & ait illis: Ecce ascēdimus Hierosolymā, & consummabuntur omnia, &c.

ISSENOS autem Dominus sibi
iunxit alumnos,
Et mœstam secum iussit inire
uiam.

Hinc malefida petens non æquæ mœnia gentis,

Præ

Præfaga cecinit talia mente uiris:

Ecce, mei comites, Solymã properamus ad urbem,

Cui uenit à sacra gloria magna domo:

Quæq; diu cecinere pij sacra carmina uates,

Omnia nunc finem sunt habitura suum.

Nam soboles humana feris ibi gentibus ultro

In seuas dabitur præda petita manus.

Certabuntq; omnes odijs illudere capto:

Et uelut insanus ludio nullus erit.

Quin etiam diris fundent conuicia linguis,

Ipsius et capiti plurima dira canent.

Et grauibus cædent palmis, faciemq; serenam

Squalida turpabit percutietq; manus.

Præterea ledent tortis sic terga flagellis,

Sanguinea ut toto corpore gutta fluat.

Nec dum finis erit, uirgis mordacibus ipsi

Cum fuerint seua terga notata manu:

Crudeles etiam pœnas cum sanguine poscent,

Inq; crucem turpis more latronis agent.

Ast ubi lux primùm terris se tertia reddet,

Et tenebras radijs pellet amica suis:

Luminis in pulchri superas reuocabitur auras,

Et uiuo spirans corpore saluus erit.

Talia commemorat caris Saluator amicis,

Dum sociam carpunt inscia turba uiam.

Sed lux nulla uiris, clariq; uidetur in istis,

Quæ Dominus memorat simplice uoce, nihil.

34 DE PASSIONE CHRISTI

Nil adeo capiunt animi: sed condita res est,

Cæcæq; non parua pectora lucis egent.

ELEGIA II.

*Christus Saluator Petrum & Ioannem ablegat, ut de ho-
spitio ad sacrum pascha celebrandum apto prospiciant: ac
notam dat, iudiciuq; facit, quomodo inuenire & qua ra-
tione illud impetrare debeant.*

LVCAE CAP. XXII.

Venit autem dies Azymorum, in quo
necesse erat immolari pascha. Et misit
Petrum & Ioannem, dicens, &c.

ET iam sacra dies celeri properabat Olympo,
Nomen ab illeso qui sibi pane facit:
Quo Iudæa sacro, cæsos gens immolat agnos
Paschate, non uane religionis opus.
Ergo dum dapibus, magna se quisquis in urbe
Præparat, ut iussis festa diebus agat:
Dux etiam fido geminos ex agmine fratres
Gaudia cum tali misit ad ista sono:
Ite pij comites, nobisq; sequentibus ultro
Pro solito festas more parate dapes.
Legati referunt: Vbi uis epulanda parentur
Munera? quæ uobis constituenda domus?
His Saluator ait: Quando uenietis in urbem,
Ac primo fuerint incenia tacta pede:
Cernetis puerum, letum florente iuuenta,
Cui tremula pendet fictilis urna manu.

Hunc

Hunc oculis seruate, loco succedite iussi,
 Quo iuuenis gressus diriget ille suos.
 Et memores sic pauca, domum qui possidet illam,
 Dicite præmissa uerba salute, patri:
 Ecce tibi Dominus noster, celebrisq; magister
 Dicit: Vbi sedes hospitiumq; meum est?
 Exiguam sacris umbram, quæ lumina spondent,
 Agnus ubi nobis casus edendus erit?
 Ac subito uobis thalamus monstrabitur ingens,
 Artifici uestit, quem fata tela manu.
 Illic certa domus nobis seruabitur, illic
 Annua dispositis sacra parate thoris.
 At duo dum fratres abeunt, urbemq; sequuntur,
 Ut faciant positis iussa uerenda, moris:
 Omnia, diuinus quæ dixerat ante Magister,
 Respondent: Monitis omnia plena datis.
 Nec mora balantem iugulant, mensisq; paratis,
 Insinuant primis per noua dona sacris.
 Et iam decliuo migrabat uesper Olympo,
 Cingebat geminos stella serena polos:
 Accumbit mensæ socia cum gente Magister,
 Pro ueteri peragant ut sua lege sacra.
 Dumq; thoris adeunt, dapibusq; epulantur opimis,
 Pectore gens casta plena, Redemptor ait:
 Optau hoc totoq; animo, totisq; medullis
 Vobiscum ante obitum sumere pascha, meum.
 Nam dico uobis, Posthac non amplius unquam

Ex illo potero me satiare cibo:

In regno dum ritè Dei complebitur, agni
Victus ubi nobis spiritalis erit.

ELEGIA III.

*Christus Saluator Bethania conuiuia, à muliere oleo pre-
ciosissimo perfunditur. Discipuli egrè id ferunt: & Iude in-
primis molestum est. Itaq; mulierem Christus purgat: &
piè eam fecisse, in corpore unguendo suo, demonstrat.*

MATTH. CAP. XXVI.

Cum autem IESVS esset in Bethania,
in domo Simonis leprosi, accessit ad eum
mulier, habens alabastrum unguenti pre-
ciosi, &c.

Bethaniam porrò miseri sub tecta Simonis,
Abstulerat lepram cui Deus antè, uenit.
Illic dum gratæ celebrat conuiuia mensæ,
Cum socijs hospes, discipulisq; suis:
Insignis forma mulier, cultuq; decenti,
Ingreditur plenæ limina culta domus.
In manibus geritur leui de marmore uitrum,
Quod casie & nardi nobilis implet odor.
Tum superirrorans uiuis per tempora succis
Imbuit, & liquido spargit odore Deum.
Hoc ubi cum reliquis infelix cernit Iudas,
Talia cum grandi uerba dolore iacit:
Quid iuuat, aut miti Domino quid deniq; prodest,
Balsama corrumpi tam preciosa male!

Nam

Nam potius decuit nitidis uenundare nummis,
 Et poterant inopes munera ferre sua.
 At Dominus postquam sensit noua murmura Iudæ,
 A turpi uoluit sic reuocare malo:
 Quid miseram uexas, inquit: cur acrius urges?
 Hæc opus in nobis est operata bonum:
 Semper erunt uobis inopes miseriq; relictî,
 At me non ideo semper habere licet.
 Nam mea quod succos sparsit per mēbra liquentes,
 Signa sepulturæ res habet ista meæ:
 Sic tumulo sua iusta meo, cineriq; manenti,
 Sincero peragit cordis amore sui.
 Firma loquor, quacunq; nouæ regione salutis
 Vox Euangelij dulce sonabit opus:
 Hæc mulier, cunctis auo memoranda sequenti,
 Nomen ab hac magnum religione feret.

ELEGIA IIII.

Christus Saluator nouum fœdus corporis ac sanguinis
 sui instituit, atq; sancit: et quàm misera perditâq; fortuna
 Iudæ sit, qui eum proditurus erat, ostendit.

LVCAE CAP. XXII.

Et accepto pane, cum gratias egisset,
 fregit ac dedit eis dicens: Hoc est c o r -
 P Y S M E V M, quod pro uobis, &c.

Tunc epulas inter sacras, cœnamq; supremã,
 Ut cecinit grata carmina mente Patri:
 Accepit panem Dominus, factumq; per omnes

38 DE PASSIONE CHRISTI

Hoc socios tribuit protinus ore, suos:
 Sumite discipuli uescae sacra munera frugis.
 Corpus in hoc uobis insero pane meum,
 Quod mactata cadit pro uestris hostia noxis,
 Tollat ut admissi criminis omne nefas.
 Hoc quoties iusso donum uos sumitis ore,
 Mente necem memori concelebrate meam.
 Hinc epulis ubi pulsa fames cœlestibus, ingens
 Cumq; ipsis penitus cœna peracta foret:
 Accipit calicem manibus, uinoq; repletam,
 Discipulis tali tradidit inde sono:
 Hoc potate merum seruato ex ordine cuncti,
 Signa noui sanguis, foderis iste gerit.
 Iste cruor propter multos effunditur, unus
 Ut redimat populi crimina dira mei.
 Hunc quoties bibitis (fieri quod sæpè decebit)
 Corde meam grato commemorate necem.
 Ecce tamen, nunc ecce, meus qui proditor, ista
 Heu mihi non æqua nocte, futurus erit:
 Ille sedet mecum, nunc & quibus implicet hostem
 Innocuum, tristes concipit usq; dolos.
 Ipse quidem uadit, pura de uirgine natus,
 Quo patris æterni iussa statuta uocant:
 Sed miserum, miserumq; nimis, dignumq; dolore,
 Qui malus illius proditor esse foret.
 Hæc ubi dicta dedit, fixo sese ore prementum,
 Attonitus comitum perculit ossa pauor.

Vnde rogant, & scire uolunt, cupiuntq; doceri,
Infandum Domino quis medietur opus.

ELEGIA V.

Christus Saluator lauat pedes Apostolorum. Petrus negat, se perferre ac pati posse, ut sibi hoc officij humile genus à Domino praestetur. Quam et Christus mentem eximit, & usinat, adducit: perfectioq; negocio, de fructu huius muneris eos commonescit.

IOAN. CAP. XIII.

Et cœna facta, cum diabolus iam immisisset in cor Simonis Iscariotæ, ut prodereteum, sciens IESVS, quòd omnia, &c.

VT data prima quies dapibus, cœnaeq; sacra
Instituit mortem quã Deus ante suã: (tæ
Cor postquam capti sathanas acuisset Iude,
Vellet ut infanda prodere fraude Deum,
Iamdudum certa Dominus ratione tenebat,
Esse sibi in proprias tradita cuncta manus.
Inq; humiles alto quòd missus ab æthere terras
Venerat, è mundo quòd rediturus erat.
A cœna surgens igitur non inscius heros,
De uacuum, tunicam corpore ponit onus:
Proq; suo capiens niueum uelamen amictu,
Præcingit medium ueste nitente latus.
Tum porro superat peluim fluminalibus undis,
Proposito munus possit ut esse suo.
Ac plantis comitum dans lymphas, ordine pergit

40 DE PASSIONE CHRISTI

Cæruleo sordes pellere rore pedum.
 Nec satis: & molli siccat rorantia ueste
 Crura, tegens cingit quod latus omne sibi.
 Sic agit, at Petrum uersus dum postulat ordo,
 Præbeat ut gelida crura lauanda manu:
 Asper ait: Tu ne ipse mihi ter magne Redemptor
 Sordentes tenui perluis imbre pedes?
 Huic Christus: Quæ nunc facio, tibi nemo retexit:
 Quæ tamen ex nobis postea cuncta scies.
 Betsaidas contra: Nunquam uenerande Magister,
 Sordida tu debes crura lauare mihi.
 Respondet Dominus: Nisi te, nisi Petre lauabo,
 Non poteris membrum corporis esse mei.
 Hæc ubi uox durum subiit, perterritus hæsit:
 Et pia se tali sub iuga uoce dedit:
 Præceptor, non nuda mihi modò crura, sed omne
 Corporis effuso sparge liquore latus.
 Ille refert: Qui lotus erit, nil amplius, atras
 Quàm modico ut plantas flumine mergat, eget;
 Sed totus iam purus erit, ceu pectora munda
 Vos geritis: maculas sed tamen unus habet.
 Non etenim latuit, uersum per crimen iudam,
 Composita dirum fraude parare scelus.
 Hæc ea causa fuit, quare sic dixerat ante:
 Unus abit, salua est cætera turba mihi.
 Inde pijs quando Dominus, mitisq; magister
 Purgarat liquido fratribus amne pedes:

Præcinctam solito corpus circumdat amictu,
 Et sic Discipulos pauca notare iubet:
 Vos me, inquit, uestrumq; ducē, carumq; magistrū
 Dicitis, & titulus conuenit iste mihi:
 Ast ego si uobis, dux & præceptor amici,
 Crura mea laui puluerulenta manu:
 Non pudor est uobis, nec munus turpe uocandum,
 Sic sordes alijs sæpè lauare suas.
 Ipse humilis linquo uobis imitabile factum,
 Dum gelido uestros abluo fonte pedes.
 Ut, ueluti feci, sic uos ubicunq; necesse est,
 Alterius durum subleuet alter onus.
 Non potior certè Domino bene seruus habetur:
 Et male, qui legat dicitur esse minor.
 Talia si nostis, celsa uos sorte beatos,
 Si iuuat officij tale subire genus.
 Non ego de uobis dubio loquor omnibus ore,
 E' socia legi quos mihi gente scio:
 Sed tamen hoc uenterum memorat præfagia uatū,
 Quos dubia scimus tradere uoce nihil.
 Cui mensæ similem tribuo communis honorem,
 In mea proh calcem sustulit ora suum.
 Hæc igitur memoro uobis, hæc omnia pando,
 Tempore quæ ueniunt perficienda breui:
 Ut cum facta quidem, possitis credere firmè,
 Vnica quòd mundo sim datus ipse salus.
 Vera loquor, quicumq; meos sub tecta ministros
 c s Excipit,

42 DE PASSIONE CHRISTI

Excipit, & duras non sinit esse fores:
 Me sibi præsentem propriæ sub lumina sedis
 Allicit, & uera me pietate fouet:
 At qui me recipit tectis, requiemq; ministrat,
 Cœlestem hospicio suscipit ille patrem,

ELEGIA VI.

*Christus Saluator per signum Ioanni declarat ac innuit,
 Iudam esse, à quo uita sibi periculum creetur. Reliqui discipuli adhuc ea de re exploratum nihil habent.*

IOAN. CAP. XIII.

Cum hæc dixisset IESVS, turbatus est
 spiritu, & testificatus est, dixitq;: Amé di-
 co uobis, quòd unus ex uobis, &c.

Hæc ubi Christus erat placido sermone locutus,
 De pietate sua, muneribusq; pijs: (tus,
 Turbati stimulos sensit citò pectoris acres,
 Et non humani grande pauoris onus.
 Nec uultu non signa dedit, nutusq; loquentes,
 Sic tristi cecinit cum sua fata sono:
 Certa loquor uobis comites, ex agmine uestro
 Nocte sub hac noster proditor unus erit.
 Et furias animo tristes nunc perfidus ille
 Imbibit, & diro serpit in ore nefas.
 Has inter uoces Domini, tristesq; loquelas
 Versa nouus fratrum concutit ossa metus.
 Alter in alterius uultum sua deiicit ora,

Inq;

Inq; genis positus, lumina fixa tenet.

Namq; animi incertus pendet: neq; cognita res est,

Quid toties Christi uox repetita uelit.

Vnus erat, Dominus molli quem ueste fouebat,

Supponens lepidos ad data terga sinus.

Idem, quem socijs coluit magis omnibus unum,

Nunc positum gremio qui resouente tenet.

Huic patria gaudens Petrus Betsaide, uultu

Innuat, & pressis dat sua uerba notis:

Vtq; roget, quis sit, quasi uellit & admonet, ille,

Cuius erit dandus gentibus arte, DEVS.

Hic igitur Christi dilectis fesus in ulnis,

Sollicito, quis sit traditor, ore rogat.

Christus ait: Bibulum cui nunc mea dextera panem

Imbuet, & misto dona liquore dabit:

Ille mihi toto componit pectore fraudes,

Ille meæ crimen proditionis habet.

Hæc ubi satus erat, Cererem madefecit: at ipsam

A Domino Iudas Iscariota tulit.

Vtq; tulit, morsusq; dedit, penetrauit in atra

Cum furijs Sathanas pectora, mille uiri.

Ergo ubi suscepto trepidabat Dæmone, Christus

Propositum dixit, Perfice Iuda tuum:

Solue dolos, quos corde fero meditaris, & arti

Pone modum, pondus quæ mihi triste parit.

Sic ait, at nullus reliquos satis inter amicos,

Sermo pij signet quid ducis iste, uidet.

44 DE PASSIONE CHRISTI

Nam quoniam loculos Iudas, nummosq; gerebat,

Et quasi præfectus pauperis æris erat:

Huic Dominum mandasse putant, uel quæreret illa,

Quorum non potuit festa carere dies:

Siue aliquid miseris ferret, tenuiq; relictis

Tristia pauperibus damna leuaret ope.

Atq; auidæ postquam panem demiserat aluo,

Exijt ad scribas, pontificesq; suos.

Cumq; illo lux alma fugit, noctisq; potestas

Emicat & tenebris, omnia cæca facit.

ELEGIA VII.

Pontificū Hierosolomytani consilium de capiendo ac tollendo Christo ineunt. Quibus ultrò suam Iudas operam de- fert: pecuniaq; corruptus, ipsis proderè Dominū constituit.

IOAN. CAP. XI.

Congregauerūt ergo Pontifices ac Pharisei concilium, &c.

ET MATT. CAP. XXVI.

Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Iudas, &c.

ERgo Patres sancti, dictis & murmure cæco
In synodum sese, conciliumq; uocant.

Turbatisq; fremunt animis, & talia secum

Præcipites uasta garrulitate strepunt:

Quid facimus? segnes quæ nos mora tarda relinqt,

Quin liceat certa morte necare uirum?

Nam uarijs edit passim miracula signis,

Pluri-

Plurimaq; ingenti dexteritate facit.
 Si permiserimus nascentem serpere famam,
 Qua populum falsa perditus arte capit:
 Romulidæ uenient acres, læsiq; Quirites
 Hebræa spoliū de ditione ferent.
 Et penitus nostrum, Romanis uiribus haustum,
 Stirpe laborabit deficiente genus.
 Vnus at ex ipsis Caiphas agnomine dictus,
 Tempora qui propter cana uerendus erat:
 Iste, nouo quoniam munus sibi cesserat anno
 Pontificis, uerbis talibus orsus, ait:
 Nulla super uobis tantis sententia rebus,
 Causa nihil præsens pectora uestra mouet:
 Vnum pro multis detur caput: expedit unus
 Ut pereat, gens hæc quam male tota cadat.
 Ista sed humano non est de more locutus,
 Pro misera dandus gente quod unus erat:
 Sed quia Pontificis summi est moderatus habenas,
 Has animo uoces uaticinante dedit. (bræt)
 Quod' Christus populi propter graue crimen He--
 Illo mulctandus tempore morte foret:
 Nec modò pro populo, sed totū ut sparsa per orbē
 Redderet amissi singula membra gregis.
 Ergo sacerdotes ex illo tempore, sacra
 Quo synodus fuerat concelebrata domo,
 Querebant, qua nam Christo ratione nocenti
 Non dubium possent conciliare malum.

Dice-

46 DE PASSIONE CHRISTI

Dicbant autem: Non hoc sub tempore festi,
 Ne nouus hunc populum fortè tumultus agat.
 Tunc abijt unus lecta de gente Magistri,
 Cui nomen Iudas Iscariota fuit:
 Ingressusq; unctæ malefana palatia turbae,
 Hos spirante dedit pallidus ore sonos:
 Quod mihi sponderis precium, ue strosq; parabo
 Christus ut in casses præda petita cadat?
 Egregij uerò donum memorabile facti,
 Ter statuunt leti dena talenta, Patres.
 Ex illoq; die memori sub pectore cœpit
 Voluere, qua Dominum traderet arte suum.

ELEGIA VIII.

*Christus Saluator exiens in hortum, discipulis singulis
 & uniuersis suam ipsorum defectiõnem à se, prædicit. Petrus
 multa & ampla de constantia sua pollicetur. Quare hor-
 rendum ei Dominus casum de abnegatione ipsius, præ cæte-
 ris clarius exprimit.*

MATTH. CAP. XXVI.

Et cùm hymnum cecinissent, exierunt
 in montem Oliuarum. Tunc dicit illis IESVS:
 Omnes uos offendiculum, &c.

VT cecinere pijs sacrum concentibus hymnũ
 Cũ Domino, a sumpto cõsona turba, cibo:
 Transsuperant fluuiũ Kidron, mōtiq; propinquãt,
 Plurima quã pulcrum cingit oliua iugum.
 Dumq; uias capit, paruo Deus agmine septus,

Inci-

Incipit hæc placido dicta referre sono:
 Vos hæc atra mihi nimium quæ dira minatur,
 Nox aget, ingenti per noua damna metus:
 Præcipientesq; dabit sensus, captoq; iubebit
 Versa Deo, turpi linquere terga fugæ.
 Nam sic fatidici resonans pia carmina uatis,
 Perpetuum firmo codice, Musa canit:
 Percutiam dextra pastorem uindice, passim
 Et timidus sparget mox gregis error oues:
 Sed postquam surgens nigri spoliator auerni,
 A' domita uiuus morte reuersus ero:
 Me uobis Galilæa dabit genitalibus aruis,
 Et ueteri, clarum iunget honore choro.
 Tunc Petrus, stimulat mentem cui uiuida uirtus,
 Sic Domini contra præscia dicta refert:
 Hi quamuis uellent auersis mentibus omnes
 Te uarijs captum destituisse dolis:
 Ipse tamen nunquam, dum spiritus ista fouebis
 Ossa, uelim partes deseruisse tuas.
 Sic ait, at clara iam dudum uoce fatenti,
 Audaci Dominus reddit ad illa Petro:
 Non hac, crede mihi, citius cristata uolucris
 Ardua per strepitum carmina nocte dabit,
 Quàm tua me timidus hiscens ter lingua negabit
 Vocibus, et dices: Non mihi notus homo est.
 Ille manens fixus reddit: Sequar ultima tecum
 Omnia, fors tristis quæ tibi cunq; parat.

48 DE PASSIONE CHRISTI

Et quamuis ueniat certi mihi funeris hora,
 Dum tua partitis perfero fata malis:
 Non tamen ipse meca timidus te uoce negabo:
 Perfidus aut dicam, Non mihi notus homo est.
 Sic Domino fidum sese probat esse futurum:
 Atq; parem spondet cætera turba fidem.

ELEGIA IX.

Christus Saluator ingressus hortum, uultu se demisso in terram abiicit, & ad Patrem coelestem preces suas effundit. Discipulos interim arctus somnus complactitur. Eos euigilare, & orare secum iubet, ne propter carnis imbecillitatem in aliquam tentationem delabamur.

MATTH. CAP. XXVI.

Tunc uenit IESVS cum illis in uillam,
 quæ dicitur Gethsemane, & dixit disci-
 pulis: Sedete hîc, donec uadam, &c.

Villa iacet, priscis Gethsemana dicta colonis,
 Quâ uernâs multo gramine cæpus obit.
 Huc ubi se mæstus turba cum simplice Christus
 Attulit, hos tristes edidit ore sonos:
 Hîc, fidi comites, gens ô carissima, fessa
 Gramineo strati ponite membra thoro.
 Donec eam, magnoq; sonans pia uerba parenti
 Effusas dederò supplice uoce preces.
 Nec mora tarda: Petrum sumit, natosq; gemellos,
 Non sterilis peperit quos Zebedæa nurus.
 Et procul auulsus, subita formidine pallet:

Terri-

Terribileq; pavor corda dolore premit.

Tunc ait: Aegra mihi quatit ingens pectora terror,

Et mea mens ipsam est tristis ad usq; necem.

Sed uos luminibus segenem defendite somnum,

Et mecum timido peruigilate loco.

Dixit, et ad lapidis iactum digressus ab illis,

Per loca florentis deuia pergit agri,

Et posita in terram facie, genibusq; uolutis,

Hus coepit timida dicere uoce preces:

Si fas est genitor, precibus si flecteris ullis,

A me, quem statuis, transeat iste calix.

Sed tamen in primis fiat tua magna uoluntas,

Velle meum, nutu stetq; cadatq; tuo.

Hec ubi uota dedit pleno cum pectore, fesso

Ad socios animo, discipulosq; redit.

Illis interea fessos sopor irrigat artus,

Et reficit mollis pectora fusa quies.

Tunc ait ad Petrum: Non unam queso per horam,

His mecum poteras euigilare locis?

Ah uigilate precor, numenq; orate uocantes,

Ne modo tentetur sollicitata fides.

Spiritus ipse quidē uiridis, promptusq; per altum

Fertur iter: nescit sed caro tarda sequi.

Talibus exactis, iterum loca sola petiuit,

Et sic sollicitum continuauit opus:

Si non iste parens, à me transire ualebunt

Pocula, libata sit nisi fauce bibam:

O DE PASSIONE CHRISTI

Quicquid ab æterno sanxit tua firma uoluntas,
 Fiat, & euentus res petat ista suos.
 Postea sic autem socijs genitore uocato,
 Imminet, ut casu de ueniente sonet.
 Illi iterum laxant dulci sua membra quiete,
 Et clausas possunt uix aperire genas.
 Sic oculos premit usq; sopor, sic grata uicissim
 Victa, fugant quamuis, serpit in ossa quies.
 Inde locum terna rursus uice tendit ad illum,
 Pronus ubi largas fecerat ante preces.
 Et citò fufus humi sinuato poplite, celso
 Vota patri gemitu plena sequente facit.
 Postea discipulos turbato corde reuifit,
 Et talæ uetitas increpat ore moras:
 O' socij segnes, uiridi requiescite terra,
 Furtiuus subeat lumina clausa sopor.
 Ecce meum nunc tempus adest, & flebilis hora,
 Quæ uenit ex omni parte querenda mihi.
 Surgite, ferte gradus, mollesq; abducite somnos,
 Simus ut armatis obuia turba uiris:
 Ecce uenit, qui me demens hostilibus armis
 Obijcit, & gaudet traditor esse meus.

ELEGIA X.

Angelus de celo missus, Christum Saluatorem in per-
 turbatione & angore summo erigit, ac consolatur. Qui an-
 gor tam acris ac uehemens est, ut sudorem ipsi sanguineum
 aliceat, atq; exprimat.

Apparuit autem illi angelus de cælo,
 corroborans eum: & correptus angore,
 proluxius orabat.

HOs autem gemitus inter dirosq; pauores,
 Dū petit à summo Patre Redēptor opē
 Stellifero cæli, iuuenis demissus ab axe,
 Astitit ad pauidum ueste nitente latus.
 Ille animum dictis placat, uiresq; pauenti
 Sufficit, & curas non sinit esse graues:
 Dilectiq; monet patris, solidiq; fauoris,
 Quo foueat natum tempus in omne suum.
 Ac postquam torsit mœstum dolor anxius ipsum,
 Vnde micans duræ fulsit imago necis:
 Celsa suas tendens palmas ad sidera molli,
 Largius orabat gramine stratus opem.
 Interea toto proruptus corpore sudor
 Liquitur, & rosei sanguinis instar abit.
 Mœsta rubet tellus, maculis pudefacta cruentis,
 Purpurei guttas sanguinis herba bibit.
 Tum prece finita, qua tanti in turbine casus
 A caro solitam patre rogauit opem:
 Accedit fidos comites, terraq; iacentes
 Inuenit, & somnus quemq; profundus habet.
 Sic animum tristis pressum dolor occupat ipsis,
 Sic pauor humana plus ratione ualet.

52 DE PASSIONE CHRISTI
ELEGIA XI.

*Christus Saluator à Iuda discipulo, pontificio militi, ip-
forumq; ducibus osculo proditur. Sed antequam se compre-
hendi sinit, diuinam suam vim, potentiamq; in ipsis copij
dito miraculo, manifestè declarat.*

IOAN. CAP. XVIII.

Iudas ergo cum accepisset cohortem,
& à Pontificibus, &c.

ET MATTH. CAP. XXVI.

Is uerò qui prodebat eum, &c.

INterea infandi sceleris fabricator Iudas,
Ante fores horti perfidus hostis adest.
Miles eum circa rigidis fremit acer in armis,
Vnctaq; cum tota turba cohorte uenit.
Tela sonant manibus, ferrumq; coruscat acutum:
Ex humeris gladius pendet, & hasta minax.
Tæda uiam pinguis, longo dans limite lucem
Monstrat, & obscurum lumine signat iter.
At Dominus, uerus qui præuidit omnia uates,
Que ueniant ista nocte ferenda sibi:
Nil trepidus, turbæ procedens obuius, inquit:
Ecquis in hoc uobis queritur hostis agro?
Turba refert: IESVS dictus cognomine Christus,
Nazara quem læuo sidere parua tulit.
Respondet Christus: Coram quem queritis, adsum.
Vox data nominibus conuenit ista meis.
Hortator uerò, fraudisq; inuentor Iudas

Stabat,

Stabat, ad infandum non alienus opus.

Ergo Deus postquam dixit: Quē poscitis, adsum:

Ista mei nox est nominis, iste sonus:

Tota cohors retrò labens ruit, agminaq; imo

Fusa solo, magno procubuere sono.

His actis iterum turbæ, Quem queritis, inquit:

Armorum strepitus quem petit iste uirum?

Turba tonat: IESVM, qui nostra per oppida notus

Nazareæ dici filius urbis amat.

Christus ait: Vobis iterumq; iterumq;, retexi,

Quòd sim, quem petitis talibus, ipse minis.

Me tamen ad mortem quando deposcitis unum:

Hæc habeat tutam libera turba fugam.

Vt sermo ratus ille foret, quem dixerat antè,

Nunc mihi concessio de grege nemo perit.

Is uerò qui se comitem promiserat hosti,

His dederat certis signa tenenda notis:

Oscula cui figam iunctis properata labellis,

Ille uir est: uobis ille petendus erit.

Ac uiridem postquam turbis comitantibus hortum

Ingressus, placidi uiderat ora Dei:

Se citò componens, blanda cum uoce salutat,

Osculaq; infidus dissimulata rapit.

Ille dolum sensit, pressoq; hæc edidit ore:

Quid tibi uis misero, Iuda? quid ista facis?

Oscula tu libas? et ficta per oscula prodis

Progeniemq; hominis, progeniemq; Dei?

Vix tantum cum fatus erat, furibunda iuuentus
 Irruit, & sese cætera turba parat;
 Iniiciuntq; ipsi ualidos per colla lacertos,
 Et miserum neſtunt in ſua uincla ducem.

ELEGIA XII.

*Petrus ſeruo pontificis Malcho dexteram aurem ambu-
 ſat. Chriſtus hoc eius audax facinus reprehendit: & docet,
 non licere, ut ſibi poteſtatem gladij uſurpet. Poſtea diſcipuli
 omnes, relicto Domino, turpi ſe fuge commendant.*

MATTH. CAP. XXVI.

Et unus ex his, qui erant cum IESU,
 extendens, &c.

ET MARCI CAP. XIII.

Et reſpondens IESUS, dixit illis: Tan-
 quam ad latronem exiuiſtis, &c.

AT comes unus erat duodenæ ex agmineturba,
 Quæ fuerat Chriſti ſigna ſecuta ducis.
 Non hanc ille tulit ſpeciem, miſtumq; tumultum,
 Quo ſibi cum Domino triſte paratur onus:
 Sed præceps animi, & multam ſublatus in iram,
 Mutato gladium corripit ore datum.
 Et ſamulū aggreditur Malchū, cui uulnere dextro,
 Auriculam calido demetit enſe ſuam.
 Illi Chriſtus ait: Gladium non ſanguine iuſto
 Manantem, in proprium condito Petre locum.
 Nam ferro quicumq; ferit uolante, cruorem

Illius

Illius & uindex postea mucro bibit.
 An non seue putas, istam me posse sub horam
 Supplice dilectum uoce rogare patrem,
 Ut mihi bis denas ultrò sub signa phalanges
 Mittat in auxilium, praesidiumq; meum?
 Qua uerò ratione, canit quæ talia, iustum
 Pollicitis finem pagina Sacra dabit?
 Nam sic cuncta decet fieri: sic omnia uoluit,
 Qui fixis statuit legibus ista, DEVS.
 Sic fatus, tepidam de puluere surripit aurem,
 Et propria affigens in statione locat.
 Hinc sese uertens, tali sermone furentes
 Alloquitur scribas, pontificesq; feros:
 Tanquam ad latronem cupidi properastis iniquum
 Cum face, cum gladio, cum sude, fuste, mimis.
 Vobiscum media residens ego semper in arce,
 Ad populum feci uerba sacrata pium:
 Nec me quisq; tamen uetuit, strictis ue docentem
 Aut tenuit uinclis, ulla ue damna dedit:
 Sed iam summa dies, & ineluctabilis hora,
 Qua sitis est uobis dura leuanda, uenit.
 Tunc omnes socij, Christo post terga relicto,
 Et fugiunt celeres, antraq; tecta fouent.
 Vnus at ex numero iuuenis se ponè ferebat,
 Cui tenera stratum sindone corpus erat:
 Hunc pueri, tantum pugnae simulacra cientes,
 Se fingunt timido uelle parare iugum.

56 DE PASSIONE CHRISTI
Ille autem linquens mollem, quem portat amictum,
Terga dat, & nudo corpore lapsus abit.

ELEGIA XIII.

*Christus Saluator uinctus, ex horto ducitur ad Annam,
summi pontificis socerum. Is de eius discipulis, doctrinaq; in-
quirit. Cum uero minus respondet Christus leniter, palmis à
pontificio ministro uerberatur.*

IOAN. CAP. XVIII.

Cohors igitur, & tribunus, ac ministri
Iudeorum comprehenderunt IESUM, &
ligauerunt, & abduxerunt eum ad Annã
primũ, &c.

Tonsa cohors ergo patrum, plebisq; tribunus
Captiui religant brachia pressa ducis,
Ad sedemq; trahunt magnis clamoribus Annæ,
Cui sacro est Caiphæ filia iuncta thoro.
Is uerò Caiphæ, grauior canentibus annis,
Has dederat uoces, consiliumq; prius:
Pro populo satius, toto moriatur ut unus,
Qui ferat amissæ munera pacis, homo.
Ne gens nostra luat prenas cum stirpe, per illud
Hebræumq; genus concidat omne, nefas.
Ut uidit senior, multa grauitate uerendus,
Celsus ab aurata plurima sede rogat.
Quæ doctrina uiro, quæ lex ratioq; docendi,
Qui socij: quo nam cum grege septus eat.

Huic

Huic autem Dominus leto sic corde rogati

Intrepido è uinclis edidit ore, suis:

Ipse palam mundo clara sum uoce locutus

Omnia, per uicos, oppida, templa, scholas:

Nec mea per strepuit tacito uox murmure quicquã

Per loca, quæ lumen non bene ferre queant.

Quid me queso rogas? illa est tibi turba roganda,

Me sacra quæ præsens uerba docente, fuit.

Hæc, ego cum docui, patulas mihi præbuit aures:

Hæc, ego quæ docui, cuncta referre potest.

Talia dum Christus uerbis non mollibus usus,

Ante grauem loquitur, commemoratq; senem:

In faciem seruus dextra ruit aulicus acri,

Lesq; cum tali percutit ora sono:

Tunc sacerdoti summo captiue, superba

Sic audes posito uerba, pudore loqui?

Illi continuo reddit Deus: Argue crimen,

Et malè si quicquam decidit ore, proba.

At bene si dixi, nec sum, nisi iusta locutus,

Innocuas seuo cur petis ungue genas?

Posthæc ipse Deum, manibus post terga reuinctis

Ad generi misit tecta superba socer.

ELEGIA XIII.

Christus Saluator ab Anna, ad Captham, pontificem maximum deducitur. Vbi in eum falsi & calumniosi testes producantur: & suam confessus diuinitatem, capitis condemnatur, ab omnibusq; ludibrio habetur.

Illi comprehensum IESUM duxerunt
ad Caiphā principem sacerdotum, ubi
scribæ & seniores cōuenerant: & quære-
bant falsum, &c.

INde sed ad tristes Caiphæ deducitur ædes,
Pontificum princeps qui uenerandus erat.
Illius ad tectum tota legione uocatus
Scribarum & procerum uenerat ordo prius.
Friuola concinnant linguis mendacibus omnes,
Ut falso Dominum uincere teste queant.
Nec tamen ulla datur ratio, uel causa, cruenta
Qua possint auidas tingere cæde manus.
Et quamuis prodat cum largo crimine testis
Plurimus, & seuo mordeat ore uirum:
Nil tamen est reliquum fraudis, nil criminis usquā:
Sed uenit ante suum falsa querela diem.
Tandem profiliunt duo ficto crimine testes,
Et paribus memorant talia uerba sonis:
Has ille ipse dedit uoces: A sedibus imis
Hæc me sacra domus disijciente ruet.
Et tribus exactis, Phœbo labente, diebus,
Per me a nobilius numina surget opus.
Tunc Caiphæ surgens folio sublimis eburno,
Alloquitur lingua sic petulante reum:
Nil adeo profers? cur non enormia uerbis

Diluis, & dici crimina uera, negas?
 Ille nihil: nec enim contra mendacia certat
 Friuola, nec testi uerba proterua sonat.
 Ergo sacerdotum princeps iubet edere porro,
 Cuius amet dici conditionis homo.
 Per te, numen aut Patris, qui sidera fulcit
 Testor, & in uiui nomine iuro Dei,
 Ut fateâre palam nobis, tunè ille Redemptor
 Orbis, & æterni filius ille Patris?
 Huic placidè captus: Tu dici: & ista propheta
 Quæ loqueris multo pondere uerba cadunt.
 Nam uentet tempus, nec iam mora longior obstat,
 Quo Patris à dextra conspiciendus ero:
 Quando poli fulgens liquidis in nubibus, omnes
 Ad solum gentes ipse uocabo meum.
 Talibus auditis scissas à pectore uestes
 Diripit, & lingua præco minante refert:
 Non opus est nunc teste, palam scelus ipse fatetur:
 Impia iam uiuum soluit in ora Deum.
 Audistis, quæ sit d r e petulantia linguæ:
 Dicite, quid uobis esse uidetur opus?
 Turba furens animis: Mortem ferat, ocyus inquit:
 Iste dolor nobis morte piandus erit.
 Pars miseri faciem deducto conspuit ore,
 Percussum rigido pars ferit ungue caput.
 Crebra manus pulsans errat caua tempora circum,
 Subq; graui facies uerberere tota crepat.

Et falsa

60 DE PASSIONE CHRISTI
Et falsa sic uoce rogant: Age differe Christe,
Quis, tua qui duras tendit in ora manus?

ELEGIA XV.

Petrus Apostolus in domo Caiphæ ter Christum abnegat. Post quem lapsus memoria repetens ea, quorum athena à suo Magistro erat admonitus, ex atrio Pontificis discendit: & miserum casum, in quem incidit, cum animi acerbo dolore sui deplorat.

LVCAE CAP. XXII.

Petrus uerò sequebatur e minus. Cum autem accendissent ignem in medio aulae, atq; unà consedisent, sedit unà, &c.

AT senior, cui cuncta potēs prædixerat ante,
Quæ sibi uentura nocte parata forent:
Ponè subit, captumq; means obseruat amicum,
Quo subeat turba cum rapiente miser.
Forsan at ignis erat, media succensus in aula,
Qui Boreæ frigus pelleret acre uiris:
Et iuxta stabant famuli, mistisq; fouebant
Frigida suscepto membra calore, iocis.
Huc etiam Petrus, fidi per munera fratris
Transit, ubi limen pontificale, subit.
Quem cum serua uidet custos, inimica leuare
Frigora, & argentes igne fouère manus:
Illius in uultus, oculis defixa tuetur:
Et scelerum consors hic homo, clamat, erat.
Ipsa sed ad uocem subita formidine totus

Pallet,

Pallet, & hoc notum pernegat ore DEVM:
 Non illum noui mulier, nec cernere possum,
 Quò tendas uerbis imperiosa tuis.
 Sic negat, & pariter tectis se promere tentat:
 Ante fores, possit quò minor esse metus.
 Hic alius dum cernit eum, uultuq; tuctur:
 Vnus es infesto de grege frater, ait.
 Huic iterum Cephas: Non sum, mihi parce fatenti:
 Non ego, qui simulor, sum comes huius, homo.
 Sed breue post tempus, non plena longius hora,
 Cum gens suspectum deseruisset opus.
 Vnus ait rursum, Malcho notissimus, aurem
 Abstulerat fido cui Petrus ense suam:
 Hic uerè comes huius erat, Galileus: & illud
 Discordi, loquitur, quem strepit ore, sonus.
 Tunc Petrus hoc diris sese uouet, ore locutus:
 Non scio, quid dicas: nec mihi notus erat.
 Dum loquitur, gallus plaudens crepitantibus alis
 Rauca sub excelso culmine signa canit:
 Conuersoq; DEVS componens lumina uultus,
 Ipsum animo Petrum commiserante uidet.
 Ille recordari cæpit sermonis IESV,
 Quod sibi fatidico dixerat antè sono:
 Non prius in celsis resonabit carmine tectis,
 Quæ uolucris tardum prouocat ore diem:
 Quàm mea constanti iurans ter uoce negabis
 Nomina, discipulo nota fuisse tibi.

Egres-

62 DE PASSIONE CHRISTI
Egressusq; foras, lachrymis se tristibus implet,
Veraq; mordacis signa doloris habet.

ELEGIA XVI.

*Iudas miserrimus, facti sui poenitens, pecuniam quam
accepit reportat: & abiecta omni spe, laqueo uitae sibi finit.
Proq; illa cruenta qua Christus uenditus est pecunia, aget
ad sepulturam peregrinorum comparatur.*

MATTH. CAP. XXVII.

Tunc uidens Iudas, qui eum prodide-
rat, quod damnatus esset, poenitentia du-
ctus, retulit triginta argenteos, &c.

Infelix autem Iudas ubi uidit, IESVM
Immeriti factum funeris esse reum:
Ipse suum condemnat opus, crimenq; fatetur,
Et patitur manes corde furentis suos.
Nec mora fit, sacri remeans ad limina templi,
Impia funesta proijcit aera manu:
Commissumq; nefas culpa, sicq; ore malignos
Vociferans scribas, pontificesq; monet:
Ab ego peccaui, caeco qui perditus aere,
Proditor innocui sanguinis esse tuli.
Concilij patres referunt: Tu uideris istud:
Sollicitat porro nos tua causa nihil.
Ille igitur quando sacram coniecit in aedem
Argentum, sceleris dona maligna sui:
Caecus abit, fugiensq; infirmi guttura nodo
Implicat: & celsa de trabe nexus, obit.

Suspens-

Suspensusq; crepat, ruptis in corpore membris,
 Et sua per foedum uiscera spargit agrum.
 At proceres, atq; uncta cohors ubi reddidit æra,
 Heu miseræ Iudas conditionis homo:
 Sic referunt: Illud, precium est quia sanguinis, aurū
 Non sacra sub templi condere dona licet.
 Consilijsq; datis, figuli mercantur agellum,
 Ponat ubi tumulos gens peregrina suos.
 Vnde ager ille, suo campus cognomine dici
 Sanguinis, hoc nostrum tempus ad usq; solet.
 Tunc completa pij sunt hæc mysteria uatis,
 Talia qui multos edidit ante dies:
 Triginta rapuere minas, quibus æstimor ipse,
 Venditus à gnatis serue Iacobe tuis.
 Proq; amplo figuli posuerunt iugere, summus
 Constituit Dominus sicut & antè mihi

ELEGIA XVII.

Christus Saluator concilij Ecclesiastici sententijs damnatus,
 ducitur ad Pilatum præsidem Romanum: & perduclionis,
 ac profanitatis coram ipso, qui ciuilem gerebat magistratum,
 accusatur.

IOAN. CAP. XVIII.

Ducunt ergo IESVM à Caipha in prætorium: erat autem manè, &c.

ET LUCÆ CAP. XXIII.

Cœperunt autè illū accusare, dicentes: Hūc deprehendimus euertentem gētem, &c.

Altera

Altera iam mundo croccis aurora capillis
 Fulserat, & fessos luna leuaret equos:
 Imbellem proceres Christum, graui terq; ligatum
 Præsidis ad limen iudiciale trahunt.
 Ipsi autem, resperfa domus ne sanguine quenquam
 Pollueret, turpes non adire fores:
 Sed pura uoluere manu, castoq; timore,
 Fercula paschalis sumere grata cibi.
 Romulides igitur iuuenum stipante corona,
 Egreditur sumptis fascibus, ante fores.
 Tum sic orsus ait: Sontem quo crimine fertis?
 Aut quibus hic noxis insimulatur homo?
 Qui contra: Si non nocuus, nec perditus esset,
 Ante tuum ductus non foret ille thronum. (tē:
 Fortis ad hæc præses: Rapite hūc, rapite ergo nocē-
 Et sine, pro uestra lege necate, mora.
 Illi iterum: Dulci nobis excludere uita
 Commerita quenquam non modò morte licet.
 Sic, fuit impletus sermo, quem dixerat olim,
 Significans mortis uimq; genusq; suæ.
 Post hæc Pontifices moniti, per crimina multa
 Cæperunt uarijs dilacerare modis:
 Hic noua bella mouet, pacis uiolator & hostis,
 Et scelus infandæ seditionis habet:
 Quin & Cesaribus reprobo sua derogat ore,
 A populoq; dari prisca tributa uetat.
 Quodq; fide maius, passim se fingere regem.

Audet,

Audet, & hac plebem fascinat arte uagam.

Pontius hæc postquam sensit, sub tecta recedit:

Et stans ante uaga mente tribunal, ait:

Tu'ne precor, mihi pande uolens, rex ille, per orbem

Nomen ab Hebræa qui sibi gente parit?

Captus ait: Vox hæc primum tibi nata? uel huius

Qui dederit causam præuius alter habet?

Cui citò Romanus: Patriæ num gloria stirpis

A' mihi Iudæo sanguine missa uenit?

Pontifices, populusq; tuus, plebisq; magistri

Te mihi dant: merita quæ tibi causa necis?

Reddit ad hæc Christus: Non est mea regia sedes,

Quæ famula mundi tuta sit huius ope.

Si foret ex mundo, mea gens prohiberet, ut isti

Inuiso fierem grata rapina gregi.

Sed mea quæ teneo longè sunt altera regna:

Et mihi non ista conditione uigent.

Romulus huic: Ergo regem te dicis? IESVS,

Tale gero nomen te tribuente, refert.

Natus in hoc ueni, nunc & uit alibus auris

Perfruar, ut ueri testis ubiq; ferar.

Quisquis amat uerum, ueri studiosus & author,

Sermonem facili percipit aure meum.

Hinc Pilatus ait ridens: Rex quæso miselle,

Quid tibi sub ueri nomine, Christe, uenit?

Hæc fatus, scribas repetens, & saxea corda

His animum dictis explicat ipse suum:

66 DE PASSIONE CHRISTI
Hunc ego comperio uitij, quod fingitis ultrò,
Et sceleris uerè nullius esse reum.

ELEGIA XVIII.

Christus Saluator iussu Pilati ducitur ad Herodè Antipam, Galilæa tetracham, cuius libidini cum non uult gratulari, ueste byssina indutum, & ut ludio aut prestigator esset, illi sum, suo eum præsidii remittit.

LVCAE CAP. XXIII.

At illi inualescebant, dicentes: Commouet populum, docens per uniuersam Iudæam, exorsus à Galilæa usq; ad hunc locum, &c.

Dixerat Ausonius præco: sed restitit ipsi
Cæca repentino turba furore magis,
Ille, boant, nostras turbator suscitaturbes,
Et uarium belli crimen ubiq; serit:
Doctrinamq; suam Iudæa per oppida spargit,
Principium segnis cui Galilæa dedit.
Romuleus uerò Iudex, natalia quando
Arua Palæstinum percipit esse solum:
Voce rogat placida, dicat, quo sanguine cretum
Se memoret? ciuis num Galileus eat?
Utq; agnoscit, eum primorum ferre parentum
Herodis tenues è dititione lares.
Mittit Idumæo captum: nam callidus heros
In Solymis isto tempore forsan erat.
Ille ubi conspexit tantum sibi nomine notum,

Condi-

Condidit in tacito gaudia multa sinu.

Namq; auidus dudum fuerat, cupidusq; petebat,

Lumina cantati cernere uera ducis.

Et spes semper adhuc animum pascebat inanis,

Magna quòd à Christo signa uidenda forent.

Ergo uafes multis quærit sermonibus illum,

Et partem uarijs tentat utramq; dolis.

Nil uerò contra Dominus, sed inutilis hæret:

Linguaq; non natos deuorat usq; sonos.

Interea ficto non parcit crimine lingua,

Sed uarijs carpit gens inimica dolis.

Et rex magnanimus, quoniam responsa negantur,

De Christo ferri qualia posse putat.

Respuit abiectum spurco cum milite, regis

splendida quos pingues educat aula sues.

Illusumq; dehinc, et amictum uestibus albis,

Ad teetum reddi præsidiale iubet.

Hæc lux prima fuit, ueterem quæ sustulit iram,

Quam cum uulpe ferox gesserat antè leo.

Nam prius ardebant odijs immanibus ambo:

Vnde simultatis causa latentis erat.

Pontius ut reddi uinctum sibi conspicit hostem,

Curis, quas posuit, carpitur, antè nouis.

Crudelesq; uocat proceres, et mobile uulgus,

Atq; ita non uerbis lenibus usus, ait:

Hunc mihi duxistis miserum, quasi pace quietum

Turbata populum seditiosus agat,

68 DE PASSIONE CHRISTI

Omnia quæsiui uobis præsentibus: huius
 Sed nullum uideo crimen adesse mali.
 Insuper Herodi, cuius modò uenit ab aula,
 Nulla fuit dignæ causa uidenda necis.
 Nil adeò restat, nil dignum morte repertum,
 Nec mihi, nec reliquis, quos uidet ipse, uiris.
 Ergo prius cæsus loris, mihi liber abibit,
 Fiat ut hac, crimen nam leue, parte satis.

ELEGIA XIX.

Christus Saluator ab Herode reductus ad Pilatum, latroni facinoroso plebis cõuicio posthabetur. Iudex, hoc est Pilatus ab uxore sua monetur, ne contra innocentem sanguinem ferat sententiam. Sed clamore plebis promiscuæ, furorèq; Pontificum uictus, manus abluit, & in necem Christi consentit.

MATTH. CAP. XXIII.

In festo autem consueuerat Præses turbæ dimittere unum uinctum, quem uoluissent. Habebat autem tunc, &c.

IN sacris autem cæsi Paschalibus agni,
 Quæ sacra gens magna cum pietate colit:
 Præses erat solitus quendam dimittere uinctum,
 Quem petijt uotis subdita turbâ suis.
 At tunc festa sub hæc ortæ celeberrima Paschæ,
 In cæco Barhabas carcere clausus erat.
 Qui pulcram uiolans pacem, per crimina fuso
 Imbuerat tepidas sanguine latro manus.
 Vnde nefas propter tantum circumdata collo

Vincula, non ipsi dulce gerebat onus.
 Collectis ergo patribus, turbæq; uocatæ
 Hoc iudex memorans Pontius ore refert:
 Quem uultis, populi, cæco me carcere uobis
 Soluere: num Barhabas dissoluendus erit?
 Vester an ista magis uobis solennia Christus
 Exigat, hac liber conditione datus?
 Norat enim, duri misero quod causa fuisset
 Carceris, offensi liuor & ira gregis.
 Cumq; tribunali nixus fulgente resedit,
 Arbiter ut facilis triste subiret onus:
 Ad solium coniuæ famulum perterrita mittit,
 Atq; hoc impositi muneris ore monet:
 Parce tuas scelerare manus uir, sanguine iusti
 Illius, & nostrum commaculare genus.
 Namq; hodie, trucibus somni malè territa uisis,
 Ipsius ob causam tristitia multa tuli.
 At scribæ, noua cura nouum quibus ossibus ignem
 Implicat, & rursus multa timere iubet:
 Persuadent turbæ, perfusis crimine uerbis,
 Ut uoto Barhabam conueniente legant:
 Pilatumq; rogent, merita ut per funera pressus
 Ad Stygias Christus præcipitetur aquas.
 Romanus tunc rector ait: Qui poscitur ergo,
 Liber ut ex istis latro duobus eat?
 At populus contra, longè mutatus ab illo,
 Clamitat: Hoc Barhabam munus habere decet.

70 DE PASSIONE CHRISTI

Præses ait: Quid nam misero faciemus IESU,

Maxima qui dictus nomina Christus habet?

Gens infesta, patrum subito conuersa furore,

In cruce fige, sonant: in cruce fige reum.

Tristis ad hæc prætor: Sed enim quæ crimina fecit?

Quæ crucibus rapuit digna libido uirum?

Inuida plebs contra: Sontem crucifige: nocentem

Fige cruci, cohibe, deprime, tolle, neca.

Ausonius uerò iudex ubi deniq; uidit,

Velle suum Christum posse iuuare nihil:

Sed magis in cæca dubius quòd gente tumultus

Surgat, & immensum quòd sibi sumat onus:

Dat pueros digitis latices, & rore madentes

Abstergit, populo conspiciente, manus.

Tum sic effatur paucis: Hoc flumine testor,

Sanguine quòd iusti liber ab huius ero.

Vos autem, uos culpa manet, uos cernite: Iusti

Non mihi, sed uobis pœna luenda uenit.

Turba sonat: Nos iste cruor, nostramq; sequatur

Progeniem, nostrum uindictet iste genus.

Tunc Barhabam patiens uacuo de carcere soluit:

Sed rabidis Christum tradit in ora lupis.

ELEGIA XX.

Christus Saluator in prætorium ductus, à milite barbara uirgis cæditur, spinis coronatur, irridetur, conspuitur. Pilatus laborat uehementer, ut uita eum periculo liberet. Sed fido crimine lese Casareæ maiestatis permotus, tandem Christum ad occidendum tradit.

Tunc apprehendit Pilatus IESVM, & flagellauit eum. Et milites plectetes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, &c.

Presidis hinc iussu Dominus, non amplius ille
Iam dominus, turbæ militibusq; datur,
Barbarus & licitor uirgis ipsum acribus urget:
Tergaq; per lento liuida fasce crepat.

Præterea nectens in acutam ferta coronam,
Inprimit in fixum sanguinolenta, caput.

Et gracili nudos tunica superinduit artus,
Quæ bene Sidonio murice tincta rubet.

Quodq; loco sceptri fertur regalis, IESV
Longa cruentatas implet arundo manus.

Pòst uno nixi subsidunt poplite, tali
Cum sonitu: Nostræ rex age gentis aue.

Squalentemq; lauant faciem, conduntq; saliuis,
Pressaq; libratis unguibus ora notant.

Hæc ubi transegit demens ludibria miles,
Alloquitur tali Pontius ore patres:

En uobis ipsum, totum cui sanguine corpus
Incoquitur, uestros ante reduco pedes:

Cernere quo liceat, meritæ quod cuncta tuenti
Nulla mihi fuerit causa reperta necis.

Prodiit ergo foras, redimitus tempora ferto,
Materies sentes aspera cuius erant.

Purpureamq; gerit uestim, chlamydemq; rubentē,
 Ludicra quæ turpis signa pudoris habet.

Hic ita Pilatus furiosus dicit Hebræis:

En, sua cui nusquam forma uirilis, homo.

Ast ubi non sani scribæ, patresq; nefandi,

Pontifices rabidi, gensq; maligna uident:

Vocibus inclamant quasi conspirantibus omnes:

Figite cruci: repetunt: Hunc crucifige reum.

Remus ait contra: Vos hunc uos ergo nocentem

Tollite, pro uestro figite more cruci,

Nam mihi res nulla est, fuso cur sanguine mortem

Perferat: ex merito poenâq; nulla uenit.

Gens scelerata refert: Nobis lex clara superstes

Permanet, antiqui quam tenuere patres.

Hæc uerò damnat mortis, fixumq; necandus

Arbitrium ex merito legis ob huius erit.

Nam se mentiri regem, magnumq; Tonantem

Non timuit patrem dissimulare suum.

Talis ubi sermo Pilati uerberat aures,

Mens cadit, & grauior pectora terror adit.

Iudicij petit ergo locum, sedemq; seueram:

Et pauida Christum talia mente rogat:

Vnde genus ducis? pater est quo sanguine cretus?

Vnde suæ matri stirpis origo uenit?

Sed retinet uocem captus, monitusq; secundo,

Non agit alternas, quas petit ille, uices.

Præses ait: Cur lente taces? an præterit ergo,

Quod

Quòd mihi sint vitæ iura, necisq; tuæ?
 Excipit his captus: Nostri tibi firma potestas
 Funeris aut vitæ nulla relicta foret:
 Si tibi non tales de me laxaret habenas,
 Qui supera magnus regnat in arce, Pater.
 Propterea uinctum qui me tibi tradidit, ille
 Maius in elato pectore crimen habet.
 Ex illo secum Romanus tempore vitæ
 Afflicti statuit consuluisse rei.
 Sed furibūda cohors, demensq; reclamatione Hebræus:
 Non tibi, si mittes, Cæsar amicus erit.
 Nam qui se regem gerit, et se nomine uendit
 Cæsareo, contra Cæsaris arma facit.
 Audiit has postquam uoces, perterritus hæsit
 Pontius, et toto pallidus ore stetit.
 Inde foras multo rorantem sanguine Christum
 Ducit: et excelsò considet ipse loco.
 Hanc Graius sedem de stratis sermo lapillis,
 Gabbatha deq; iugis lingua sacrata uocat.
 Et iam tempus erat, quo cæsum præparat agnum,
 Hebræum populo conueniente genus.
 Nonaq; crescentis iam uenerat hora diei,
 Quando ferè medium sol tenet altus iter.
 Romulides autem structa sublimis in aula
 Sic loquitur: Vester rex miser ecce, uiri.
 Gens infesta refert: Ligno suspende: meretur
 Pendeat: hoc ipsi culpa luenda modo est.

74 DE PASSIONE CHRISTI

Prætor adhæc: An me uestrum crucifigere regem

Poscitis? hanc potuit commeruisse necem?

Pōtifices iterum pingues, plebsq; improba clamat:

Non alius nobis rex, nisi Cæsar erit.

Tunc igitur uicto rabidis, à præside, turbis

Traditur, ut dirum perficiatur opus.

ELEGIA XXI.

Christus Saluator unà cum alijs duobus profligatis, perditisq; latronibus ducitur ad supplicium. Simon Cyrenensis opem ei ferre in cruce portanda cogitur. Matronis Hierosolomytanicæ cū lachrymis & squalore se consequentibus, Christus de ipsorum imminente calamitate concionatur.

LVCAE CAP. XXII.

Et cū educerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem, uenientem è rure, & imposuerunt, &c.

IAmq; reus longis raptatus funibus,ibat

Ad niueum mortis supplicijq; locum.

Vrbe sed egressi uacua, gens barbara quendam

Repperit, è cultis qui ueniebat agris.

Nomen erat commune Simon: cui patria dulcis

Extiterat Libycis clara Cyrena plagis.

Hunc rapiunt, ponuntq; datum sub robur IESU:

Informiq; adigunt subdere terga cruci.

Præcedit Dominus, sequitur quem mista iuuentus;

Et subit impletis tota caterua uijs.

At chorus indulgens matrum, mitesq; puellæ,

Aspi

Aspiciunt animo quæ miserante reum:
 Durius adductis feriunt sua pectora palmis,
 Et lacrymas miscent sollicitantq; genas.
 Ad quas compositus miti Deus ore sequentes,
 Hos peragit fidos uoce monente sonos:
 Progenies urbis Solymæ, matresq; gementes,
 Quas mea conspicio tristia crura sequi:
 Ne lachrymate super passis mea funera palmis,
 Me propter niueas ne laniate comas.
 Sed uestrum plorate malum: propterq; minores
 Fungantur lacrymis lumina uestra suis.
 Namq; dies uenient, & lamentabile tempus,
 Cum querula in uestrum uox cadet illa genus:
 O' felix sterilis mulier, nurus ô electa,
 Quæ foetus utero semina nulla tulit.
 Quæq; nihil genuit, cui nullus paruulus unquam
 Vberibus tenero lac bibit ore suis.
 Tunc querule uastis clamabunt montibus: Aegras
 Nos super immensum præcipitate iugum.
 Vosq; humiles cliui, uos ô collesq; soluti,
 Nos sine depressos contumulate mora.
 Namq; hæc in ligno uiridi, plenoq; uigoris
 Si pater, in supera qui sedet arce, facit:
 Quid sterili fiet trunco, ramoq; maligno,
 Aridus ignaua qui male stirpe perit?
 Sic ait, & collem conscendens præuius altum
 Golgatha cum socijs mæsta duobus adit:

Atq;

76 DE PASSIONE CHRISTI
Atq; onus in terram statuit, pœnasq; sequentes,
Non meritas, populo corripiente subit.

ELEGIA XXII.

Christus Saluator inter duos latrones cruci medius affi-
gitur: pro inimicis orat: Diuam uirginem Ioanni commen-
dat. Pilatus inscriptionem, qua causa mortis complexa est
cruci annectit. Eam Iudei emendari petunt. Sed ut id fiat
à Præsede non consequuntur.

IOAN. CAP. XIX.

Acceperunt autem IESVM, & abdu-
xerunt eum in locum, qui dicitur Calua-
ria, &c.

His uerbis Ioannis, unica periodus ex
Luca cap. XXIII. est adiecta,

VT primum tenuère locum, collemq; supinū
Quà satus humanis osibus albet ager:
Quem Latine dicunt propriè Caluaria Musæ:
Golgatha sed contrà lingua Pelasga uocat.
Sacrilegi figunt ligno, bimosq; latrones
Ad geminum nectunt, constituuntq; latus.
Ipse autem medius, scelerum ceu maximus author,
Heret, & in cœlum tendit inane manus.
Et iam sublimi suspensus ab arbore, potus
Felle prius, tales concipit ore preces:
Care pater, pœnas indulge criminis huius,
Omnibus hoc pondus qui mihi grande parant.
Immemores etenim facti, non cernere possunt,

Quid

Quid faciant, tantum dum subiêre nefas.

Ausonius uerò rector, patri. eq; necisq;

Erexit titulos, imposuitq; trabi.

Ipsius & manibus triplici ratione Quiritis

His signata fuit parua tabella notis:

Rex Iudeorum, famosus nomine IESVS:

Patria quem mundo Nazara clara tulit.

Ista fuit multis, quos huc uia duxit euntes,

Lecta sub excelso stipe causa necis.

Namq; locus, misera tristis ubi morte luebant

Supplicium, à portis non procul urbis erat.

Et titulus stabat, triplici sermone legendus,

Hebreis, Latijs, Argolicisq; notis.

Pontifices autem, quorum noua cura remordet

Pectora, Romano talia dicta ferunt:

Non ita figendam ligno conscribere tabellam:

Hebreis populo rex erat iste suo.

At quia se finxit talem, & se regia dixit

Nomina de nostra ducere gente sibi.

Pontius ista refert: Quae scripsi, scripta manebunt:

Non reuoco digitis uerba notata meis.

Posthac tota phalanx miseri uelamina Christi

Diripit, & partes quattuor inde facit.

Alter a uestis erat, nexu non sutilis ullo:

Sed fuit à summo texta per omne latus.

Concordes igitur dicunt: Non apta securi est

Hæc toga: nam membris hæret ubiq; suis.

Sed

78 DE PASSIONE CHRISTI

Sed potius ducta discamus sorte uolentes,
Tota uiri cuius debeat esse chlamys.

Vt rata uox esset, uatis quem talibus olim
Dauidis cecinit regia Musa sonis:

Exuias rapuere meas, dulcemq; rapinam
Sorte sibi tunicam distribuere meam.

Hec armata cohors, ex uani prodigus oris,
In uiridi miles perficiebat agro.

Virgo parens autem, positis sine lege capillis,
Stabat in erectam lumine fixa trabem.

Huic aderant comites pia Martha, sororq; Maria:
Quaeq; fuit coniunx agra Cleopha tibi.

Ergo ubi uidisset miseram propè stare parentem,
Præ reliquis carum discipulumq; DEVS:

Luminibus dulcem respondens fixus amorem,
Sic sine materno nomine, pauca refert:

Ecce tuus mulier natus, nunc alter ab isto
Qui debet carus filius esse tibi.

Mollibus hinc dulcem uerbis affatur alumnuni,
Quem uidet ad tristem se posuisse crucem:

Hec tibi mater erit, iuuenis: tua cuius amorem
Ut seruet pietas officiosa, precor.

Et pius ex illa dilectam filius hora
Accipiens, prompta fuit ubiq; manu.

ELEGIA XXIII.

Christus Saluator in cruce ab omnibus omnium ordinis
hominibus, conuictus laceratur. Latro, qui à sinistra parte
de ga-

*de ga balo pendet, in peccatis suis usq; ad mortem perseverat:
aliter, qui à dextra, conuersus, à Christo in heredem uitæ æ-
ternæ adoptatur.*

MATTH. CAP. XXVII.

Prætereuntes autem conuicia iaciebāt
in eum, &c.

ET LVCAE CAP. XXII.

Vnus autem, qui erant suspensi, facinororum
conuicia dicebat in eum, &c.

Qui uerò populus iuxta descēdit, & altum
Ad Craniū, celebri tramite carpit iter:
Criminibus mordet grauibus, Christiq; relictū
Ponit in inuisum plurima dira caput.
Vertice pars moto uerbis petulantibus urget
Innocuum, & tales eijcit ore sonos:
Vah tu ne ille, sacras templi qui destruis aedes,
In triduoq; nouum condis inermis opus.
Tu tibi te serua, proprii miserate laboris,
Tu certa dubijs consule rebus ope.
Si caelo missus uenias, si certa Tonantis
Progenies, duram nunc age linque crucem.
Nec se pontifices inhihent, sed talibus ultra
Cum stolidi pergunt lædere gente minus:
Eripuit reliquos leti de faucibus olim,
Et potuit certæ ferre salutis opem:
Nec proprium tristi corpus subducere pœnæ,

Nec

80 DE PASSIONE CHRISTI

Nec sibi, cuius eget, tutor adesse potest.
 Si rex Isacide gentis, si illa inclyta proles,
 Quæ mare, quæ terras, quæ regit astra patris:
 Nunc agat aerio ligni se robore soluat:
 Et fuerit nobis indita certa fides.
 Confidit supero regi: nunc liberet ipsum,
 Si uelit, & uacuum non sinat esse fidem.
 Namq; genus celso sese mentitur Olympo
 Ducere, cœlesti de genitore satum.
 Sic unus latro, qui leua à parte per auras
 Pendet, in hæc etiam uerba proterua ruit:
 Si tu numen habes, si Christus es ille redemptor,
 Assere te tantis, nostraq; corda malis.
 Sed referens alter propior cui dextera Christi
 Imminet, hoc fratrem corrigit ore suum:
 Nec tu seue times conuerso corde Tonantem,
 Par quoniam fatum suppliciumq; luis?
 Nos ista merita poenas cruce pendimus ambo:
 Nam data sunt meritis præmia digna suis.
 At nihil ille bonus meruit, qui crimine gentis
 Proditus, hæc insons tristia damna subit.
 Hæc ubi pauca dedit, uersus sua limina figit,
 Et placidam à Christo talibus orat opem:
 Respice me pie Christe: mei bone Christe memento.
 In regnum quando ueneris ipse tuum.
 Annuit, & uerbis ipsum dignatus amicis,
 Sic miseri diuus spem iubet esse ratam:

Vera loquor, iunctos hac luce ille aureus hortus
 Purpureo accipiet nos paradifus agro.

ELEGIA XXIII.

De morte Christi saluatoris. & q̄s miraculis que eam
 & antecefferunt, & coniuncta cum ea fuerunt, & eam pau-
 lo post sunt conſequuta.

MATTH. CAP. XXVII.

A' sexta autē hora tenebræ factæ sunt
 super uniuersam terram, &c.

His ex cap. xx. Ioannis pauca sunt ad-
 dita.

[Am feruens ibat medio sol aureus orbē,
 Inq; pari spacio uesper & ortus erant:
 Pallentes ueniunt tenebræ, rebusq; colorem
 Plurima nox tenebris fuscet oborta suum.
 Mœsta pios condit uultus Natura, quietus
 Sol latet, & Phœbe cæca, sub astra fugit.
 Nec citius pauido redierunt lumina mundo,
 Tertia post sextam quàm dedit hora sonum.
 Ut uerò crepuit fugientis nona diei
 Hora, suum quando uespera tempus habet:
 Sic subito clamans erecto è stipite Christus,
 Hebræa patriam uoce precatur opem:
 O' Deus alme, meus Deus: ô Deus alme tulisti
 Cur sobolem lentus deseruisse tuam?
 Vulgus at indoctum, falsa quod percipit aure
 Talia, quæ gemitu uerba sequente sonat:

f

Ecce

Ecce uocat, dicit, uatiq; in clamat Heliae,
 Aetherea cuius spiritus arce manet.
 Hic iterum, series futi quo firma maneret,
 Arida Saluator me sitis, inquit, habet.
 Continuò reliqua de plebe sine ordine currit
 Miles, ut admotis imbribus ora riget.
 Imbibit idcirco mordaces spongia succos,
 Postea quæ Christo commadefacta datur.
 Ut uerò Dominus summo tenus attigit ore
 Acria mordacis pocla saporis, ait:
 Omnia nunc, ueterum quaecunq; uolumina uatum
 Commemorant, iusta lege peracta scio.
 Cætera plebs autem: Sinite, ut uideamus, Helias
 Num ueniat, superi missus ab arce throni:
 Num ueniat, uinclisq; ipsum nexuq; solutis
 Liberet, & tristia mandet abire iugo.
 Post iterum magna cœlestem uoce parentem
 Inuocat, & lingua uota sonante refert:
 Hanc animam commendo tibi pater optime, fessam
 Inq; tuas isto tempore pono manus.
 His dictis, ceruix humeris allapsa recumbit,
 Vitaq; deserto corpore missa fugit.
 Ecce autem in summa templi mox panditur ara
 Carbasus, in partes dilacerata duas.
 Sub pedibus nutat tellus, raucuntq; sub ima
 Dans gemitum, trepido sede fragore tremit.
 Marmoreæ querulo scinduntur murmure cautes,
 Atq;

Atq; humilis sternit cætera uiua pauor.

Et ueterum monumenta patèt, animæq; resurgunt,

Quas tenuit longo tempore lenta quies.

Egresseq; cauis sanctam de sedibus urbem

Introeunt, multis & pia uerba sonant.

Centurio uerò fieri cum talia cernit,

Cum socijs motus militibusq; suis:

Intima quod subito concussæ uiscera terræ

Contremat, excelsa dum trabe Christus obit:

Subsistit, pavidusq; refert: Quem cernimus, iste

Vera Dei proles omnipotentis erat.

ELEGIA XXV.

Milites duobus crura latronibus infringunt. Sed quia
Christus nita celerius decessit, ab eo abstinent: hastaq; tan-
tum latus eius pungunt, & insigunt ei uulnus, ex quo san-
guis aqua mixtus ilicò demanat.

IOAN. CAP. XIX.

Iudæi ergo, quoniam parasceue erat,
ut non remanerent in cruce corpora sab-
batò (erat enim magnus dies ille sabba-
ti, &c.

Sed propius quia tempus erat, quo dedita sacris,

Ocia, gens magnis, iussa diebus agit:

Corpora ne starent trabibus neglecta cruentis,

Quod lex in Veteri codice sacra uetat:

Iudæi ueniunt Romani ad præsidis aedes,

Atq; uiris frangi crura minuta petunt.

§4 DE PASSIONE CHRISTI

Vt cruce de icta poni tabentia possint

Ossa, superiecto contumelanda solo.

Ergo turba ruunt permissu Præsidis, acri

Munus ut hoc præstent officiumq; manu.

Et primi in lento spirantis funere quassant,

Alteriusq; dehinc tabida crura premunt.

Sed quia conspiciunt, oculos quò d morte grauatos

Clauserit, & teneat frigida membra Deus:

Non eius uiolant artus: pallentia miris

Nec minuunt longis fustibus ossa modis.

Ex ipsis ualida sed miles feruidus hasta

Irruit, & leuum per sinit ire latus.

Missæ uolat, ferroq; tepet, sanctumq; cruorem

Ebibit, & pectus uulnerat hasta cauum.

Protinus & largo saliens è uulnere Christi

Purpureus misto flumine sanguis abit.

Et qui uidit homo præsens hæc omnia, uerbi

Non dubium testem scilicet huius agit.

Et scimus, quòd quæ loquitur sint uera: loquenti

Quæq; datur, nulli est deperitura fides.

Hæc ideo sunt facta, sacri quo pagina fati

Veridica euentus possit habere suos.

Quæ canit, Ossa quidem mactati nulla bidentis

Sit licitum dura comminuisse manu.

Atq; alibi rursus: Cernent, cui sanguine tincta

Purpureo nudum foderit hasta latus.

ELEGIA XXVI.

Christus Saluator in cruce pro humani generis salute
mortuus, à Nicodemo phariseo, & Iosepho centurione hono-
rificè sepelitur. Pontifices Hierosolomytani à Pilato impe-
trant, ut sepulcrum ad triduum copijs muniatur ac seruetur.

IOAN. CAP. XIX.

Posthæc autem rogauit Pilatū Ioseph
Arimathiensis, qui erat, &c.

ET MATTH. CAP. XXVII.

Postero autem die, quæ sequitur pa-
rasceuem, &c.

Post, ubi deuexo se condere uellet Olympo
Tardus in Hesperias Phœbus iturus aquas:
Confestim Iosephus adest, & corpus IESV
Ambit, & ut liceat de trabe ferre, petit.
Huic primas dederat cunas & luminis auræ,
Clara Palæstinis Arimathæa iugis.
Et uir diues agri Solymæ, iustusq; Senator,
Discipulusq; Dei non alienus erat.
Mitis ubi turpi uacuum formidine iudex
Audijt: ut tollat, quod petit ille finit.
Post alius sese promit Phariseus, IESV
Nocte, salutifera subditus antè fide.
Ille serens aloes pinguem myrrhæq; liquorem,
Præparat ad centum grandia dona libras.
Accipiunt ergo defuncti corpus IESV,

86 DE PASSIONE CHRISTI

Et niuea inuoluunt sindone membra senes:
 Exequiasq; ferunt, succisq; liquentibus unguent,
 Quo solet Hebræus condere more suos.
 Sed uiridi iuxta uernans loca gramine, campus
 Supplicij, celso monte uidendus erat.
 Illic fissa nouum seruabat petra sepulcrum,
 Qua nullus fuerat sede receptus homo.
 Huc igitur carus propter noua sabbata Christus
 Ponitur, & grandis contegit ossa lapis.
 Postera iamq; nouo spargebat lumine terras,
 Roscida purpureum quæ facit ire diem:
 Solliciti redeunt proceres ad limina furtim
 Præsidis, & tali murmura uoce strepunt:
 Non sumus immemores, populo quòd dixerit iste,
 Se post tres iterum surgere uelle dies.
 Ergo uiros adhibe cinctos, triduumq; iubeto
 Ut uigili teneant obsidione locum.
 Ne quando ueniant socij, rapiantq; sepulcro,
 Atq; hæc fama sequax in rude uulgus eat:
 Defunctus uita redijt ad luminis auras,
 Et domita uictor uiuit, ut antè, nece.
 Vnde recens populum turbet furor, ultima quando
 Deterior fieret culpa priore magis.
 Remus ad hæc inquit, custos tribus ecce diebus,
 Qui noua conseruet funera miles adest.
 Ite, grauis quò cura uocat, uigilesq; sepulcro
 Ponite, defuncti clausa quòd ossa tegit.

*Accelerant illi tumulo, circumq; locatis
Militibus, signis addita saxa notant.*

FINIS SECVNDI
libri.

HISTORIAE SA-
CRAE DE GLORIOSA
Christi Salvatoris resurrectione à
mortuis. De ascensu eius ad coelos,
deq; misso & effuso Spiritu san-
cto in Apostolos:

LIBER TERTIVS.

ELEGIA I.

*Christus Salvator iuxta Scripturae testimonia, die tertio
à morte gloriose resurgit. Eiusq; resurrectio per angelos tri-
bus primùm mulierculis, Mariae Magdalena, Mariae Iaco-
bi, Salomaeq; denunciatur.*

MARCI CAP. XVI.

Cum praeteriisset sabbatū, Maria Mag-
dalena, ac Maria Iacobi, & Salome eme-
runt aromata, ut uenirēt & ungerēt, &c.

HOEBVS in equoreas ubi sabbata
merferat undas,

Et noua sperata lux foret orta
dic:

f 4

Conue-

88 DE RESURREC. CHRISTI

Conueniunt Madalena soror, coniuxq; Iacobi:

Ac gemina mater prole dicata DEO.

Nec mora, collectis mercantur aromata nummis;

Vnde uigor semper gratus & almus abit.

Scilicet ut succis Christum spirantibus ungant,

Et gratæ tumultis debita iusta ferant.

Iamq; ubi uix primis aurora erumpere signis

Inciperet, claro flaua uidenda polo:

Ad Christi properant triplices monumenta sorores,

Et paribus miscent talia uerba sonis:

Ab queso, dicunt, tecti quis ab ore sepulcri

Voluerit ad mota grandia saxa manu?

Vt uerò propius subeunt, tumuloq; propinquant,

Sedibus agnoscunt saxa reuulsa suis.

Saxa remota suis agnoscunt sedibus esse,

Tristia quæ magno pondere busta premunt.

Adproperant ille cursu, foueamq; subintrant,

In qua dulcis erat conditus ante DEVS.

Hic iuuenem aspiciunt, quales habet arduus æther,

Cui gelidum præbet marmor inane thorum.

Cincta tegit corpus stola candida, candida uestis,

Aemula cui posset cedere forma niuis.

Matribus extemplo soluuntur frigore membra:

Mens abit, & socias tres pauor unus habet.

Tunc igitur cupiens trepidas placare puellas

Aliger, his soluit lætior ore sonis:

O' animos mœstæ letos reuocate sorores;

LIBER TERTIVS. 89

O' uacuo pavidum soluite corde metum:
 Queritis hic uestrū, res est mihi cognita, IESVM,
 Qui cruce de celsa triste pependit onus:
 Surrexit, sup̄ eraq; uerum nunc uescitur aura:
 E' gelidaq; DEVS membra leuauit humo.
 Ecce locus, locus ecce pie mea cura puellæ,
 Corpus ubi clausum deficientis erat.
 Sed properate tamen celeres, & talia fesso
 Quæ moneo, fratrum commemorate choro.
 In primis autem cunctanti dicite Petro,
 Cuius habet dudum pectora fessa tremor.
 Sicut enim dixit: Tyrias præcedet in oras,
 Victor ubi uobis conspiciendus erit.
 His dictis, Galilæa uiam per rura sequuntur,
 Nudantes celeri terga relicta fugæ.
 Nam trepidas timor acer agit, multumq; fatigat,
 Assiduè pulsat qui uaga corda metus:
 Inq; uia nulli, mentem uis acrior urget,
 Quæ fuerint, audent, dicere uisa sibi.

ELEGIA II.

Milites, qui ad custodiendū Christi sepulcrū cōstituti sunt,
 omnia quæ acciderūt, ad Pontifices referūt. Sed corrupti pe-
 cunia, tacent, & celant ea quæ antea præ se ferebant.

MATTH. CAP. XXVIII.

Cū abijissent mulieres, ecce quidam è
 custodibus uenerunt in ciuitatem, ac re-
 nunciarunt principibus sacerdotum, &c.

f s At dum

At dum Sidoniæ iussas regionis ad oras
 Fœminei properat turba pusilla chori:
 Ecce ruunt, terrentq; nouis rumoribus urbem,
 Qui Domini seruant credita busta uiri.
 Attonitiq; canunt passim miracula rerum
 Scribarum, imido pontificumq; gregi.
 Ut dederit gemitum subitis exterrita tellus
 Motibus, ut pulso sit tremefacta loco.
 Aliger hos inter strepitus ut lapsus Olympo,
 Impulerit forti saxa uoluta manu.
 Utq; gradum reuocans, superas remeârît ad auras,
 Et dederit uictor signa stupenda, DEVS.
 Talia percussi referunt, causamq; recensent,
 Deserta teneant cur statione fugam?
 Interea proceres coeunt, patresq; coacti
 Consilijs agitant uerba relata nouis:
 Muneribusq; uiros superant, & parcere famæ,
 Sicq; alios emptâ fallere uoce iubent:
 Fortè sopor nobis dum fessos occupat artus,
 Lumina dum mollis claudit operta quies:
 Discipuli ueniunt tacitæ sub tempora noctis,
 Incustoditum diripiuntq; locum.
 Sic memorate: Nihil pariet discriminis ille
 Sermo, nec hinc ulla est causa futura mali.
 Et si fortè aliquis uacuas ad præsidis aures
 Auditos memori deferet ore sonos:
 Aere dato celeres ipsum placabimus, ultro

Vt facilem nobis discat habere fidem.

Ergo compositi uigiles data dona ferentes,

Vt proceres ipsos edocuere, silent:

Rumoresq; premunt taciti, famamq; recondunt,

Vrbe fore tota quam seruere prius.

Ille dehinc sermo Iudæa per oppida passim

Serpfit, in hunc ipsis cognitus usq; diem.

ELEGIA III.

Petrus & Ioannes apostoli, ad sepulcrum Christi undè accurrunt, eiusq; sudarium, ac linteamen reperiunt: unde plañe colligunt, & sibi persuadent, eum à mortuis resurrexisse.

IOAN. CAP. XX.

Vno uerò die Sabbatorum Maria Magdalena uenit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad monumentum, &c.

Tempus erat, quo prima redit, mundumq; salua
Flaua pruinoso quæ uehit axe diè: lutat,
Luce sacra Magdalena soror, cùm sola redibat

Ad Domini posito grata sepulcra metu.

Ast ubi conspexit, gelidi quod limina busti

Clauferat, amotis pondus abesse seris:

Mœsta domum redijt, & caris fratribus usa,

Edidit hoc querulo tristia dicta sono:

E' uacuo nobis Dominum rapuere sepulcro,

Nec scio qua fuerit parte locatus humi.

Ergo Simon, iuuenisq; Deo carissimus alter,

E' fidis

92 DE RESVRREC. CHRISTI

E' fidis abeunt ad monumenta castis.
 Et currunt, stringuntq; pari uestigia gressu,
 In Dominum uiua corda cicnte fide.
 Ille pedum motu melior tamen, acrior illo
 Peruolat, & linquit terga relicta simul.
 Hinc certum capit ante locum, primusq; sepulcrum
 Occupat, & fessos sistit ad ista pedes.
 At sua dum figit lachrymis rorantia tumbæ
 Lumina, defuncti lintea sola uidet:
 Non tamen ingreditur, quamuis, custode remoto,
 Sollicito uideat cuncta uacare metu.
 Inde Simon tandem sequitur, Baronia proles,
 Qui longè à celeri fratre relictus erat.
 Post minimumq; moræ pleno subit ostia cursu,
 Et sese tumuli condit in ore caui:
 Linteolos autem tenuem uidet intus amictum,
 In niuei positos marmoris esse sinu.
 Alba tamen capitis recipit, sudaria Christi
 Longè alius, uestis quàm tenet ista, locus.
 Tunc igitur, qui rapta prior monumenta capebit,
 Tardius à fido limina fratre subit:
 Ac cernit, animoq; alacri confidit, IESVM
 Calcata Dominum uiuere morte suum.
 Nam monitus uatum, & fixæ sententia legis
 Hoc nondum fuerant tempore nota satis:
 Quæ monstrant, uereq; docent, fore, uictor in auras
 Perdomita ut Christus morte, rediret humo.

Ergo

Ergo retrò sese referunt: cœtuq; uocato
Accipiunt notæ limina clausa domus.

ELEGIA IIII.

Christus Saluator Maria Magdalena in specie hortu-
lani se ostendit: & posteaquam uere cognitus ab ea est, man-
dat, ut reliquos etiam discipulos ea de re faciat certiores.

IOAN. CAP. XX.

Maria autem stabat ad monumentum
foris plorans. Dum ergo fleret, inclina uic-
se in monumentum, & uidet, &c.

Virgo sed humectâs lachrymis sua grādib. ora
Ad Domini stabat marmor inane foris:

Dumq; uidet, madidisq; genis monumenta sepulti

Inspicit, atq; animo tristia multa putat:

Apparent intus iuuenes duo protinus: urnæ

Et tenet ille pedes, & tenet ille caput.

Inclyt a maiestas uultu respundet amico:

Candida sed uestis cætera membra tegit.

Ergo pij magna cœli de gente ministri,

Hoc ipsi referunt uerba benigna modo:

Quid quæris mulier? sparsis cur mœsta capillis

Tristia suffusis fletibus ora rigas?

Femina sic contrâ: Carum rapuere Magistrum,

Nec, mihi sublatum quo posuere, scio.

Hæc paucis effata, retrò sua lumina flectit:

Et pro-

94 DE RESURREC. CHRISTI

Et propius uerum cernit adesse DEVM.

Dicit ei IESVS: Tristis quem fœmina quæris?

Cur cadit ex oculis plurima gutta tuis?

Illâ putans, hunc esse uirum, cui cesserat horti

Cura, iterum madidis sic fuit orsa genis:

Ah uir care, tuo si limite fortè tulisti,

Qua iaceat terra, dic rogo, parte, mihi.

Accipiam, tumulisq; tuo qui longius horto

Discedant, olidi corporis ossa dabo.

Hos inter gemitus & uerba loquentis, IESVS

Ecce, refert, animo cara Maria meo.

Illâ mouens post terga caput, Rabbone profatur:

Quod Latia dictum uoce magister erit.

Tunc Dominus (præsensit enim quod in oscula uellet

Irruere, & molli membra fouere manu)

Sic prohibet: Mulier, noli me tangere: nondum

Ad patris redij templa superna mei.

Sed cita carpe uiam, dulcesq; reuise sodales,

Fratribus & leto sic refer ore meis:

Ad patrem conscendo meum, uestrumq; parentem:

Qui Deus esse meus, uester & esse cupit.

Hac postquam Dominus tãdem cum uoce reliquit,

Ignotis fugiens ceu leuis aura uijs:

Illâ retrò tendit, notisq; recenset amicis,

Quo Dominus fuerit cognitus ore sibi.

ELEGIA V.

Christum Saluator, uiatorem se fingens, cum binis discipulis, qui

is, qui Emaunta proficiscuntur, de supplicio, morte & resurrectione sua colloquium ex Moise atq; prophetis instituit: declaratusq; in frangendo pane, ex ipsorum oculis euanescit.

LVCAE CAP. XXIII.

Et ecce duo ex illis ibant eodem die in castellum, quod aberat spacio stadiorum sexaginta ab Hierosolymis, nomine Emaus, &c.

IAm nondum lentus celebratæ sabbata lucis
Phœbus in Hesperias præcipitârat aquas:
Cum duo castellum Solymis petiêre relictis
Discipuli, timidæ subdita turba fugæ.
Id ueteres Emaunta uocant, sanctæq; feraci
Sex denis stadijs distat ab urbis agro.
Hi sua figentes paribus uestigia curis,
Coniuncto properant ampla per arua gradu:
Præterea secum uarijs de rebus agentes,
Susceptæ releuant tædia longa uiæ.
Ergo sono fratres humili dum talia miscent,
Quæ Solymis istis facta diebus erant:
Ecce Deus præsens comitem se protinus addit,
Cumq; uiris iunctum carpere pergit iter.
Forma tamen simulata fuit, dubiosq; sefellit,
Corpora ne possent cernere uera DEI.
Ille salutatis sed tandem fratribus ultrò
Incipiens, uersa sic uice pauca rogat:
Quid tristes agitis? quæ sunt ea, dicite porrò,
Verba,

69 DE RESURREC. CHRISTI

Verba, quibus longam fallitis usq; uiam.
 Cur luctus inueste prohibet sua gaudia menti?
 Quæ gemitus istos causa mouere potest?
 Vnus ad hæc autem reddit citò uerba roganti,
 Qui celebri Cleophas nomine dictus erat:
 Tu'ne igitur nostris adeò peregrinus in oris,
 Res ea cui nondum nota fuisse queat?
 Ille, uiri quid queso, refert: quam murmure largo
 Inter uos seritis quid noua fama uebit?
 Respondet Cleophas: Hic sermo attingit IESVM;
 Cui patrium præbet Nazara parua solum.
 Qui fuit insignis uates, & magnus in orbe:
 Emicuit præsens cuius in ore Deus.
 Hunc nostri proceres, odijs crudelibus acti,
 Heu nimium turpi desituere neci.
 Iamq; adeò nobis animos spes lætat inanis,
 Pollicitis olim quam dedit ille suis.
 Namq; ita credidimus, natis hunc esse daturum
 Isaaci, æternæ prosperitatis opes.
 Et modò ter cælum rapido uersatur in axe:
 Ter iungit Titan, terq; resoluit equos,
 Ex quo pontificum crudelis factio, fontem
 Egit in acriam uiq; doloq; crucem.
 Præterea quædam matres, aliæq; sorores
 Tristitia nobis causa fuere nouæ.
 Quæ citò dum primi sub lumine solis & ortus,
 Dilecti ueniunt ad monumenta ducis:

Sublati memores Domini, uacuiq; sepulcri,
 Cum tali redeunt adproperantq; sono:
 Vidimus aligeros cœli de gente ministros,
 Busta Dei raro continuisse choro:
 Qui dicant, ipsum uita superesse recepta,
 Purpureumq; hausta luce uidere diem.
 Protinus ex nobis alij ad monumenta recurrunt,
 Quà tellus gelido clauserat ossa sinu.
 Res quoq; respondet, stabili uelut omnia uoce
 Fœmineus nobis dixerat antè chorus.
 Defuit hoc unum, quòd aperto cesserat heros
 E' tumulo, uersa conditione DEVS.
 Finierat Cleophas, post quem peregrinus eunti,
 Mutua dum reddit dicta uiator, ait:
 O' stultos nimium, lucis melioris egentes:
 O' quibus ad solidam pectora lenta fidem.
 Qui dubitatis adhuc ea credere uatibus, olim
 Mystica de Christo quæ monuère suo.
 Non' ne erat in fatis fixum, quòd talia ferret,
 Probra, minas, colaphos, sputa, flagella, necem?
 Calcataq; ferens mortis moriendo dolores,
 Ad cœli facilem panderet astra uiam?
 Incipiensq; uiris antiqua retexere scripta
 Moisis, & sancti dogmata prisca chori:
 Natiuos reuocat sensus, ipsamq; medullam
 Elicit, ex istis dum sua fata probat.
 Interea tectis castrum uenientibus altis
 E' micat,

98 DE RESURREC. CHRISTI

Emicat, & spacio se propiore locat.
 Ipse sed ulterius gressus effungit cuntes,
 Longè alia tanquam debeat ire uia:
 Sed tenuère tamen blandis sermonibus ipsum,
 Dum sic sollicitis uocibus ambo rogant:
 Adde moras, tectisq; uolens succede propinquis,
 Ulterius ferri desine uelle pedes.
 Vesper enim surgit, cœliq; orientia signa
 Accensis facibus luminibusq; micant.
 Ille suis pâret socijs non asper, & intrat,
 Seq; isto simulat uelle manere loco.
 At domus hospitio postquam suscepit eodem,
 Continuò stratis discubère thoris:
 Ille sed, appositi Cerealìa munera panis
 Attigit, & fregit, distribuitq; uiris.
 Tunc oculis lux est manifesta patentibus orta,
 Et uero enituit cognitus ore DEVS.
 Nec mora consequitur, tenues dilapsus in auras
 Ille fugit, geminus deseriturq; comes.
 Attoniti fratres ubi primum reddita mens est,
 Inter se trepida talia uoce mouent:
 Non ne cor accensis nostrum uelut ignibus arsit
 Non ne intus numen combibimusq; sacrum?
 Tunc quando nobis comitem sese addidit ultrò,
 Exponens ueterum dogmata celsa Patrum?
 Consurgunt igitur rapidi, & uestigia retrò
 Ad Solymos, gressu non remorante, legunt:

Inueniuntq; eadem fratres sub tecta uocatos,

Bissenos numero, sed tamen unus abest.

Continuò referunt alij uenientibus omnes

De Domino, & tali gaudia uoce mouent:

Surrexit, cœliq; Deus spirabile lumen.

Ducit: & à Petro cognitus ille fuit,

Illi iterum certis miscent sua gaudia signis:

Quæq; per hoc fuerint gesta, loquuntur, iteri:

Vtq; heros tandem sumptas cum frangeret escas,

Cœperit ad positos notior esse thoros.

ELEGIA VI.

Christus Saluator undecim discipulis suis, & alijs, qui ad ipsos se aggregarunt, apparet: & ex Mose ac Prophetis in memoriam reuocat eis documenta, quibus antequam moreretur, demonstrarat, ceriò futurum, ut tertia die à mortuis resurgeret.

LVCAE CAP. XXIII.

Dum autem hæc loquuntur, stetit IESVS ipse in medio eorū, & dicit eis: Pax uobis. Expauerunt uerò, &c.

Talia dum socijs Cleophas mirantibus edit,
Qua modò sit uisus conditione DEVS?

Ecce uiros inter munito lumine uictor

Constitit, & medius talia uerba tulit:

Pacem ferte meam, pacem laudate sedentes,

O comites, pacis munera ferte mea.

Attonitis multa pallent formidine uultus,

Et grauis intus agit, debilitatq; tremor.

Nam coram falsa statuunt sub imagine spectrum

Ludere, monstrosa quod paret arte dolos.

Protinus incertis tali cum uoce Redemptor,

Pressa repentino corda pauore leuat:

Plurima que uestras illudit opinio mentes?

Quis uouus insinuat pectora lenta tremor?

En fixas mea turba manus, plantasq; foratas

Cernite: sum uerus, quem teneatis, homo.

Me tentate tamen, populataq; pectora ferro

Tangite, perfosum quæso uidete latus.

Non etenim ficto tractandam in corpore massam,

Veraq; non ullus spiritus ossa gerit.

Vt caro uera meo manibus tractabilis heret

Corpore, non certè dissimulanda mihi.

Sic ait, & lato terebratas uulnere palmas

Monstrat, & in gemino signa uidenda pede.

Dum uerò dubitant, & uix sua gaudia norunt:

Lætitia mixtus nam quatit ossa metus.

Sic iterum loquitur: Nunquid modò restat, amici,

Ipse famem possim quo reuolare meam?

Continuò mellisq; fauos, piscemq; perustum

Discipuli Domino, munera parua, ferunt.

Ille cibum carpit, mellisq; liquentia dona

Libat, & assati fercula piscis edit.

Postquam prima quies epulis, mensæq; remotæ,

Hæc solitos cœpit uoce referre sonos:

Hec sunt, quæ monui nuper, dum fata sinebant
 Vobiscum dulces continuare dies:
 Quòd decuit certa fieri sic omnia lege,
 Quæ digito Mosis scripta fuere prius:
 Quæq; Deo pleni uates, quæq; omnia quondam
 Iessæ cecinit psaltria Musa lyre.
 Tunc ipsis mentes tetigit, sensusq; reflexit,
 Ut ueterum scirent aurea dicta patrum.
 Ille sed adijciens: Sic, inquit, fata ferebant,
 Tolleret ut Christus tam graue mortis onus.
 Scilicet ut, quando sese lux tertia mundo
 Promeret, à domito surgeret hoste Deus.
 Vnde sub ipsius meritis & nomine sancto
 Talis per mundum uox noua sparsa sonat.
 Ut, quicumq; dolent humili sua crimina mente,
 Et motu retrò se meliore uocant:
 Accipiant ueniam culpæ, cæloq; fruentes,
 Perpetuis celebrent gaudia plena bonis:
 Istaq; fundetur gentes doctrina per omnes,
 Quas gremio tellus claudit ubiq; suo.
 Principium uerò sublimi in monte Sionis
 Sumet, & implebit solis utramq; domum.

ELEGIA VII.

Christus Saluator per fores clausas ad discipulos suos per-
 uenit: & quòd is ipse Iesus non aliquis spiritus sit, certissimis
 notis fidè eius fuit. Sed id euenisse, mirimè uult Thomæ crede-
 re, donec post octo dies sibi uestigia clauorū, manib; pedibusq;
 impressa, ut antea petierat, ad tangendum Christus offerret.

Cum uespera esset die illa, qui erat u-
nus sabbatorum, & fores essent clausæ,
ubi erant discipuli congregati, &c.

Luce sacra nam uesper erat, iam candida stella
Occiduis surgens, alta petebat aquis.

Et trepidi fratres paruo loca nota tenebant

Agmine, quò multus iusserat ire metus.

Ecce autem sese foribus DEVS intulit atris,

Cum foret æratis ianua clausa seris:

Ac medio fratrum cœtu, raraq; corona

Se statuens, tali uoce secunda tulit:

Pax mea uobiscum, uos inuiolabile pignus

Quod refero, comites, pacis habete mea.

Et simul his dictis pectus nudauit apertum,

Et quas cuspis erat depopulata manus.

Corpora sed fratres Domini manifesta uidentes,

Plurima mutato gaudia corde premunt.

Hic iterum uictor paucis sic ora resoluit:

Tranquilla iubeo uos ego pace frui.

Me uelut immensum genitor cœlestis in orbem

Excelsa patrij misit ab arce throni:

Sic ego uos mitto, positis ut undiq; pressa

Alloquio dulcis corda leuare soni,

Sic loquitur, leniq; ipsis suspirat in ora

Flamine, tum paucis quod sibi restat agit.

Ferte, sonat, uiui donum spirabile Flatus,

Qui mouet, & uiuo cuncta uigore fouet.
Peccatis quorum ueniam spondebitis, illis
Admissi fuerit culpa remissa mali:
At quibus indomitis labem retinebitis atram,
His erit in superis illa retenta plagis.
Sed Thomas aberat, Didymi qui nomen habebat,
Cum Dominus clauso limine uisus erat.
Vnanimis igitur fratres dixere reuerso:
Corpore presentem uidimus ante Deum.
Ille refert: Nunquam ferme concredere possum
Talia, suspecta que mihi uoce datis:
Ante nisi uideam pressi uestigia ferri
In manibus, manibus rite premenda meis:
Ante pedes fixos, & hians in pectore uulnus,
Ni facili tangam contineamq; manu.
Iamq; dies septem tardus præmiserat Eos,
Alter & à sexto lucifer ortus erat:
Fida pij comites iterum, uelut ante, fouebant
Limina, quos Thomas inter & ipse fuit.
Ecce sed in tecti medijs penetralibus heros
Constitit, ac pacem iussit habere suam.
Tum placido ad Didymum conuersus lumine, duro
Sic dubiam cœpit conciliare fidem:
Huc ades, & secto digitos in uulnere pone,
Vulnere quod nostras cernis habere manus:
Atq; tuas infer palmas, lateriq; repone,
Vnde minax multum sanguinis hasta bibit.

104 DE RESVRREC. CHRISTI

Et posthac adeò noli malè credulus esse:

Sed ualida plenus credere disce fide.

Pœnitet erroris Didymum, culpamq; professus,

Talia uix egrè uerba sonare potest:

Tu meus es clemensq; Deus, Dominusq; benignus,

Qui uenia miserum iustificante leuas.

Huic Christus: Quoniã manifesto in lumine cernis

Omnia, iam uiuax incipit esse fides.

Felices autem, qui nil ubi cernere possunt,

Plena tamen fidei corda uigentis habent.

ELEGIA VIII.

Christus Saluator septem discipulis suis, in lacu Tiberiæ de piscantibus, se manifestat: & nutu ac prouidentia sua efficit, ut magnum derepentè numerum piscium capiant, cum antea quidem tota nocte frustra operam in eadem re collocassent.

IOAN. CAP. XXI.

Postea se manifestauit iterũ IESVS ad mare Tiberiadis: manifestauit autem sic:

Erãt simul Simõ Petrus, & Thomas, &c.

EXigui uerò spaciũ post temporis heros
Exhibitus socijs rursus, ut antè, fuit.

Illic, nodoso comites ubi fune solebant

Sidonio pisces ducere sepe lacu.

Cumq; uiris pinguem iuxta se proderet amnem

Dux pius, hunc tenuit scilicet ipse modum.

Congressi fuerant eadem sub limina Petrus:

Et gemini, mater quos Zebedæa tulit.

His comites autem Didymus, simplexq; sodalis
 Nathanael, alijs cumq; duobus erant.
 Ergo Simon primum, soboles Ionia, fido
 Hæc comitum dixit uerba benigna choro:
 Ad plenas ego uertor aquas, ueteriq; per altum
 Fallere squamigerum me iuuat arte genus.
 Huic alij: Quin nos etiam tibi iunge uolentes,
 Ad nutus erimus turba parata tuos.
 In mora nulla Petro, socia freta mente capessunt,
 Atq; iterum plenis insidiantur aquis.
 Sed tota capiunt nihil hac in nocte sodales,
 Et perit infida grandis in arte labor.
 Postra iamq; polo surgens aurora rubebat,
 Et dederat Phæbo stella repulsa locum;
 Fallacem simulans habitum, dubiamq; figuram
 Visus in extremo est margine Christus aque.
 Nec tamen ex ipsis potuit dignoscere quisquam,
 Quod uerè Dominus, quem coluere, foret.
 Ille dehinc miti compellans uoce natantes:
 Obsonij iuuenes num quid habetis? ait.
 Subijciunt sed pauca, nihil superesse, roganti,
 Vnde sit hæc ipsi dissoluenda fames.
 Prosequitur Christus, dextræ plaga cærule prædã
 Spondet, cò laxum mittite rete, uiri.
 Imperijs illi parent, nodosaq; lina
 Projiciunt tremula, qua iubet ipse, manu.
 Nec mora, conglomcrant celeres in uincula pisces,

106 DE RESURREC. CHRISTI

Et rude per linum tota rapina salit.

Ex uix ambo quidem releuare è gurgite cœtus

Retia, tam multo pisce grauata, queunt.

Continuò frater, Dominus quem pronus amabat,

Hec animo memorat uerba tremente Petro:

Petre Simon, nisi fallor, adest Deus ille magister,

Ille quidem: facies clara uidenda Dei est.

Quas ubi Betsaides uoces conterritus hausit,

Quòd Deus in uiridi margine staret aque:

Se tunica, quia nudus erat, succinxit, et undis

Sparisit, ut ignotum per mare ferret iter.

Sed reliqui pariter ponti uada salsa secantes,

Si possint, uellent continuisse locum.

Remigijs igitur subigunt, uelisq; ministrant,

Et lembo capiunt accelerante fretum.

Non etenim longè remanent à littore pulsi:

Bis centum cubitos à rate littus abest.

Nec requies, operi cincti sua brachia nudant,

In placidoq; legunt retia plena uado.

Vt sese applicuit terris allapsa carina,

In siccam comites egrediuntur humum:

Appositosq; uident panes, prunasq; calentes,

Quà redolens pisces writ odore focus.

Dicit eis *IESVS*: Tyrio de flumine pisces

Ferte, calens leni quos coquit igne focus.

Ergo Petrus subiens, linum modò piscibus auctum

Centum, quinq; decem cum tribus, inde trahit.

Et li.

Et licet immensum distendat retia pondus,
 Scissa tamen non est tortilis ora plage.
 Hic ueram Dominus faciem, uultumq; professus,
 Discipulos solita pro pietate monet.
 Sicq; refert: Huc ferte gradus, uiresq; ualentes
 Læta dato uobis gens reuocate cibo.
 Sed numero fratrum nemo fuit ausus in omni
 Dicere: Quale genus? quis pater? unde uenis?
 Nullus enim non norat eum, nullumq; latebat,
 Natiua Domini se pietate frui.
 Sic Deus infernis postquam reuocatus ab umbris,
 A' domita uictor morte trophæa tulit:
 Sic Deus in mundum redijt, sic ordine certo
 Fratribus est uisus, discipulisq; suis.

ELEGIA IX.

Christus Saluator discipulis suis spiritû sanctû promittit;
 ut eo solû freti, forti & excelsa animo omnia, quæ à mun-
 do ipsis pericula impendeant propter se, possint sufferre atq;
 contemnere.

IOAN. CAP. XIII.

Paracletus ille, qui est Spiritus sanctus,
 quem Spiritû mittet Pater nomine meo,
 ille uos docebit, &c.

Cum uerò cælo ueniet Paracletus ab alto,
 Qui trepidos lætis mentibus esse facit:
 Ille sacer Flatus, nostro quem nomine uobis
 Empyrea placidus mittet ab arce Pater:

108 DE RESURREC. CHRISTI
S uobis acuet mentes, doctorq; fidelis
Implebit monitis pectora uestra nouis.
Et quorum memini quondam, quæ plurima dixi,
Arbitrio uobis suggeret ille suo.
Nunc autem, ô socij, tantum mea magna uoluptas,
Concordi iubeo uos ego pace frui.
Non ueluti tribuit mundus, pacemq; relinquit,
Compositam rerum quæ facit esse statum:
Sic ego condono requiem, quæ sola tueri
Ocia pacatis libera rebus amet.
Ne diras mundi furias trepidetis, & iras:
Ne uobis oneret turbida corda pauor.
Audistis toties repetita uoce monentem,
Ad Patrem subito quod rediturus eam.
Si uobis ego cura forem, si grata uoluptas,
Leticiam posset condere nemo suam.
Nam uos edocui, patrem quod rursus adibo,
Quo gnatus uoluit subditus esse minor.
Hæc autem monui fida prius omnia mente,
Dum manet in fatis causa futura suis:
Ut quando eueniant, uobis coalescat, & altè
Pectoribus uestris hæreat alma fides,
Non ego uobiscum mortali in corpore, fratres,
Amplius, ut pridem, dulcia uerba loquar.
Namq; uenit mundi princeps, & luminis osor,
In me qui poterit iuris habere nihil.
Vt tamen agnoscat mundus, quod diligo patrem,
Qui

Qui mihi non ultrò subdidit illud onus:
Sic facio, pulcramq; petens per uulnera mortem,
Ad cœli meditor regna uocantis iter.

ELEGIA X.

Christus Saluator discipulos ad profitendum Euangelium in uniuerso terrarum orbe emittit. Postea, ipsis intuentibus, à terra gloriose ad cœlos enehitur.

MARCI CAP. XVI.

Postea discumbentibus illis undecim
apparuit, & exprobrauit illis incredulitatem
suam, & cordis duriciem, &c.

INde decem fratres eadem cum mensa tenebat,

Quo numero socius plus tamen unius erat:

Victor adest, medioq; thoro se sistit, & ipsos

Increpat, & dubiam carpit, ut antè fidem:

Quòd non crediderint turbæ, spirare recepturus

Quæ nece perdomita uiderat antè Deum.

His ubi finis erat, socijs turbæq; fideli

Illà uoluntatis iussa suprema dedit:

Itè, mei comites, uasti per climata mundi,

Quæ Phœbus mediam cunq; colorat humum:

Iusticiamq; nouam gentes populumq; docete,

In grêmio tellus quem tenet ampla suo.

Quisquis crediderit, sacraq; lauabitur unda,

Vnde beatificæ uena salutis abit:

Dignatus uenia cœlum penetrabit, amica

Possit ut æterno tempore pace frui.

At con-

MO DE CHRISTI AD COEL. ASC.

At contra quicumq; malus, quicumq; rebellis
 Non renuet sanam deseruisse fidem,
 Hic erit inuisus cœlo: tandemq; peribit,
 In mortem propria dum leuitate ruit.
 Amplius hæc autem dulcis post munera uerbi,
 Quæ noua credentes signa sequentur, erunt:
 Per me, perq; meum nomen, digitumq; potentem
 Eijcient Furias, Tartareumq; genus.
 Voce noua poterunt, linguisq; recentibus uti,
 Quas tamen ignotas non didicere prius:
 Pestiferos abigent angues, & triste uenenum
 Si biberint, animo non erit inde dolor:
 Aegrotis ponent dextras, & protinus acris
 Pulsa sua linquet corpora sede lues.
 Hæc ubi proposuit supremo mitis IESVS
 Tempore, discipulis ultima iussa suis:
 Aera per tenerum spirantes dispulit auras,
 Ut legeret faustam celsa per astra uiam.
 Nec mora, sublimis, cœloq; inuectus aperto
 Aerio calcat nubila regna pede.
 Iamq; Dei dextræ propius sedet omne potentis,
 Sub pedibusq; premit sidera clara suis.

ELEGIA XI.

Christus Saluator posteaquam in cœlum sublatus est, discipuli in altum suspiciunt: quibus cum duo uiri è nube colloquantur. Tandem Hierosolymitani se recipiunt, & ibidem pijs preceationibus unà cum cæteris assidue indulgent.

Et cùm nubes subduxit illum ab oculis eorum, cumq; essent defixis in cœlum oculis: ecce uiri duo astiterunt illis, &c.

Dvm septus nebula Dominus se nubib. infert,
 Et leuior cœli sidera summa petit:
 Suspiciunt ipsum comites, oculisq; sequuntur
 Aerias fixis, quò licet usq; plagas.
 His uerò gemini proceres in uestibus albis
 E' media talem nube dedêre sonum:
 Turba uiri Galilæa, moras quid necitit ultra?
 Candida quid fixis cernitis astra genis?
 Ille Dei natus, cui nunc ad sidera læto
 Ire super placuit nubila clara pede:
 Sic magni ueniet censor iustissimus orbis,
 Sic, ueluti nuper uisus abire fuit.
 Illi igitur uiridis linquentes ardua montis,
 Qua sata per colles floret oliua suos:
 Ad Solymas redeunt arces, atq; agmine fido
 Dilectos subeunt accipiuntq; lares.
 Primus adest Petrus, iuuenis quem proximus alter
 Consequitur, Domino qui sua cura fuit.
 Inde Iacobus erat, dictus cognomine Maior,
 Cui pius Andreas gaudet adesse comes.
 Hunc citius sequitur Didymus, fraterq; Philippus,
 Vicinumq; locum Bartholomæus habet.
 Tum sese miscet numero Matthæus eidem,

Et sc̄

Et satus Alphæo de genitore puer.
 Proximus his frater Zelotes nomine dictus,
 Germanusq; tuus, parue Iacobe, uenit.
 Fœmineus porrò sese chorus addidit ipsis,
 Quas inter Domini mater & alma sedet:
 Sidereasq; uias alacri sub corde tenentes,
 Vndinimi soluunt carmine uoce Deo:
 Indulgentq; omnes precibus, flatusq; sacрати
 Promissum supera munus ab arce petunt.

ELEGIA XII.

Christus Saluator iuxta suas, quas discipulis fecerat, promissiones, de cœlo Spiritum sanctum demittit. Quo postquam illi donati sunt, nouo & inaudito dicendi genere magna cum omnium admiratione, Dei beneficia, filijq; ipsius merita, eloquuntur.

LVC. IN ACTIS CAP. II.

Et cùm cōplerentur dies Pentecostes,
 erant omnes unanimiter in eodem loco:
 & factus est repenti de cœlo sonitus, &c.

Festa dies aderat, summus qua conditor olim
 In Sinai Legem rupe tremente dedit:

Et simul heroum lectus conuenerat ordo,
 Quos sibi legatos iusserat esse DEVS.

Eccè autem superùm magno domus alta fragore
 Intonat, & sonitu tecta fremente quatit:

Non secus, ac uasto surgens si murmure uentus
 Impulse streperet per latus omne domus.

Et sedes implet penitus, thalamumq; coruscum,

Qui

Qui fida comites in statione tegit,
 Alter & alterius dissectam in gutture linguam,
 Flammarumq; apices plena per ora uidet.
 Tum sacer ille Dei Flatus, non noxius ignis,
 Continuò casti sedit in ore chori:
 Concipiuntq; animis sacrum noua corda furorènt,
 Numine mens intus dum propiore calet.
 Iamq; Deo pleni, flammisq; micantibus usti,
 Missa fuit postquam plenior aura polo:
 Facta uiri Solymæ genti ducis inclyta Christi
 Incipiunt linguis commemorare nouis.
 Mira canunt alacres, & passim mira loquuntur,
 Ille uelut Flatus differuisse facit.
 Talia cum Solymùm celebri gererentur in urbe
 Cum socijs Christi discipulisq; pijs:
 Turba frequens illuc uarijs è finibus orbis
 Venerat, Oceani quam uaga claudit aqua.
 Ergo ubi fama ruit uolitans pennata per urbem,
 Et populi gestis serpit in aure nouis:
 Cernendi studio coeunt, sanctumq; frequentant
 Limen, ubi concors gens duodena sedet.
 Attonitisq; stupent animis, quòd quilibet ore
 Verba sonet linguæ non aliena suæ.
 Mirantur cuncti circum, mirantur, & uno
 E' populi talis uox abit ore sonus:
 Non'ne uiros Galilæa tulit, quos talia nobis
 Tam uario dudum cernimus ore loqui?

HA DE MISS. SPIR. S. IN APOST.

Vnde fit ut nostræ teneant idiomata linguæ,
Quam didicit quondam matre docente puer?
Seu quis enim ueniens Parthus comitante sagitta,
Florida seu linquens iugera Medus adest.
Siue Elamis, terram calido qua sidere Phœbus
Vrit, & iniustis solibus arua premit.
Siue sit Euphratis, celebrati carmine uatum,
Accola Iudæa seu regione uenit.
Armenia seu gente satus, uel Colchide ponto,
Semper ubi tellus atra uenena fouet.
Siue Asiæ ciuis, Phrygiæ seu filius Idæ,
Pamphilijs fuerit seu quoq; natus agris.
Siue soli cultor Pharij, Libyæq; calentis,
Cui iacet ad dextrum clara Cyrena latus.
Seu Romanus homo, sumendis inclytus armis,
Aduena uel Latijs Idaliota plagis.
Deniq; seu Cretes fuerint, seu decolor Indus,
Siue Arabis thuris clarus odore sui.
Natio sibi quisq; uiros sermone loquentes
Audit, & ignotos non uidet esse sonos.
Pars stupet admirans secum, carosq; sodales,
Significet uirtus quid tamen ista, rogat.
Cætera pars autem, saturos conclamat Iaccho
Discipulos, nimio fundere uerba mero.

FINIS EORVM QVAE PRO-
priè ad Librum tertium pertinent:
sequitur eiusdem Ap-
pendix.

Lectō

Statueram hinc alios quinque Libros addere, quæ continent Christi miracula, pluresq; alias res salutare. Sed dissuasit docti quidam uiri, qui plura, quam ego, sapiunt atq; intelligunt. Quorû consilio fideli parendum mihi esse existimaui: non enim sine ratione singulari proponebant. Itaq; sententiam mutaui, in eoq; proposito non progrediendum duxi, donec aliquid magis ingenio perfectum, & maiore industria elaboratum Lectori communicari posset. Ut is tamen habeat quoddam specimen eorum, quæ de cæteris promittimus: placuit tantum septem Elegias adhuc ad priores duodecim huius tertij libri adiungere, quæ quasi Epilogi loco essent. Unde etiã pius Lector nostri instituti rationem posset animaduertere. Eæ sic habent:

116 DE MISS. SPIR. S. IN APOST.
ELEGIA XIII.

Christus Saluator ab Ioanne regio uate, in Iordane abluatur sacri fontis unda. Spiritus sanctus in columbe specie deuoiat è caelo, & Christo insidens, supra ipsum plane con- quiescit. Pater uia uoce è nubibus testatur, quod in hoc ipso filio Iesu Christo, unicè delectetur.

Trinitas in unitate, & unitas in trinitate uen- randa.

MATTH. CAP. III.

Tunc accedit IESVS à Galilæa ad Ior- danem ad Ioannem, ut baptizaretur ab illo. At Ioannes pro, &c.

Tunc celebres fugiens terræ Galilæidos oras,
Iordanis petijt Christus IESVS aquas.
Illic ut spargi sacra Baptismatis unda
Per famulum posset more decente suum,
Abstulit primum uates, timidusq; refugit,
Increpitansq; Deum talia uerba dedit:
Ipse uenis, ut ritè cauis sacra flumina palmis
Infundam capiti, corporibusq; tuis.
Esse quid hoc dicam? potius mihi tale necesse est
Officium, à nobis quod petis ipse, tuum.
Atq; huic respondens paucis occurrit IESVS:
Imperij uates iussa capesse mei.
Sic decet hoc fieri, series ut tota futuræ
Iusticie fatis conuenienter eat.
Paruit ille Deo tandem, seq; obtulit ultrò,

Et

Et Dominum liquido tinxit in amne suum,
 At IESVS molli corpus cum perluit unda,
 E' sacro celeres extulit amne pedes.
 Continuo medium scindit sese arduus æther,
 Et lato ruptis nubibus ore patet.
 Acria q; albam simulans in nube columban
 Spiritus, è supera deuolat arce poli:
 Iamq; uiam late signans, in uertice Christi
 Insidet, & placido gaudet amore frui.
 Præterea magni rubra genitoris ab æthra
 Lapsa fuit, tali uox reuerenda sono:
 Hic est ille meus dilectus filius: ille est,
 Cui faueo placidus tempus in omne pater.
 Illius faciles inclinent uocibus aures,
 Qui cupiunt regnum dulce subire Dei.

ELEGIA XIII.

*Christus Saluator in monte Taborè Deus immense ma-
 iestatis declaratur. Moses & Helias ei comparent. Et pater
 rursum è nube filio testimonium perhibet, quòd ipse unus sit,
 in quo tanquam in dilecto suo acquiescat.*

Christi maiestas diuina, & Deitas cœlestis patris
 uiuo testimonio probata & confirmata.

MATTH. CAP. XVII.

Et post dies sex assumit IESVS Petrũ
 ac Iacobum, & Ioannem, & subducit il-
 los in montem excelsum seorsim, &c.

Post sex inde dies, Taboris cum uertice celfo
 iam Dominus socijs clarificandus erat,

h 3 Aduo-

118 DE MISS. SPIR. S. IN APOST.

Aduocat ad sese fido cum fratre Iacobum,
 Et Petrum, comites quos iubet esse suos.
 Secretumq; petit montem, uallemq; relinquit,
 In qua de socijs cætera turba manet.
 Ecce autem subito rosea uibratus ab æthra
 Luce repentina fulgor, & igne micat.
 Collucet circum flammis radiantibus altus,
 Vertice sublimi qui ferit astra Tabor.
 Et media Domini facies in nube resulget,
 Non secus ac radiat sole micante iubar.
 Qualis & albentem Phœbe iacit aurea lucem,
 Talis in aspectu candida uestis erat.
 Respiciunt comites, binosq; assistere cernunt
 Fulgentes habitu candidiore uiros.
 Hos inter, populis noua facta stupentibus, alter
 Isacidum Phario duxit ab orbe genus:
 Alter flammifero subuectus in æthera curru,
 Insolito uitæ gaudia more tulit.
 Hi uice sermonis uaria iucunda trahentes
 Tempora, cum Christo uerba sacrata sonant.
 Tunc patre Bariona natus comes edidit unus
 Sollicitis ipsi talia uerba sonis:
 Hic bona, Præceptor, sedes, hic dulce morari est:
 Hic requies blandum spondet amica locum.
 Ergo domos ternas, iam nunc uenerande magister,
 Hoc Tabore excelsso ponere monte iuuat.
 Vna tibi, raptoq; dehinc dabit altera uati,

Et te

Et tectum Mosi tertia dulce dabit.

Hæc ubi Petrus erat placido sermone profatus,
 Per rutilum nubes æthera clara uolat.
 Fulgentemq; nouo uestit citò lumine montem,
 In quo cum socia gente magister erat.
 Hinc uox è media cœli manifesta cucurrit
 Nube, fuit tales quæ dare uisa sonos:
 Hæc dilecta mihi soboles, hic filius ille est,
 Vnde fluunt menti gaudia summa meæ.
 Illius arrectas monitis accommodet aures,
 Aurea suspirat quisquis ad astra poli.
 Hæc ubi discipulis uox est illapsa per aures,
 Presserunt dirum corde stupente solum.
 Insolita q; ipsis trepidis formidine rerum,
 Pulsauit gelidus pectora fessa metus.
 His Deus assistens uerbis solatur amicis,
 Dum curas tali subleuat ipse sono:
 Surgite, & abiectum fortes calcate timorem,
 E' pauidoq; pigrum mittite corde metum.
 Respiciunt comites, oculosq; per omnia uertunt,
 Sed præter Dominum est nemo uidendus homo.

ELEGIA XV.

Christus Saluator à quodam interrogatur legisperito,
 quod nam maximum sit mandatorum Dei: & quis deinde
 proximus sui ipsius. Cui ipse proponit siue similitudinem siue
 historiam de infelici & calamitoso homine, qui in latrones
 incidit, & ab ipsis malè multatus, omnibusq; suis spoliatus,
 à Samaritano suscipitur, & curatur.

120 DE MISS. SPIR. S. IN APOST,
Maximum & grauisimum mandatum in dile-
ctione Dei & proximi cōsistit. Proximus cuiusq;
est, qui aliena ope indiget. Christus noster Samari-
tanus est factus.

LVCAE CAP. X.

Et ecce quidam legisperitus surrexit,
tentans illum, & dicens: Magister, quid
faciendo possidebo, &c.

Talia cum socijs Domino miscente, resurgit
In patria quidam lege peritus homo.
Obscuræq; Deo tentando retia fraudis
Componens, uerbis talia dicta mouet:
Quid faciam, quaeso clemens expone magister,
Ut teneam celsi regna beata poli?
Christus adhæc: Quid sacra iubent oracula legis?
In Mosis scripto qualia iussa legis?
Tunc iterum ingressus legis uatumq; peritus,
Hos Domino prompto reddidit ore sonos:
Mente tuum tota, totoq; ex pectore, tota
Ex anima debes semper amare Deum:
Inde tuum fratrem sic toto delige corde,
Non secus ac corpus diligis ipse tuum.
Eddidit ille iterum: Sic fac, et iure tenebis
Aurea, quò sudas, scilicet astra poli.
Ille sed affectans ad iusti nomen honoris
Inde uiam, uerbis addidit ista suis:
Expeditas igitur nobis, ter magne magister,

Quis

Quis ueri nomen fratris habere queat?
 Tunc Christus uocemq; libens, atq; ora resoluit,
 Et tales memorat protinus ore sonos:
 Vir quidam Solyma properans descendit ab urbe
 In Ierichum, palmis quâ uiget ora suis.
 Dumq; uiam sequitur per publica strata, latronum
 Incidit in seuas heu miser ille manus.
 Nec mora, crudeles rapiunt, ac uerbere pulsant,
 Immiti uiolant corpus & omne manu.
 Insuper & nummis spoliant, & uestibus illum,
 Post abeunte sero linquitur hoste miser:
 Sub coeloq; iacens, nudoq; sub ætheris axe,
 Ipsi deseritur præda futura neci.
 Contigit ut quidam transfret fortè sacerdos,
 Purpureo iacuit quâ miser iste loco.
 Vidit, & ut uidit durata mente iacentem
 Præterit, & nullam fert miseratus opem.
 Illius inde pari sequitur uestigia gressu
 De celebri Leui stirpe profectus homo.
 Et loca cum tetigit propior malefida, iacentem
 Aspicit: at uiso cedit & ille uiro.
 Persequitur, lætis cui foeta Samaria campis
 Patria, suspectum tertius inde locum.
 Hic ubi uidit eum, subitus præcordia strinxit
 Motus, & exhaust uiscera tota dolor.
 Vulneraq; ipsa fouens componit hiantia pannis,
 Et properat medicæ ferre salutis opem.

Infunditq; acrem dulci de uite liquorem,
 Et sacra quem succum Palladis arbor alit.
 Inq; sui ponens iumentis sessile tergum,
 Hospitij secum limen ad usq; uehit:
 Hic prestat, quicquid sanandi postulat usus,
 Et quacunq; potest parte iuuare iuuat.
 Postera iamq; dies ibat, cum deniq; mitem
 Causa uiatorem longius ire iubet.
 Ergo duos domino grauiori pondere nummos
 Hospitij prompta porrigit ipse manu.
 Et sic pauca refert: Hospes, dum longius ibo,
 Sedula commissi sit tibi cura uiri:
 Et quacunq; dabis, dederint ubi fata recursum,
 Omnia tu letus, me tibi dante, feres.
 Nunc igitur profer, fuerit quis proximus illi,
 Inter latrones qui mala tanta tulit?
 Ille autem, Cuius tetigit miseratio mentem,
 Et sua qui misero damna leuauit, ait.
 Subiecit Dominus: Quo te res cunq; uocabit,
 Vade: sed & simili fac pius ipse modo.

ELEGIA XVI.

*Christus Saluator in Cana Galilee ciuitate, nuptias ce-
 lebrans cum discipulis ac matre sua, aquas in dulcissimi uini-
 saporem conuertit.*

Pios coniuges Deus nunquam deserit: sed in
 summis etiam angustijs opem ipsis uult non spera-
 ram afferre.

Et fiebant nuptiæ in Cana Galilææ: &
 erat mater IESV ibi. Vocatus est autem
 IESVS & discipuli eius ad nuptias, &c.

Coniuage cum dulci socialia sacra parabat,
 Fortè Palæstinæ sponsus in urbe Canæ.

Et ueneranda dapes studio celebrabat anili

Læticiæ, Christi mater, amica comes.

Præterea Dominus fratrum cum simplice turba,

Ad thalami Christus sacra uocatus erat.

Deficiente mero, nato pia mater IESV

Sic ait: Ah uinum deficit, affer opem.

Sic ea, sed tali respondet filius ore:

Anxia quid tecum est scemina, quæso, mihi?

Nondum tempus adest, quo nutu tristibus almo

Dulcia conuiuio munera ferre parem.

Tum genetrix famulis: Quicquam si iusserit ille,

Id posita segni perficitote mora.

Sed iuxta stabant puro sex uascula ritu,

De Pario docta marmore facta manu.

Quodlibet hoc inter tantum capiebat in aluum,

Metrete quantum tres' ue dua' ue solent.

Christus ait: Vacuis iuuenes date flumina uasis,

Vt tota impletis accumulentur aquis.

Illi certatim faciunt, gnauiq; coronant

Fontali lapidum pocula plena mero.

Inde iubet, summo properent afferre ministro,

Vt no-

124 DE MISS. SPIR. S. IN APOST.

Ut noua flumineas munera libet aquas.
 Discipulos mora nulla tenet: gustando feruntur
 Pincernæ rapida pocula sumpta manu.
 Is postquam gelidis innatam fontibus undam
 Gustasset, uinum prodijt unde nouum:
 Nec tamen id sciret per se, dulcissimus esset
 Aemulus ambrosij nectaris unde liquor.
 Nam seruis, quorum latites manus hauserat almos,
 Cognita res tantum plenius ista fuit.
 Is cum gustasset, sponsum uocat ocius ipsum,
 Et tali uersas increpat ore uices:
 Sic hodie nobis laudato more receptum est,
 Et sacer hic nobis ritus ubiq; manet:
 Quilibet ut sapiens generosi pocula Bacchi
 In mensas primum ponere sponsus amet.
 Hinc dubios ubi fortè pedes tentare Lyæus
 Incipit, & uino pectora quando calent:
 Tum dare uina solet quæ deteriora putantur,
 Dumq; solet leni soluere uincla cado.
 Sed tu seruasti malè cautus, ad ultima dona
 Abdita, fumosis uina meraca uadis.
 Hoc Iesus signo dextræ documenta potentis
 Edidit, & uerus præstitit ista DEVS.
 Et fixa in Domiuo fratrum fiducia tandem
 Hæsit, & ipsorum est plena secuta fides.

ELEGIA XVII.

Christus Saluator ingressus in urbem Hierosolymam, mi-
 sero &

fero et afflicto homini, qui iuxta portam ad lacum sedet, & aque salubris obseruat motum ac turbationem, medetur, in pristinumq; ualetudinis gradum uno uerbo restituit.

Christus sicut rerum omnium, ita etiam morborum, ita etiam peccati & mortis, quæ causa morborum sunt, dominus est, & dominator: ut & animæ & corporis rectè medicus appellari queat.

IOAN. CAP. V.

Et ascendit IESVS Hierosolymam. Est autem Hierosolymis ad Probaticam piscina, quæ nominatur Hebraicè Bethesda, &c.

Inde Sionæas sese referebat ad arces
 Cum fida turba, discipulisq; DEVS:
 In Solymis autem, sacri prope mœnia templi,
 Perpetua uiuus labitur amnis aqua.
 Hic ubi pastores fluuio mersare salubri
 Lanigeros soliti sæpè fuere greges.
 Et uarijs cœli collectus ab imbribus humor,
 Finitimam fluuij stabat ad huius aquam.
 Piscinam Latius, Bethesda uocabat Hebræus,
 Pörticibusq; locus quinq; per amplus erat.
 Sed recubat circum magno gens agmine fusa,
 Quam uarijs uexat pestibus agra lues.
 Pars oculis capti iucundam cernere lucem,
 Pars solito nescit figere crura gradu.
 Huic inimica suos pestis depascitur artus,
 Huic alia in membris hæret adacta lues.

Fixi obseruabant oculis concordibus omnes
 Cum sonitu motum subsilientis aquæ.
 Namq; puer celso pennatus ab æthere lapsus,
 Visus ad hæc certo tempore stagna fuit.
 Et quoties uenit, geminis tranquilla lacertis
 Impulit, & tremulæ cærule mouit aquæ.
 Tum uerò quicumq; dabat se primus in altum,
 Cum titubans retrò cœperat ire lacus:
 Is citò sensit opem medica de fluminis unda,
 Quisquis in obseffo corpore morbus erat.
 Verùm alij sese quidam sociauerat æger,
 Detinuit nimium quem diuturna lues.
 Nam miser in luctu denum quater egerat annum,
 Diminuas rursus si tamen inde duos:
 Quem postquam aspexit miti cum lumine Christus,
 Et morbi tantas nouerat esse moras.
 Sic ait: Infelix animo quæ concipis intus
 Vota tuo? fieri sanus, amice, cupis?
 Ille refert: Homo nullus adest, ô magne magister,
 Iam famulas uellet qui mihi ferre manus:
 Ut medio uada quando lacu perculsa mouentur,
 Tarda sacro possem tingere membra freto.
 Sed prius expediar, pulsusq; immergar in undis,
 Antè locum, casus quò uocat, alter habet.
 Talia dicentem placido Deus ore tuetur
 Largius, & tandem nuncia leta uehit.
 Surge, refert, lectumq; tuum pedes aufer, & ultra
 Quò

Quò cupis optatum carpe uiator iter.
 Vix ea, cum uiuus redijt uigor artubus ægri,
 Plenior & cœpit spiritus esse uiro.
 Ac referens humeris, nuper quibus antè iacebat,
 Strata, cito potuit firmior ire pede.
 Hoc autem pia fista die, tempusq; redibat,
 Quo uacat officijs plebs operata sacris.
 Isaciùm gens ergo uiro, cui reddita uenit
 Alma salus, isto uerba dedere sono:
 Sabbata iam nobis sancto de more coluntur:
 Ferre hodie stratam lex uetat ergo tuum.
 Ille refert: Qui me sanans in pristina nuper
 Reddidit, & sancto iussit abire lacu:
 Ille mihi dixit: Pedibus subsiste, tuumq;
 Tolle thorum, & faciles disce mouere pedes.
 Isacide rursus: Qui te consistere plantis,
 Et thalamum iussit tollere, qualis homo est?
 Is uerò qui saluus erat per munera Christi,
 Nesciit ignotum prodere uoce uirum.
 Christus enim sese fugiens subduxerat antè,
 Quòd foret hoc ipso maxima turba loco.
 Sed breue post tempus sacras offendit ad oras
 Hunc hominem, tali quem monet ore DEVS:
 Ecce tibi nunc alma salus effulsit, amice,
 Vltèrius pecces, tu tibi ritè caue:
 Ne ueniat quandoq; tibi, nil tale timenti,
 Deterior capiti pœna luenda tuo.

Tunc

Tunc uir ille abiit, alijsq; retextit amicis,
 Quòd Christus, sanum qui dedit esse, foret.
 Hinc ergo magno curarum fluctuat æstu
 Scribarum timidus Pontificumq; chorus:
 Insidiasq; nouas Domino meditantur, ab ipso
 Talia quòd festis facta diebus erant.

ELEGIA XVIII.

*Christi Saluatoris cum Nicodemo phariseo colloquium
 de hominis regeneratione & iustificatione coram Deo.*

Absq; regeneratione, quæ est in Flamine, flumine
 & sanguine, homo saluus esse nequit. Christus
 solus est, per quem salus æterna humano generi
 est comparata.

IOAN. CAP. III.

Erat autem homo ex Phariseis, Nicodemus nomine, princeps Iudeorum. Hic uenit ad IESVM, &c.

Vir generosus erat Phariseæ ex ordine gētis,
 Cui uincens populus nomina uera dabit.
 Nec seu diuitias spectes, seu stemmata clara,
 Hebræos proceres ultimus inter erit.
 Hic olim, tacitæ defensus munere noctis,
 Cum Domino est ausus talia uerba loqui:
 Omnibus est notum uenerande magister, in orbem
 Quòd genus à summo ueneris ipse Deo.
 Nemo potest etenim mortali semine natus,
 Quæ præstas, miris edere signa modis.

Nemo

Nemo potest, celso uires nisi ducat Olympo,

Et nisi diuinæ semina mentis alat.

Ille refert: Tibi uera loquor, pharisee: loquenti

Tu mihi, non dubio pectore crede, tibi.

Sit nisi mortalis rursus generetur ab alto,

Et fuerit sacro fonte renatus homo:

Crede mihi, frustra cœlum sedesq; beatas

Expetit, & nullo tempore saluus erit.

Cui Senior: Canis si quis sit grandior annis,

Hic iterum nasci qua ratione potest?

Num poterit labi repetitam matris in aluum,

Atq; iterum uitæ carpere dona nouæ?

Christus adhæc: Verè loquimur, nisi spiritus antè

Purget, & infusæ lymphæ salubris aquæ:

Stelliferam nemo poterit conscendere sedem,

Promissasq; nouæ ferre salutis opes.

Quod fuerit natum uitioso è semine carnis,

Aemula corruptæ semina carnis habet.

Quod uerò ex sacro generando renascitur illo

Flamine, diuinum non nisi flamen erit.

Non igitur mirum nimium uideatur, ab alto

Quòd renouare genus debeat omnis homo.

Ventus ubi placuit, spirat, labijsq; sonoris

Dum strepit, ingentes molliter afflat agros.

Et uox ipsa quidem queruli circumsonat aures

Murmuris, & magnum complet inane sono:

Sed qua parte poli ueniat dimissus, & alti

Quod

Quod petit, ignotum est, ætheris ille latus.
 Sic habet omnis homo, post primæ exordia uitæ
 E' Flatu genitus qui meliõre fuit.
 Respondet Senior: Nobis ediffere porrò,
 Quo fieri possint talia Christe, modo.
 Prosequitur Diuus: Iudæa in gente magistri,
 Qui tamen hæc nescis mystica, nomen habes?
 Crede mihi, loquimur, uerè quod scimus: et ista
 Quæ nunc testamur, uidimus antè, tibi:
 sed maiora fide mea nunc tibi uerba putantur,
 Et tibi difficile est credere cuncta mihi.
 Dum seror in terris, humilem dū serpo per orbem,
 Si mihi non certam uultis habere fidem:
 Quàm bene credetis, si cœlo extendere sensus,
 Atq; domus superas si peragrare uelim?
 Nemo petit cœlum, cœlo nisi missus ab alto,
 Qui tamen in cœlo permanet, unus homo.
 Ac ueluti in uasta Moses serpentis eremo
 Effigiem quondam iussus, in alta tulit:
 Sic hominis natus pariter, pariterq; Tonantis
 Pro populo ferri debet in alta suo:
 Ut quos in meritum spes illius eriget una,
 Non possint ulla conditione mori:
 Pectore sed lato diuina luce fruentes,
 Stelligeri teneant aurea regna poli.
 Namq; Deus tanto mundum dilexit amore,
 E' gremio ut natum mitteret ipse suo:

Omnis ut hunc fido complexus pectore solum,
 Non sit tartareis præda uoranda lupis:
 Sed sibi lucretur cœlum, dulciq; fruatur
 Aspectu uiui, colloquioq; DEI.
 Non etenim natum celso demittit Olympo,
 Conditor, ut mundo tristia iura ferat:
 Sed magis à diro uindex ut liberet hoste,
 In laqueos morti qui cecidère suos.
 Pectore deuoto quisquis confidit in illum,
 Iudicium nescit triste timere Dei:
 Qui uerò infelix auerso respuit ore,
 Hunc sua damnatum poena statuta manet:
 Et causa dudum cecidit, quia noluit ille
 In gnati nomen credere dulce Dei.
 At scelus hoc mûdi est, quò ÷ lux noua fulsit in orbe,
 Cui tenebras homines antè tulère suas.
 Nam mala quæ fecit mens, & uitiosa uoluntas,
 Quicquid erat tandem, nil nisi crimen erat.
 Qui raptus sequitur peruersa, friuola mente
 Facta, iubar clari luminis ille fugit:
 Et latet in tenebris, ne fortè redarguat ipsum
 Criminis, & culpæ lux agat alma reum.
 Qui uerò ingressus puræ uestigia uitæ,
 Et pia quem ueri cura, fidesq; tenet:
 In lucem prodit, manifesta ut peruia luci
 Gloria uirtutis splendeat alta suæ.
 Namq; bonû est, quicquid per agit, laudèq; meretur:
 1 2 Dum

Dum vires Domino cuncta iuuante fecit.

ELEGIA XIX.

De diuite adolescente, cui suadet Christus, ut sua omnia uendat bona, & in egenos conferat, & deinde ad sequendum se ueniat. Ille autem hoc audito, tristi et percusso animo abit. Unde Christus dicit, ualde graue diuitibus esse, ut uitã aeternam consequantur.

In laqueos incidunt, qui diuitias possident, si cor ijs affigant, neq; ijsdem ritè utantur. Deus omnipotens est, qui omnia, quamuis homini iucubilia ea sint, solus potest efficere.

MATTH. CAP. XIX.

Et ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam, ut habeã uitam æternam? Qui dixit ei, &c.

Hinc iuuenis, prima signans intonsa iuuenta
 Ora, Deum uerbis talibus acer adit:
 Quid bone præceptor faciam, quæ persequar, olim
 Aurea quo possim templa tenere Dei?
 Huic Dominus: Cur queso bonum me dicis, amice?
 Nemo bonus, solus quàm Deus, esse potest.
 Tu uerò si forte foves spem peccatore cæli,
 Si petis æthereæ limina sacra domus,
 Hæc præcepta tene: Domini mandata capesse:
 Et tua sit iussis consona uita Dei.
 Plura sed ille rogans, sic ore effatus amico est:
 Qualia Christe mones, iussa sequenda, refer?

Reddit

Reddit ei Dominus: Nullum demittito morti,
 Sed seuæ uacuas cædis habeto manus.
 Non etiam debes castum temerare cubile,
 Ne ue oculis placeat forma pudica tuis.
 Non facias furtum: non fraudem innectere tentes,
 Ut bona, quæ frater possidet, ipse legas.
 Tum contra, fuge ficta loqui mendacia, fratrem,
 Nec coram falsus iudice testis eris.
 Præterea matremq; tuam, carumq; parentem
 Suspiciens iusto semper honore colas.
 Deniq; sicut amas pleno te semper amore,
 Sic eris in fratrem plenus amore tuum.
 Dixerat hæc Dominus: cui tunc pulcherrimus ore
 Responsum iuuenis tale referre parat:
 Obseruata mihi primis hæc semper ab annis
 Cuncta, reor, quorum me pie Christe mones.
 Sed tamen ulterius per te me ritè moneri
 Optarim, & porrò quæ faciendæ, dabis.
 Tunc Deus effatur: Si tendis in ardua, toto
 Perfectus fieri si modò corde cupis:
 Vade domū, & quæcūq; tenes, iā distrahe nummis,
 Pauperibusq; alma suggere dona manu.
 Sic sacra thesauri cœlo, quæ tinea nulla
 Sulcabit, poteris condere dona tibi.
 Inde ueni, & quascunq; uocat fortuna per oras,
 Cum socijs dubiæ sis comes ipse uie.
 Hæc ubi uerba simul perculsa mente recepit,

Pallida deiecit lumina tristis humo:
 Et sese reprimens, subito in sua tecta refugit,
 Vfus ubi uitæ liberioris erat.
 Diuitijs etenim multis florebat, & ipsi
 In primis reditus grandis & amplus erat.
 Tunc sic Christus ait: Grauis & res ardua certe est
 Diuitibus, regnum posse uidere Dei.
 Nam citius poterunt immanis crassa cameli
 Ire per angustæ membra foramen acus:
 Quàm possit tenuem, quæ ducit ad æthera, callem
 Scandere, & ad cœlum uincere diues iter.
 His super attoniti comites hæserè repenti,
 Hirsutæq; ipsis diriguère comæ.
 Atq; ita dixerunt: Igitur quis saluus Olympi,
 Quis tandem sanctum limen adire potest?
 Ille autem in socios desigens lumina, fatur:
 Hæc homines, fieri non bene posse sciunt.
 Sed res illa Deo facilis, paruiq; laboris:
 Omnia nam dextra cuncta mouente potest.

FINIS LIBRI
 tertij.

NOBI

NOBILI ET INGE-
 NIOSO ADOLESCENTI,
 IOANNI CASPARO AB
 Annuil: uiri nobilitate generis, doctri-
 na, prudentiaq^{ue} ornatissimi, D. D. IO-
 ANNIS ALBERTI ab Annuil:
 illustrissimi Marchionis Phorcensis,
 per ditionem Rætulanam præfecti sum-
 mi, FILIO: PAVLVS CHER-
 LERS Elsterburgensis sa-
 lutem optat.

CONSUEVERUNT LITERA-
 ti homines, optime adole-
 scens, cum de suis uigilijs
 aliquid exire, atq; in lucē
 emanare uolunt, certos si-
 bi patronos eligere, quorū nomini suos
 labores inscribere, & dedicare queant. Id
 quod, opinor, ab ipsis eā factitari ob cau-
 sam, ut uel nouorum hominū amicitias
 sibi possint comparare: uel quas habent
 cū ueteribus, si sunt obscuratę, renouare.

uel utrorumq; amplificare, atq; conseruare. Qua quidem in re neq; ineptè, neq; inconuenienter naturæ quicquam mihi facere uidentur. Si enim honesta bonorum amicitia est experenda, quemadmodum sine ea nemo mortaliū potest uitam sibi beatā arrogare: ex eo consequi necesse est, neq; uiam & rationē, qua ad eā uel perueniatur, uel ubi peruentum est, firmè persistatur, negligi atq; contemni debere. Via autem & ratio, præter cætera, etiam una statuitur esse à doctis uiris, cōsuetudo ista iam olim recepta, libros siue nouos, siue tantum nouos factos per alios, certis personis dedicandi. Nam id amici & beneuoli animi significationem, ac notam minimè obscuram, præ se ferre, planè uidetur. Quare cū ego superiori tempore apud me cogitarem, mi studiose adolescens, de aliquo patrono, quæ hisce meis Progymnasmatibus, quæ mihi inter ocium literarium domi intra priuatos parietes nata sunt, darem: tui memoria & recordatio mentem subiit, & iussit occasio, suasit cupiditas, uicitq; uolūtas, ut istum morem, quem suprā attigi, secutus, planè nomini tuo hanc meā qualem-

cunq;

cunq; operam consecrandam esse, arbitrarer. Itaq; ut facerem, non leues habere causas mihi sum uisus. Nam quia ea quæ præcedunt, illustri & generoso adolescenti, Domino ERNESTO, nato Marchioni Phorcensi, inscripti atq; obtuli: te in his quæ consequuntur, quasi ordo naturæ uocare potuit atq; postulare. Ita enim coniuncti estis, ita æquales in rebus multis, ut nihil coniunctius, nihil æquale magis dici aut excogitari queat. Sub uno namq; Præceptore pietati & moribus, liberaliq; doctrinæ operam datis, pari conuictu utimini, iisdem studijs dediti estis, eodem loco habitatis, indole atq; ingenijs non dissimiles, amore fraterno pares, ætate uerò planè æquales estis. Vide te igitur mei optatissimi iuuenes, quàm uos in multis fortuna coniunctos uelit: & quàm pulcras suppeditet occasiones, ut indies singulos pluribus in rebus, arctiori modo uestra amicitia, atque societas coeat, ac coalescat. Deinde quoque parenti tuo debeo, Ioannes Caspare, propter officia, quæ sæpenumerò & mihi, & alijs, qui stipendia facimus illustrissimo Domino, Domino Carolo Mar-

i 5 chioni

chioni Phorcensi, quem honoris causa appello, in synodo Rœtelana præstat. Proijs cum alia iam ratione gratam declarare animi uoluntatem non possim, hac saltem uice eorum uolui honorificam recordationem publicè extare. Tu uerò optime adolescens, hoc quicquid tui causa feci, benignè accipies, & in recta uirtutis uia, quam pleno gradu ingressus es, strenuè perges, ut patri tuo, seni optimo, & bene merito, uoluptati: amicis, laudè: familiæ, honori: reipublicæ atq; Ecclesiæ uelut, atq; emolumento esse possis. Bene uale. Basileę Heluetiorum, in possessionibus Patris tui, anno Salutis,

M. D. LXIII. Calen-
dis Martijs.

CAR.

C A R M I N V M
 QVORVNDAM, SEV PRO-
 gymnasmatum, quæ & pia & sacra, &
 ab ijs quæ præcedunt, non
 aliena sunt:

LIBER QVARTVS.

C A R M E N I.

*Virilitas, & singularis fructus, qui ex natiuitate Christi
 Saluatoris ad nos, omnesq; credentes est profectus.*

Ex Germ. Ein kindlein so loblichein / ist vns
 geboren heute / &c.

I.

QVAM blandus nobis hodie fuit e-
 ditus infans,
 Infans, quæ titulis nomina ple-
 na decent:

Editus est, magno plenæ ut boni-
 tatis amore

Colligeret sparsi membra relicta gregis.
 Si non ille puer nostros migrasset in artus,
 Essemus Stygijs apta rapina lupis:
 Ille sed ex animis seuæ contagia culpæ
 Eluit, & reddidit dulce salutis opus.
 Christe puer natus, diuini pignus amoris,
 Auerte à populo tartara nigra tuo.

Vir

II.

Virgine de pura nobis hac luce tenellus,
 Quem diuina decet gloria, natus adest.
 Natus adest, ut morte sua sibi uindictæ uni
 Humanum Stygio uictor ab hoste genus.
 Paruulus iste puer si nostrâ subire negasset
 Corpora, susceptus nullus in astra foret.
 Sed uitæ tener ille nouæ noua dona reponit
 Omnibus, & clausam pandit ad astra uiam.
 Christe puer, iam natus homo, nos uindictæ dextrâ
 Inferni sæuis affere, quæso, minis.

III.

Quàm dulcem puerû, quàm pulcrû casta nepotem
 Edidit hoc nobis uirgo Maria die.
 Edidit, ut nobis tandem solatia ferret,
 Quos miseris urgent tristia fata modis.
 Omnes crudeli satanas tenuisset auerno,
 Natus homo nobis ni foret ille nepos.
 Ah diuine puer, puer ah dulcissime IESU,
 Qui geris humanæ debile carnis onus:
 Nos precor hærentes in diri faucibus orci
 Eripe, & hinc manibus transfer in astra tuas.

IIII.

Vt puer augustus nobis hoc tempore cunctis
 De tenera fragilis uirgine natus homo est.
 Natus homo est, nobis esset quo dulce leuamen,
 Ipse quibus sathanas triste grauamen erat.

Mors æterna quidem cunctis subeunda fuisset,

Hic paruus fieri quando negasset homo.

Sed nobis reuocat certam puer ille salutem,

Et nos è Stygio ducit ad astra lacu.

Dulcis nate Dei, natus mortalis, ab orci

Conserua tenebris nos, precor, ipse nigris.

v.

Quàm puer egregius nobis mortalibus ægris

Virginco est hodie semine factus homo.

Factus homo est, nobis delicti mole grauat

Auxilium ut ferret pro bonitate sua.

Omnibus æterna pereundum morte fuisset,

Si non hæc soboles progenerata foret.

Quod nunc ergo salus miseris effulserit, uno

Illud ab hoc puero, non aliunde uenit.

Christe puer, nostra nasci dignate figura,

A nobis Stygias, quæso, repelle minas.

vi.

Vt sobolem pulcram nobis hoc tempore partu,

Aethereo uirgo semine mista dedit.

Scilicet ad nostram uirgo dedit illa salutem,

Aspera quos uaria fâta dolore premunt.

Si minus humani sumpisset corporis ossa

Ille nepos, cœli ianua clausa foret.

Sed nunc è tenebris pulcras in luminis auras

Captiuum reuocat paruulus ille genus.

Sancta Dei proles, quæ nostros induis artus,

Infer-

142 PROGYMNASM. SACRO R.
Infernum à nobis tu procul esse iube,

VII.

Quàm pulcer nobis hac ipsa infantulus hora,
Natus homo mira uirgine, lege fuit:
Scilicet ut nobis ferret solamina leta,
Quos misera Sathanas conditione premit.
Spes foret æternis cunctis incisa salutis,
Hec nisi progenies nata fuisset homo.
Ecce sed optatam reddit puer ille salutem,
Quæ graue per colubri crimen adempta fuit.
O' puer alme Dei, nostræ uestigia formæ
Qui seruas, Stygij uincula solue iugi.

VIII.

Quàm dedit insignem nobis hac luce tenellum,
Afflatu pregnans facta puella sacro:
Edidit, ut pressos, Sathanas quos acrius urget,
Assereret, cunctis eriperetq; malis.
Nostri habitum si non sumpsisset corporis ille,
Omnibus atra foret calce terenda uia:
Captiuos autem seruili è carcere Ditis
Expedit, & Stygijs liberat ille iugis.
Gnate Dei, qui membra subis mortalia, cœtum
Tartareis prohibe faucibus oro, tuum.

IX.

Quàm suauem, carumq; simul, pulcrumq; puellum
Hac peperit nobis uirgo pudica, die:
Qui seret auxilium pressis, atq; asseret ultra:

Qui

Qui uetus à nobis abluct omne nefas.
 Si non ille puer nostros abijisset in artus,
 Tota foret nobis perditâ nostra salus:
 At soboles hæc sola polo nos reddit, & ultrò
 Crudeli miserum seruat ab hoste genus.
 O iucunde puer, qui nostri in sede moraris
 Corporis, inferno nos precor igne leua.

x.

Quàm blandum genuit nobis hæc luce nepotem
 Incolumi genitrix uirginitate pia:
 Progenies cuius cœlesti semina nata,
 Auxilium nobis, dulce decusq; uenit.
 Humanas sentire uices si fortè negasset,
 Pœna foret dempto sine luenda necis:
 Ille sed humano soluens pro crimine pœnas,
 Restituit uitæ munera grata nouæ.
 Sancte Dei fili, qui nostram sumere carnem
 Non horres, Stygias tu quoq; tolle minas.

CARMEN II.

De passione & morte Christi Saluatoris, & de usu ac
 fructu, qui eam est consecutus.

Qui iubar excellit Phœbi radiantis, & alma,
 Aurea qui uincit sidera, luce poli:
 Brachia transsossus, pectus lacer, ora cruentus,
 De cruce sublimi flebile pendet onus.
 Mollia purpurei qui uestit gramina campi,
 Qui pulcro uarias corpore pingit aues:
 Corpore

Corpore detectus toto, terram inter & astra
 Hæret, & infirmi stipite nudus obit.
 Et qui cuncta facit uiuo spirare uigore,
 Quicquid habet mūdus, sidera quicquid habēt.
 Heu dolor, in ligno moriens expirat, & inter
 Latrones medius cernitur, ecce, duos.
 Os etiam fuluo longe preciosius auro,
 Plurima cum sputis mista saliuā notat.
 Et caput, in terris quod cuncta gubernat & astris,
 Sentibus è duris texta corona premit.
 Perq; manus illas, cœli quæ fulmina torquent,
 Effuso penetrans sanguine, clauus abit.
 Atq; pedes sancti, cœli quos omnis adorat
 Ipse chorus, ferro transfodiente rigent.
 Cur tamen astrorum Dominus, rerumq; Creator
 Tam misere in ligno funera mortis obit?
 Scilicet humani generis pro crimine lytrum
 Solut, & id proprio sanguine mitis emit.
 Ergo cadit nostræ pro crimine uictima culpæ,
 Vnica cœlesti uictima grata Patri.
 Et se mactari patitur, non noxius agnus:
 Liberet ut fontes ipse cruore suo.
 O' bone Christe, grauis toleras qui uulnera mortis,
 Qui nunc pro nobis, quod facis, omne facis:
 Brachia sublimi ligno distenta, gementum
 Ipse bonus uotis porrige, quæso, pijs.
 Et caput, expirans quod flectis in arbore celsa,
 Inclī-

Inclina famulis, Christe benigne, tuis.
 Per tua nos serua, per uulnera, uulnera quinque;
 Purpurei riuus sanguinis unde fluit.
 Crimina nostra, precor, nobis ignosce benigne,
 Vulnera Christe quibus fecimus illa tibi.
 Te duce possimus sathanam deuincere, nostræ
 Te duce uincamus futile carnis opus:
 Vulneribusque tuis tandem, pie Christe redemptos
 Accipiat tecum nos paradisus, Amen.

CARMEN III.

Gloriosa Christi Saluatoris resurrectio à mortuis, & uictoria, quam per eam à suis & nostris hostibus reportauit.

Ex Germ. Luth. Jesus Christus vnser heyl
 land/der den todt überwandt/ist/ze.

I.

Christus ubi mortē uictor domuisset IESVS;
 E' tumulo rursus uiuida membra leuat.
 Atque triumphato rediens sublimis ab hoste,
 Victrici duxit crimina capta manu.
 Qui sine labe fuit, qui crimine purus ab omni,
 Pro nobis iram sustinet ille Dei.
 Et reddit merita dulcem pro morte salutem,
 Cœlestem mitem dum facit ipse patrem.
 Demone cum fuso mortem, peccata, fauorem,
 Hæc habet in manibus cuncta reposta suis.
 Ille potest omnes seruare, fouere, tueri,
 Quos fidos socios ipsius esse iuuat.

k Perdōs

II.

Perdomita Christus fuso cum dæmone morte,
 Tartareo letus uictor ab hoste redit:
 Et sceptris peccata suis submisit, & ultrò
 Abstulit à nobis criminis omne nefas.
 Qui sine labe fuit pura de uirgine natus,
 Illum cœlestis nunc premit ira patris.
 Et rursum ut Domini miseris effulserit alma
 Gratia, per meritum præstitit ipse suum.
 Cum sathana uictum crimen, cum morte fauorem,
 Hæc Deus in dextra uindice cuncta gerit.
 Omnibus ille potest, eius qui castra sequuntur,
 Optatam dubijs ferre salutis opem.

III.

Victor ubi Christus mortem compresserat atram,
 Letus ab inferno signifer orbe redit:
 Peccatumq; manu domitum uictrix coegit,
 Ut daret æterno colla premenda iugo.
 Qui sine delictis fuerat conceptus, & ullis
 Criminibus, læsum pertulit ille patrem.
 Vnde pius genitor, largo placatus amore,
 Hoc iterum nobis, conciliante fauet.
 Mors & culpa, fauor, sathanas & tartara nigra
 Sunt penes hunc solum talia cuncta ducenti:
 Omnes ille fouet, quos spiritualia sanctis
 Illius in castris æra merere iuuat.

IIII.

Prefferat ut mortem diuino numine Christus,
 E' ge-

E' gelida uiuo corpore surgit humo.
 Et secum ducens signum, peccata, triumphi,
 Palmæ defixit læta trophæa suæ.
 Qui purus sceleris fuit, & sine crimine natus,
 In caput ipsius decidit ira patris.
 Ille idem propria cœlestem morte parentem
 Conciliat, perfert dum graue mortis onus.
 Pallida mors pariter, pariter sathanasq; fauorq;
 Illius in forti stantq; caduntq; manu:
 Ille etiam rerum dubio in discrimine seruat,
 Quæ sunt miluiæ dedita membra suæ.

VI

Quando triumphator Christus deuicerat hostem,
 A domito letum se Phlegethonte refert.
 Supposuitq; iugis heroa crimina dextrâ,
 Et premet imperio tempus in omne suo.
 Qui fuit innocuus semper, quem nulla uoluptas
 Attigit, à nobis sustulit omne nefas:
 Atq; suum nobis placauit sponte parentem,
 Dum subit immeritæ flebile mortis onus.
 Demonium, uitam, mortem, peccata, salutem,
 Hæc tenet, & cœlo sub pede cuncta domat.
 Ille suos tuto semper conseruat asylo,
 Nomen in ipsius spes quibus una manet.

VI.

Saluator postquam mortem superauerat, auras
 In claras Stygio rursus ab orbe uenit.

h z Et

148 PROGYMNASM. SACRO R.

Et peccata trahens arctis religata cathenis,
 Supposuit pedibus, perdomuitq; suis.
 Qui fuit & uitijs & culpa liber ab omni,
 Pro nobis merite funera mortis obit.
 Et dum mille quidem patitur ludibria, reddit
 Propitium nobis hac ratione Deum.
 Nunc sathanam, captūq; scelus, mortemq; ligatam
 Sub forti torquet talia cuncta pede.
 Scilicet infestis defendit ab hostibus omnes,
 Quos iuuat ipsius fortia signa sequi.

VII.

Christus ubi mortem uicto cum demone fudit,
 In lucem reuelat corpora uiua nouum.
 Et iam peccatis inimica in uincula clausis,
 Militiæ statuit signa uerenda suæ.
 Qui sine peccato fuit editus, ille dolores
 In proprio nostros corpore sponte tulit:
 Cœlestemq; sua nobis pietate parentem
 Ipse facit mitem, conciliatq; bonum.
 Ipsius æterno pendent à numine cuncta,
 Mors, crimen, sathanas, uita fauorq; Dei.
 E' medijs saluos Deus eruit ille periclis,
 Ipsi qui plena fidere mente queunt.

VIII.

Cum Dominus uitæ mortem superasset IESVS,
 E' tumulo sese lætus hiantē tulit.
 Et spolia ampla ferens infesto à demone secum,

In manibus duxit crimina uincta suis.
 Qui fuit erratis alienus ab omnibus unus,
 Pro nobis patitur fata seuera necis.
 Iratumq; sua nobis bonitate Tonantem
 Mansuetum reddit, propitiumq; facit.
 Cum sathana mortem, pariter cum morte fauorem:
 Cumq; fauore scelus, cunctaq; solus habet.
 Quisquis ab hoc Domino deuoto pectore pendet,
 Omnibus ærumnis hoc duce liber erit.

CARMEN IIII.

De Spiritu sancto, eiusq; officio, quod est, ut humiles, affectus & perculsas mentes erigat, moneat, consoletur.

Ex rythmis antiquis, de Spiritu sancto
 compositis.

I.

S ANCTE ueni Flatus, menti q; illabere nostræ,
 Et lucis radios sensibus adde tuæ.
 Donorum dator alme ueni, pater unice pressis,
 Lux cæcis fulgens, tristibus alma quies.
 Solator timidis uerus, dulcissimus hospes
 Aegrotis, miseris dulce leuamen ades.
 Dulcis in ærumnis requies, & suauis in æstu
 Temperies, solans in lachrymisq; comes,
 O lux alma Dei, tu pectoris intima reple
 Huius, qui pura te colit usq; fide.
 In nobis nihil ecce tuo sine nomine nostris
 Ah nihil innocuum mentibus esse potest.

k 3 Sordi-

150 PROGYMNASM. SACRO.
Sordida cuncta laua bonus, arida cuncta benignus
Ipsa riga, sana saucia cuncta pius.
Igne foueto tuo tu frigida, deuia nutu
Flecte tuo, emenda numine dura tuo.
Da cunctis placido sacra septenaria nutu,
Qui tua sincera numina mente colunt.
Suggerere uirtutis meritum, preciumq; salutis,
Leticiae donum daq; perennis: Amen.

2. Aliud diuersum à su-
periori.

Gratia diuini Flatus se in pectora nostra
Inserat, & faciat templa sacrata sibi.
Exime purgatis sordes à mentibus omnes
Spiritus, illustrans lumine cuncta tuo.
Immensas nostro tenebras è pectore pelle,
Casta uiri sensus qui meditantis amat.
Ipse tuum charisma pijs infunde medullis,
Qui uetus à nobis diluis omne scelus.
Sic oculum clemens, imi rege pectoris ipsum,
Posit ut in uera luce uidere Deum.
Vatibus hoc olim nutu propiore dedisti,
Ut Christi canerent inchyta facta sui.
Fratribus hunc animum duodenis adijcis ipse,
Per mundum ut Christi leta trophæa uehant.
Quando pater uerbi magnus uirtute creabat
Omnia, quæ mundi machina culta tenet:
Tu super acrias libratus Spiritus, undas,

Igne foues rerum corpora cuncta tuo.
 Et uiua aspirans rebus uirtute creatis,
 Viuere non proprio cuncta uigore facis.
 Tu facis, ex nobis sacrato fonte renatis,
 Vt fieri possit spiritualis homo:
 Tu nos ipse facis uarijs exponere linguis
 Omnia, quæ præstat dextera magna DEI;
 Inq; uiam reuocas à uero tramite lapsos,
 Vt celebrent cultu conueniente Deum.
 Ergo preces nostras, quas fundimus, accipe pronus:
 Accipe, dum uultus sternimur ante tuos.
 Te sine namq; preces, gemitus lacrymasq; profusas
 Auribus indignas credimus esse Dei.
 3. Veni creator Spiritus, &c.
 Sancte ueni Flatus, rerum cum patre creator,
 Et resoue placidus dedita corda tibi,
 Suffice tu nobis coelestis dona fauoris,
 Quos tua mirandum dextera fecit opus:
 Tu, qui dulce geris Paracleti nomen & omen,
 Munus es, æterni qui regit astra patris.
 Fons uiuax, ignisq; calens, dilectio uera
 Diceris, unguentum spirituale simul.
 Accumulas largus plenis tua munera dextris:
 Tu digitus dextera diccris esse Dei.
 Promissum tu ritè patris, uarijsq; per orbem
 Ipse iubes linguis ora soluta loqui.
 Sensibus in nostris diuinam accende fauillam,

In nobis ueri semen amoris ale:
 Inde tuo firmans nostræ imbecillia mentis
 Numine, cœlesti ritè uigore foue.
 A nobis remoue crudelem longius hostem,
 Et dona pacis munera sancta tuæ.
 Te duce sic cauti uitabimus omnia, nostris
 Quæ poterunt animis forsan obesse, mala.
 Te duce possimus uenerandum agnoscere patrem:
 Et genitum, cari gaudia uera patris.
 Et te credamus confiso pectore, dulci
 Cum gnato pariter, cum patre numen idem.
 Sit laus summa Patri, sancto sit gloria Nato:
 Et decus afflatus sit tibi Sancte Dei.
 Filius & dulcem sacrati Flaminis auram
 A patria nobis mittere sede uelit

CARMEN. V.

*Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum
 daret: ut omnis qui credit in eum, non pereat, &c.*

IOAN. CAP. III.

I.

Sic Deus hunc primo mundum dilexit ab euo,
 Traderet ut gnatum pignora cara suum:
 Omnis ut, arripiens hunc fido pectore solum,
 Non sit tartareis obuia præda lupis:
 Sed magis in cœlo, uitæ cum uindice Christo,
 Dulcia perpetuæ gaudia lucis agat.

II.

Sic Deus à prima dilexit origine mundum,
 Vt natum ex patrio mitteret ipse sinu:
 Mius ut puro qui fassus nomina corde
 Credit, ad infernas non rapiatur aquas.
 Sed patris ætherei letus conscendat in aulam,
 Est ubi perpetuis uita parata bonis.

III.

Sic genus humanum cælorum rector amauit,
 Vt caram sobolem, progeniemq; daret:
 Mius ut merito firmè qui nititur uno,
 Non gregis amissi perdita fiat ouis:
 Sed duce, cœlesti Christo sociatus ouili,
 Cum pastore suo gaudia uera colat.

III.

Sic pater omnipotens mundum dilexit iniquum,
 In mortem sobolem uellet ut ire suam:
 Vt, solida quicunq; fide dependet ab illa,
 Non possit uitij perditus esse suis:
 Sed potius Christi preciosa morte redemptus,
 Incolet æterni regna beata Dei.

V.

Scilicet in mundum tanto Deus arsit amore,
 Vt natum in mortem iusserit ire suum:
 Vt, quibus in tali fixa est fiducia cordis,
 Non premat hos grandis uindictis ira Dei:
 Pectore sed læto cœlesti luce fruentes,

154 PROGYMNASM. SACROR.
Possideant uitæ gaudia uera nouæ.

VI.

Sic Deus hunc mundū patrio est amplexus amore,
Ut supera prolem mitteret arce suam:
Vt, pura quicumq; fide confidit in ipsam,
A' Stygijs nunquam destituatur aquis:
Sed sibi lucrari cœli pulcherrimus hæres
Stellati possit regna beata throni.

VII.

Ipsè Deus tanto est homines complexus amore,
Ut na um è cœlso mitteret axe suum:
Illius ut fixus solo qui sanguine pendet,
Aeterna nequeat morte perire miser,
Dulcia sed semper donato gaudia cœlo,
Funera per Christi sola redemptus, agat.

VIII.

Sic pius hunc miserum dilexit conditor orbem,
Ut daret optatum mortis in ora suum.
Vt quicumq; suam tantum spem ponit in ipsum,
Non ruat ad Stygij perditus ima lacus:
Mente sed ut possit tranquilla mortuus, olim
Gaudia cœlestis leta subire throni.

CARMEN. VI.

Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene placitū est,
hunc audite, &c.

Dictum hoc Dei patris est, quod de filio
suo Christo Salvatore, è cœlo loquitur.

MAT. CAP. III.

I. Hæc

I.

HAec mea progenies, hic est mihi filius unus,
 In quo sunt animo gaudia uera meo.
 Hunc uolo, quisquis alit spem leti pectore caeli,
 Audiatur, hic uerae iura salutis habet.

II.

Haec dilecta mihi soboles, haec unica proles,
 Quae me delectat, quae mihi sola placet.
 Hanc uolo, caelestis quem tangunt gaudia uitae,
 Audiatur, et pleno pectore totus amet.

III.

Hic est dilectus, per quem mihi gaudeo, natus,
 Quo mihi nec quicquam dulcius esse potest.
 Huic soli timidas praestare fideliter aures:
 Scilicet hic ueram monstrat ad astra uiam.

IIII.

Hic meus est gnatus, natus carissimus ille est,
 Cui fauceo dulci raptus amore pater.
 Audiatur hunc omnis conuerso pectore solum,
 Aurea suspirat quisquis ad astra poli.

V.

Haec electa mihi soboles, hic unicus haeres,
 In quo delector complaceoq; mihi.
 Illius arrectas uerbis accommodet aures,
 Sidera qui quondam clara tenere cupit.

VI.

Hoc mihi dilectum pignus, pulcherrimus hic est
 Filius.

356. PROGYMNASM. SACROR.

Filius, ex tota qui mihi corde placet.
Hunc animis audite pijs, audite benignis,
Hæredes patrij quos iuuat esse poli.

VII.

Hæc optata mihi proles, mea magna uoluptas
Hæc soboles omni est tempore sola mihi.
Illius attentas sermonibus aplicet aures,
Qui cupit æthereæ limen adire domus.

VIII.

Hic meus est hæres, & carus filius, unde
Dulcis amor menti, deliciæq; meæ.
Illius & memores & fidas præbeat aures
Vocibus, ad superas qui cupit ire domos.

CARMEN. VII.

*In lege Domini uoluntas pijs: & in lege eius meditabitur
die ac nocte. Non sic impij, &c.*

PSALM. II.

I.

Quisquis amat plena Numë cognoscere mētē,
Quisquis amat celsi regna subire poli:
Sedulus assuescit sacros euoluere libros,
Ut pectus solida muniat inde fide.
At uaga quem stulti delectant gaudia mundi,
Ille terit uanis tempora cuncta iocis.

II.

Aeternum quicumq; Deum bene noscere gaudet,
Et cœli læto gaudet honore frui:

Is legi

Is legit assidue diuini oracula uerbi,
 Scilicet ut plenam possit habere fidem.
 At cui blanditur mundi fugitiua uoluptas,
 Aetatem fallit turpiter ille suam.

III.

Quem iuuat aeternum uerè nouisse parentem,
 Viuere supremum quem iuuat ante Deum:
 In sacris gaudet semper legisse libellis,
 Ut fidei uires hauriat inde pia.
 Quem uerò stolidi permulcent gaudia mundi,
 Hic uitam perdit, perditus ipse, suam.

IIII.

Cœlestem quicumq; cupit cognoscere regem,
 Et quondam in cœlis filius esse Dei:
 Sedulus hic uersat diuina uolumina semper,
 Semper ut acceptam nutriat inde fidem.
 Sed mundi quemcunq; trahit dulcissima uita,
 Luditur, et nugis tempora uana terit.

V.

Noscendi quem cura Deum pulcherrima tangit,
 Scandere qui cœli sidera celsa petit:
 Ille, pio motus studio, sacra Biblia uoluit:
 Ut magis atq; magis pullulet alma fides.
 At quemcunq; tenet blandis assueta uoluptas,
 Transmittit uacuos turpiter ille dies.

VI.

Qui uero trahitur Domini uiuentis amore,

Omnia.

158 PROGYMNASM. SACROR.

Omnia qui nutu seruat ubiq; suo:
 Sæpius hic uersat sacri mysteria uerbi,
 Ut discat solida fidere mente DEO:
 At malè qui sanus mundo blanditur inertis;
 Ille sibi furans tempora cuncta perit.

VII.

Aeterni quem uera mouet dilectio regis,
 Quem iuuat æthereæ regna subire domus:
 Ille legit, relegit diuini dogmata uerbi,
 Ut fidei firmet robore corda suæ.
 Qui uerò illecebris mundi sese implicat, ille
 Tempora desidie perdere cuncta solet.

VIII.

Noscere cui mens est uera pietate Tonantem;
 Qui coluisse petit regna beata Dei:
 Sæpius hic audit diuinæ oracula Musæ,
 Ut foueat fidei semina parua suæ:
 Qui uerò mundi nugis indulget amicis,
 Amissos miserè transigit ille dies.

CARMEN VIII.

*Precatio Ecclesie pro conseruatione uerbi diuini, contra
 Papam atq; Turcam, acerrimos huius persecutores.*

Ex Germ. Luth. *Erhalt uns Herr bei deinem
 wort/und stewart des/te.*

I.

IN uerbo nos ipse tuo mitissime serua
 Conditor, & Turcam Pontificemq; preme:

Robo.

Robore qui socio carum tua gaudia natum,
 Conantur solio precipitare suo.
 Nunc uires effunde tuas ter maxime Christe,
 Qui solus Domini nomina uera geris.
 Ah quæso tua membra tuis defende sub alis,
 Vt merito tollant nomen honore tuum.
 Solamen miseris Flatus sanctissime, Sancti
 Fac ut fraternæ fœdera pacis ament.
 Sis rogo nobiscum dubiæ in certamine mortis,
 Et simul in uitam nos comitare nouam.

II.

Salua tui nobis serua mysteria uerbi,
 O Deus: atq; hostes fortiter usq; doma.
 Hostes, qui patrio cupiunt effundere cœlo
 Progeniem proprijs uiribus, ecce tuum.
 Exere Christe tuas uires, nunc exere Christe,
 Maxima qui regum nomina solus habes.
 Fac miserum tueâre gregem, quò liber ab isto
 Carcere, te iusto semper honore colat.
 Spiritus afflictis requies, & mite leuamen
 Tu pia concordia pectora pace liga.
 Aspira nobis uires in mortis agone:
 Atq; animas tecum transfer in astra piæ.

III.

Omnipotens genitor, cœlum cui regia sedes
 Munera tu uerbi sancta tuere tui,
 Sanguineumq; doma Turcam, sæuumq; Quiritem,
 Quis

160 PROGYMNASM. SACROŖ.

Qui cupiunt ipsi bella mouere polo.
 Christe patris sermo uiuus, rex maxime reguni,
 Incipe nunc uires exeruisse tuas.
 Exiguum defende gregem, tua nomina fassum,
 Vt meritum celebret tempus in omne tuum.
 Alme Dei Flatus, semper spes unica pressis,
 Fac populus Christi sentiat omnis idem.
 Tempore supremo nobis certantibus adsis,
 Vt liceat supera, te duce, sede frui.

IIII.

Fac Deus alme tui maneant oracula uerbi,
 Fortis & hostiles ipse refringe minas:
 Ausonium cohibe monstrum, Turcamq; furentem;
 Qui Christum patria trudere sede uolunt.
 Nunc uires exponere tuas, fortissime Christe,
 Qui rerum Dominus maximus usq; manes.
 Ah paruum defende gregem, gentemq; togatam;
 Vt tibi perpetuo carmina grata sonet.
 Floreat ut sanctos inter concordia coetus,
 Effice tu nutu Spiritus alme tuo.
 Suggere tu nobis uires, ubi fata uocabunt,
 Inq; nouam uitam tu comes esse uelis.

V.

Mi Deus, alme tui conserua munera uerbi,
 Atq; inhibe Turcæ pontificisq; minas:
 Qui Iesum Christum sociatis uiribus ambo
 Cœlesti cupiunt deposuisse throno.

Christe

Christe patris soboles, rerumq; creator & author,
 Diuina illa tuæ robora prome manus:
 Ipse soue miseros in tanto turbine coetus,
 Vt laudes grato concinat ore tuas.
 Sancte Dei Flatus, solamen nobile pressis,
 Consensus animis insere quæso pios:
 Extremo contra sathanam in certamine pugna
 Nobiscum, & uicta morte per astra uehe.

VI.

Alme Deus nobis, qui nunc tua turba uocamur,
 Conserua uerbi dogmata pura tui.
 Et modò Romani rabiem compesce tyranni,
 Et modò crudelis robora frange Getæ.
 Qui nunc consensu quasi conspirante laborant,
 De patria natum pellere sede tuum.
 Da nobis documenta precor, rex maxime Christe,
 Quid possit ueri dextera magna DEI.
 Assere pro patria coetum bonitate pusillum,
 Vt tua perpetua nomina laude uehat.
 Optime solator, numen spirabile, coetus
 Vnanimi coëat fac age lege tuus.
 Da nobis animum dubitæ in discrimine sortis,
 Noster & in patriam sis comes ipse nouam.

CARMEN IX.

Deus defensor & propugnator Ecclesiæ suæ, contra
 atrocem & iuratum eius aduersarium,
 qui est Diabolus.

I Simi.

Similitudo physica.

IOAN. STIGELIVS.

VT grauis arcetur Boreali Sirius aura,
 Ne sata lactantes sæuius urat agros:
 Sic premitur Stygius diuinis uiribus anguis,
 Ne uomat in Christi seua uenena gregem.

I.

Vt canis Aemonia componitur æstifer aura,
 Ne rapidis nimium solibus urat agros:
 Sic quoq; compescit sathanam diuina uoluntas,
 Agmina ne possit perdere sancta Dei.

II.

Vt premitur Boreæ sitibunda canicula flatu,
 Ne flauos nimium findere possit agros:
 Sic inhibet Stygios diuina potentia fratres,
 Ne perdant cœtus agmina parua pios.

III.

Sicut hyperborea mulcetur Sirius aura,
 Arida ne flammis fauciet aura suis:
 Sic uires Stygij frangit Deus ipse tyranni,
 Ne membris noceat Christe benigne tuis.

IIII.

Vt canis Icarius Boreali flectitur aura,
 Prægnantes radijs ne malè findat agros:
 Hercules Stygiam sic Christus deprimit hydrantem,
 Ne uomat in Christi dira uenena greges.

Vt

V.

Vt sitiens Getica placatur Sirius aura,
 Ne campos rapido seuius igne coquat:
 Sic piè tartareum depellis Christe leonem,
 Ne tibi donatas perdere possit oues.

VI.

Sedatur ceu stella canis Borealibus auris,
 Ne nimis altrices seminis urat agros:
 Sic sathanam diuina manus compescit hiantem,
 Ne cætus auido deuoret ore pios.

VII.

Aestiferum Riphæa canem ceu temperat aura,
 Ne premat accensa dirius arua face:
 Dexterâ sic Domini sathanam fortissima frangit,
 Ne surat in populum seuius usq; Dei.

VIII.

Vt premit aura canem septem dimissa trione,
 Vndiq; ridentes ne malè ludat agros:
 Sic uetat humani generis Deus optimus hostem,
 Ne citò sanctorum deleat omne genus.

IX.

Icarij Boreas ueluti canis alleuat æstum,
 Ne succum campis hauriat igne suum:
 Sic Deus auertit furiosi spicula Ditis,
 Ne ledat gnati pignora cara sui.

X.

Sirius ut Scythica feruens prohibetur ab aura,

l

2

Ne

Ne flauo plenos mergite carpat agros:
Sic Deus auertit Stygij conamina Saulis,
Dauides tangat ne leuis hasta pios.

CARMEN X.

*Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit è cœlo. sicut
hominis, qui est in cœlo.*

IOAN. CAP. III.

Similitudo politica.

IOAN. STIGELIVS.

VT frustra profugus uetitâ suspirat ad urbē,
In turpem pepulit quem sua culpa fugā.
Sed iacet obscurus, syluis uel tectus opacis,
Vel timidis nulla passibus errat ope.
Si tamen optati uestigia regis adorat,
Quem læto expectat ciuica pompa sono.
Et simul inuehitur, nullo prohibente receptus,
Et ueniam, externi munus amoris, habet:
Sic longè exclusi promisi à limine cœli,
Mersa licet proprio crimine turba sumus:
Si tamen amplexi te Christe tenemus euntem
Ad patrem, inq; humeris figimus ora tuis:
Propter te genitor, iam pœnæ oblitus & iræ,
Suscipit, æterno nosq; fauore fouet.

I.

HEXAMETRVN.

Ingemit ut frustra uetitam miser exul ad urbem,

In tur-

In turpem commissa fugam quem culpa remisit.
 Sed iacet obscurus patule sub tegmine fagi
 Auxilio orbatus, timidus seu passibus erat:
 Si tamen ille pedes regis prostratus adorat,
 Cuius in aduentu letatur ciuica pompa:
 Tunc uetitas cum rege simul succedit ad oras,
 Et gerit accepti rursus noua nomina ciuis.
 Sic nos priuati promissi limine cœli,
 Quanquam turba sumus uitij submersa profundis:
 Si te Christe tamen geminis amplectimur ulnis,
 Ad patrem cum tendis iter: pater immemor iræ
 Nos recipit, patrioq; fouet clementer amore,

II.

HEXAMETRV M, SVBIVNCTO

dimidio pentametro.

Expetit ut frustra, patrijs depulsus ab oris,
 Dulcia tecta patris.
 Sed iacet aut tectus nemorum sub frondibus altis,
 Conqueriturq; miser.
 Passibus ambiguus aut per loca sola uagatur,
 Auxilioq; caret.
 Quando tamen supplex, regi se poplite flexo
 Sternit, et orat opem,
 Regi, quem reducem gaudet uidisse sereno
 Ciuica pompa sono.
 Tunc redit optatam, ueniam citò nactus ad urbem,
 Vnde repulsus erat.

Sic patrio pulsi cælo nos eminus omnes,
 Gens licet ægra sumus:
 Si tamen excipimus nostris te Christe lacertis,
 Sidera quando petis,
 Omnipotens genitor. poenamq; iramq; remittens,
 Nos uelut antè fouet.

III.

ELEGIA CVM.

EXul ut incassum uctitas suspirat ad oras,
 Quem suus à patrijs abstulit error agris.
 Sed recubat tacito uiridis sub tegmine syluæ,
 Vel solet in solis ire redire locis.
 Si tamen ante pedes regis se subijcit, urbis
 Aemula cui plaudit turba sonante manu:
 Inuehitur cum rege simul, cum rege receptus,
 Externi ueniam munus amoris habet.
 Sic sumus orbati cælo, miserabile uulgus:
 Et nos immergit talibus Eua malis.
 Extrahimus duram per mille pericula uitam,
 Qui ferat auxilium, nemo petendus erit:
 Si te Christe tamen palmis complectimur arctis,
 Ad patrem facili cum pede tendis iter:
 Omnia tunc iræ genitor fomenta benignus
 Extinguit, dulci nosq; fauore fouet.

IIII.

ALIUD ELEGIA CVM.

VT temerè profugus uctitam desiderat urbem,
 Quem

Quem dedit heu tristi propria culpa fugæ.
 Sed recubat patulis nemorum sub frondibus ager,
 Seu timido currit per loca sola pede.
 Exercet multas animo plangente querelas,
 Dum misero nullus tristitia damna leuat.
 Si tamen ante pedes regis procumbat in urbe,
 Ciuica cui plausu turba strepente salit:
 Non uelut antè, miser uetitis excluditur aruis,
 Sed patriæ dulces audet adire lares.
 Sic quoq; nos patria cœli de sede remoti,
 Turba licet uitij undiq; plena sumus.
 Cùm tamen ipsa ducis sequimur uestigia Christi,
 Illius inq; humeris figimus ora simul:
 Hunc propter genitor miti nos ipse fauore
 Accipit, & pleno semper amore fouet.

V.

SAPPHICVM.

- u | - - | - u u | - u | - u |
 - u u | - - |

Sicut infelix, uetitos inani
 Expedit uoto, profugus, penates,
 Quem fugæ turpis propriij furoris
 Tradidit error.
 Sed iacet fusus tacito sub antro,
 Vel gradu campum timido silentem
 Sæpè metitur, leuat ambulantis
 Nemo labores.

Si tamen, mitem sitiens fauorem,
 Adicit sese pede supplicante
 Ad pedes regis, pia cuius optant
 Oppida uultum.

Ipsa cum leti trahitur cohorte
 Regis ad gratam, prohibente nullo,
 Patriæ terram, ueniamq; culpæ
 Possidet omnis.

Sic sumus cœli gremio repulsi,
 More repentes homines per orbem
 Vermium: salui, nisi mens Adami
 Leua fuisset.

Sed licet labes miseri nepotes
 Lacte cum primo genitricis omnes
 Sugimus, nostro seriemq; culpæ
 Teximus æuo:

Si tamen Christum geminis euntem
 Ad patris sedem, remoramur ulnis,
 Inq; iucundis humeris leuata
 Figimus ora:

Immemor pœnæ genitor statuta,
 Et premens iram patrio fauore,
 Nos adoptiuos sibi gaudet esse,
 Te duce Christe.

VI.

PHALECIVM.

-- | - u u | - u | - u | - u,

Infelix

Infelix profugus, uelut nefandum

*Quem crimen patrijs abegit oris,
Nequicquam gemitu requirit illas:
Sed fufus iacet in locis opacis,
Sylvarum nemorum 'ue fronde tectus:
Seu gressu pauido uagatur aruis,
Et nullus misero leuat dolorem.*

*Si uerum cupiens tamen fauorem,
Optato pede supplicante regi
Procumbit, modò quem tuba sonante
Expectat populus, pijsq; ciues:
Tunc idem citò consecutus omnis
Delicti ueniam, subit paternas
Cum regis pariter cohorte sedes.*

*Sic nos heu patria exulamus omnes
E' cœlesti, nimium pudenda turba:
Sed quamuis nimium pudenda turba,
Si te Chryste tamen tenemus unum,
Ad carum remeas ubi parentem,
Nos rursus genitor benignus, ira
Extincta, patrio fouet fauore.*

VII,

ASCLEPIADEVM.

--| -vv| -| -vv | -vv|

*Vt frustra profugus dulcia limina
Suspirat patriæ, forsitan impium*

l s Turpi

Turpi culpa fugæ quem sua tradidit.
 Sed mussat, nemorum frondibus obrutus,
 Vel solus timidis passibus ambulat
 Per sylvas & agros, per loca deuia,
 Aerumnas misero nemo leuat suas.
 Si regis pedibus se tamen adiicit,
 Curuato leuiter poplite, supplicem:
 Quem plausu strepitans lætior excipit
 Communi populus, tunc duce principe,
 Ex qua culpa nocens expulit antea,
 Securis iterum passibus appetit,
 Et culpæ ueniam consequitur suæ.

Orbati patrij limine sic poli
 Nos, eheu, nimium turba licet sumus
 Submersa in uitijs, crimine & impio:
 Christum quando tamen nos sequimur ducent,
 Ad sedem placidam quando redit patris,
 Pœnæ tunc genitor protinus immemor,
 Pro natis iterum nos reputat suis.

VIII.

IAMBICVM SENARIVM.

-- | u- | -- | u- | -- | u- |

Ad patrios frustra lares ut cogitat
 Exul, fugæ quem turpis error tradidit:
 Sed delitescit frondium sub tegmine
 Obscurus, aut campum pererrat deuium,
 Nemo labores cursitantis subleuat.

Regi tamen cum pronus idem supplicat,
 Quem letioris expetunt ciues sibi:
 Culpante nullo, tunc miser cum principe
 Urbem subit, dulcemq; sedem patriæ,
 Et possidet remissionem criminis.

Sic nos remoti sede cæli patria
 Omnes, tametsi turba mollis crimine
 Submersa non uno sumus: sancte obuijs
 Vlnis tamen cum Christi te complectimur,
 Iræ pater pænæq; tunc iustæ immemor,
 Pro liberis nos sponte caris suscipit.

IX.

IAMBICVM DIMETRVM.

--		-v	--		v-
-v		-v	v-		v-

Vt exul urbem perfidus
 Frustrâ requirit, longius
 Quem iussit almo cedere
 Error parentum limine.
 Syluis opacis sed iacet,
 Et dormiens antro tacet:
 Vel tristis aruo tristibus
 Lato uagatur passibus.
 At si uolutis cruribus
 Plantas adoret principis,
 Quem pompa gaudet ciuica
 Spectare, dignum gratia,

Vetante rursus nemine,
 Inducitur cum principe,
 Fruiq; gaudet flebilis
 Remissione criminis.
 Sic nos, dolendum, patrio
 Nunc exulantes à Polo,
 Gens ægra quamuis millibus
 Inhereamus sordibus.
 Sed in tua complexibus
 Cum, Christe, pendemus pijs
 Ceruice, quando patrium
 Redire pergis ad thronum:
 Cœlestis ipse tunc pater
 Iræ cadentis immemor,
 In gratiam carissimis
 Nos accipit pro filijs.

X.

IAMBICVM SENARIVM, IAMBIC®
 dimetro subiuncto.

-- | v- | -- | -- |
 v- | v- | v- | v- | v- |

-- | v- | -- | v- |
 v- | v- | v- | v- |

Ad arua frustra sicut exul patria
 Suspirat imo pectore,
 Quem culpa quondam propriæ labis fugans
 Coniecit in tristissimam:

Syluis

Syluis sed errat tristibus tristissimus,
 Per arua seu currit uaga.
 Regi tamen cum supplicem se subijcit,
 Cui pompa plaudit ciuica:
 Cum rege limen patriæ suauissimum
 Ipsi licet tunc ingredi,
 Omnisq; toto scilicet cum crimine
 Culpæ lues remittitur.
 Sic nos polo longè remoti patrio,
 Licet sumus gens improba:
 Sed si tamen Christum tenemus præuium,
 Cum tendit ad carum patrem:
 Pœnæ pater mitis statutæ non memor,
 Nos accipit pro filijs.

XI.

ARCHILOCHICVM, SEV DIMIDIUM
 pentameter, solus positus.

-vv | -vv | -|

Vt temerè uetitos
 Ingemit exul agros,
 Quem dedit exiliij
 Propria culpa reum.
 Sed sine solus inops
 Vllius errat ope,
 Siue per arua uagans,
 Siue per omne nemus.
 Si tamen ante pedes

Sternitur

Sternitur ille ducis,
 Qui legione sua
 Oppida leta subit.
 Tunc pariter uetitos
 Ingrediturq; lares,
 Consequiturq; sui
 Crimine hinc uenians.
 Sic procul à patrio
 Turba remota polo
 Nos sumus, heu proprio
 Crimine mersa nimis.
 Si tamen excipimus
 Te, bone Christe, manu,
 Ad patrium ipse thronum
 Quando redire paras:
 Ipse pater populum
 Nos iubet esse suum,
 Perpetuoq; bonus
 Semper amore fouet.

XII.

CHORIAMBICVM, CVM

Asclepiadeo.

-- | -vv - | -v |
 -- | -vv - | -vv - | vv - |

Ut frustra profugus lares
 Suspirat patrios, quem dedit in fugam
 Error proprius, & lues

Com.

Commissa: heu misero, ter misero nimis.

Tristis sed iacet in locis

Sylvarum arboreis, uel timido gradu

Errat per loca deuia,

Multam corde premens tristitiam suo.

Regis quando tamen miser

Se sternit pedibus, poplite supplice,

Quem gessit populus suus

Felici reducem sidere cernere:

Cum rege huic licet ingredi

Nullis in patriam tunc prohibentibus:

Et culpæ ueniam tenet,

Quam totam meruit gratia principis.

Sic cœli gremio sumus

Expulsi miseri, propter Adæ scelus:

Sed quanquam proprio sumus

Herens in uitio progenies mala:

Si te Christe tamen bone,

Scandis stelligeram quando patris domum,

Oramus pede supplice,

Sublatis gemmis altius uuluis,

Cœlestis ueniam pater,

Indulgens miseris, nos amat et fouet.

XIII.

ARISTOPHANICVM.

-- | vv- | vv- | --
vv- | vv- | -vv | --

Frustrâ

176 PROGYMNASM. SACROK.

Frustrà ut gemit ad uetitas oras
 Profugus, miserum sua quem culpa
 Dedit exilio misero & tristi.

Loca per miser at sola uagatur,
 Syluas timido pede uel sulcat,
 Nemo releuat tristia damna.

Pede si tamen is supplice regem,
 Cui pompa salit ciuica, adoret:
 Urbem uetitam, uetat & nullus,
 Intrare licet duce cum rege,
 Culpa: ueniam dat & is solus.

Sic limine cœli quoq; pulsî
 Nos, heu Stygijs gens bene digna
 Flammis, propria ob crimina culpa:

Si Christe tamen te remoramur,
 Cùm tendis iter patrium ad regnum,
 Humero inq; tuo figimus ora:
 Poenam genitor meritam tollens,
 Patrium recipit nos in amorem.

XIII.

ANACREONTEVM.

v - | v - | v -
 - - | v - | v - v

Lares uelut paternos
 Frustrà requirit exul,
 Quem leua mens abegit
 A patria suaui.

Scd

Sed arborum strepentum

Sub frondibus quiescit,

Per arua seu uagatur,

Nullo leuante damna.

Sed cum pedes adorat

Prostratus ille regis,

Quem turba gaudet urbis

Leto uidere uultu:

Ingressus in paternam

Cum rege liber urbem,

Cito potitur omnis

Culpa remissione.

Sic nos poli repulsi

A sede dulcis alma,

Nos turba mersa quamuis

Culpa sumus maligna:

Sed cum tamen leuatis

Amplectimur lacertis,

Te Christe, quando regnum

Adis parentis almi:

Nos accipit paterno

Rursus pater fauore,

Pro liberis, & omne

Nos diligit per æuam.

XV.

ADONICVM.

u

-vv|

--

iii

Vt mi-

Vtmiser exul

Sede paterna
 Pulsus, ob ipsa
 Crimina uite,
 Limina rursus
 Dulcia frustra
 Optat amici
 Patris adire.

Sed miser ægris

Passibus errat
 Per loca sola,
 Sola per arua,
 Siue uirenti
 Fusus in herba,
 Incoquit alto
 Pectore curas.

Si tamen ille,

Poplite flexo,
 Crura benigni
 Regis adoret:
 Quem modò leto
 Ciuica plausu
 Pompa uidere
 Gaudet, & optat:

Tunc simul audet

Cum duce grato
 Patria rura

Rursus,

Rursus adire:
 Nec uetat illud
 Ciuica turba,
 Sed bona crimen
 Omne remittit.

Sic quoq; dulcis
 Limine coeli
 Eminus omnes
 Nempe repulsi,
 Turba tametsi
 Mole grauada
 Criminis atri
 Nos sumus omnes:

Cum tamen ipsi
 Te bene solum
 Christe tenemus,
 Et tibi nostra
 Figimus ora,
 Cum petis ipse
 Aurea cari
 Regna parentis:

Inmemor ille
 Criminis atri,
 Atq; remittens
 Protinus iram,
 Sponte paternum
 Sumit amorem,

Tempore cuncto

Nosq; tuetur.

CARMEN XI.

De admiranda redemptione humani generis, per Iesum Christum Salvatorem, filium Dei & Mariam virginis. Psalm. Mart. Lutheri, Latine redditus.

Nun freuet eüch lieben Christen gemein/vnd /ze.

Nunc age, nunc gaude Domino gens subdita Christo,

Et festos leto tempore plaude choros:

Vt pia concordi modulantes carmina mente,

Dicamus summi dulcia facta patris.

Ipse quibus miseris æternæ sponte salutis,

Pro patrio tribuit dulce fauore decus.

Nam quòd nos dira sublato morte redemit,

Res certè precio constitit ista graui.

Me sathanas dura captiuum lege tenebat,

Et miser æterna morte premendus eram:

Meq; animi labes genuina, & propria culpa,

Vrgebat stimulis nocte dieq; suis.

Quin magis atq; magis, uelut alto in gurgite, mergi

In scelerum tumidis usq; uidebar aquis.

Sic mea peccatum penitus peruaserat ossa,

Vsq; adeò totus nil nisi culpa fui.

Nec mea me poterat pietas infirma tueri,

Perdita res ista conditione fuit.

Libera quin etiam, legiq; inimica, uoluntas,

Ad ue-

Ad uerum fuerat mortua tota bonum:
 Inde dolor tristi percundum uoce canebat:
 Nil mihi restabat, nil nisi triste mori.
 Et iam paulatim, membris labentibus ultrò,
 Ad Stygias mœstus corripiebar aquas.

Hic Deus æterna largus bonitate, perennis,
 Incipit ærumnis indoluisse meis:
 Moxq; subit mentem solidæ pietatis imago,
 Qua uelit optatam ferre benignus opem.
 Ad me conuertit miti sua patria uultu
 Pectora, nec remanet causa datura iocos.
 Huc quoniam impendit gnatū, & non deniq; parcit
 Aethereo charum quicquid ubiq; throno est.

Alloquitur genitor dulcem, sua gaudia, natum:
 Iam miserum, fili, tempus adesse uides.
 Ergo age, uade mei nunc ô dilecta corona
 Pectoris, afflictis pauperibusq; salus.
 Expediasq; ipsos seruili è carcere culpæ,
 Aspera calcatæ spicula frange necis:
 Scilicet ut tecum crudeli à morte redempti,
 Aeterni capiant gaudia uera boni.

Filius ista patris mandata fideliter implet,
 Ad me cærulea scandit ab arce poli:
 E' teneraq; tener, castaq; è uirgine castus
 Natus adest, frater possit ut esse meus.

Occultansq; suas uires & robora celsa,
 Cuncta humili tantum carne uidendus, agit.
 Sicq; parat tacite, natum mortalibus hostem,
 Astuta sathanam, prendere fraude trucem.

Ille mihi fatur: Nobis constanter adhære,
 Iam fuerit uoti summa peracta tui.
 Pro te namq; uolens ego me nunc offero totum,
 Pro te luctando prælia dura geram.
 Totus enim tuus esse uolo, meus esto uicissim:
 Quoq; ego sum mancas tu sine fine loco.
 Nec, quauis crepet hostis atrox, frendatq; malignus,
 Nos dirimat, certo dimoueatq; loco.

Sanguinis ipse mei multum mihi fundet, & ipso
 Effundam uitam me spoliante meam.
 Quod tamen omne tui causa tolerare placebit,
 Tu modò non dubia talia prende fide.
 Absorbet mea uita necem, mea criminis ætas
 Pura tui portat pondera dura mali.
 Vnde tibi rursum cœlestis gratia regni
 Fulsit, in æternos aspicienda dies.

Hinc igitur cedam, sanctus mortalibus auris,
 Et repetam patris tecta beata mei.
 Illic rector ero tuus, æternusq; magister,
 Afflatumq; tibi largiar inde meum:

Qui te soletur duris in rebus, & ipse,
 Postea me notum qui tibi reddet, erit.
 Et tibi dulcis erit comes optatusq; sodalis
 Ad bona, dum uero tramite carpis iter.

Quicquid ego feci, quæ uerbis deniq; iussi,
 Ipse meus præco cuncta fidelis agas:
 Auctior ut fiat supremae regia sedis,
 Ac laus in populo floreat alma DEI.
 Et caueas hominum commenta fideliter, unde
 Thesaurus populi nobilis ille perit.
 Hocq; adeò extremum de me tibi pignus habeto,
 Quo tibi suprema uoce relinquo Vale.

C A R M E N XII.

*De sola fide, coram Deo nos iustificante: deq; legis proprio
 ac genuino usu. Psal. Pauli Sperati, Latine redditus.*

Es ist das heyl vns köm̄en her/aus/ze.

Gratuita nobis Domini bonitate redemptis,
 Nunc redijt certo reddita sine salus.
 Non opus humanum quicquam facit, ipsa tueri
 Non uirtus hominem propria ritè potest:
 Alma fides Christum sed contemplatur IESVM,
 Qui iam pro nobis fecit abundè satis.
 Ille Deo coram noster mediator, ubiq;
 Munera patroni sumpta fidelis obit.

Cum non posset homo quicquam prestare caducus,
 m 4 Quod

Quod fieri legis regula stricta iubet.
 Ante Deum nostri causa nouus ingruit horror,
 Asperaq; offensi seuijt ira DEI.
 Nec de carne foras potuit se promere lassus
 Spiritus, in primis quem tamen illa petit:
 Sed labor omnis erat conatus inutilis omnis,
 Atq; hominis planè res scelerata fuit.

Ignaras fallax ludebat opinio mentes,
 Ceu lex ergo Dei mystica lata foret:
 Libera quam posset proprijs implere uoluntas
 Viribus, assensu sponte secuta suo.
 Sed tamen est speculi tenera & translucida forma,
 Peccati facies tristior unde micat.
 Peccati, nostris quod mussat & arctius hæret
 Corporibus, totum dum caro lenta tegit.

Nec fieri potuit, per se quo poneret ullus
 Semina nature tam uitiosa suæ:
 Et quamuis tentata fuit res sepius ista,
 Creuit in immensum sed tamen usq; nefas.
 Mens etenim fallax, simulatos fingere mores
 Docta, quidem summus quam Deus odit amor:
 Peccatiq; lues, scelerumq; nefaria radix,
 Est carni uitij ingenerata suis.

Attamen impleri uoluit lex alma Tonantis,
 Gens aliàs hominum perdita tota foret.

Ergo

Ergo Deus mittit dilectum in fœdera natum
 Carnis, & humanos induit ille sinus.
 Et totam complens legem, rigidamq; tabellam,
 Mitigat offēsi numina cara patris:
 Cuius in humanum genus omne exarserat ira,
 Admissi propter crimen onusq; mali.

Et postquam completa fuit nunc ritè per illum,
 Debita qui legi persoluisse potest:
 Discat homo, fidi dictus de nomine Christi,
 Et fidei uires, ingeniumq; probe.
 Nil mihi, nil cupio porro carissime Christe,
 Quàm tua mors uitæ fiat ut aura meæ.
 Tu pro me quoniam soluisti cuncta benignè,
 Sæpè mihi inferni uenerat unde pauor.

Nec dubito quicquam, nec spes me pascit inanis:
 Namq; oris nequeunt fallere uerba tui.
 Te, te nolle, refers hominum desperet ut ullus,
 Talia mendaci non potes ore loqui.
 Insuper hæc: Quisquis puro de flumine lotus,
 In me crediderit, me duce saluus erit.
 Saluus erit, nigroq; æternum liber ab Orco,
 Non erit amissi portio uana gregis.

Ante thronum Domini iam planè iustus habetur,
 Qui gerit hac una pectora plena fide.
 Et generosa quidem fidei natura resulget

Tunc, operum quando non fuit illa decus.
 Cumq; Deo fidei semper bene conuenit, inde
 Proximus à uero sumit amore bonum:
 Sumit, ubi sacro fueris de fonte renatus,
 Afflatu Domini, cor resouente tuum.

Dogmata per Mosis notum est legalia crimen,
 Quod pauido mentes fulmine sternit humi.
 His citò succurrit largæ uox abna salutis,
 Quæ miseris uires sufficit atq; leuat.
 Hûc, inquit, fugias, sacram peccator ad aram:
 Pax in lege subest nulla, nec ulla quies.
 Non ibi præsidij quicquam, licet undiq; cernas,
 Omnia solliciti plena pauoris erunt.

Vera fides operum fons est & origo bonorum,
 Vnde fluunt semper more scatentis aquæ.
 Siq; fides fuerit tantum simulata, carebit
 Tunc etiam ueris fructibus illa suis.
 Sola fides, sed sola fides tamen annuit astra,
 In Christoq; hominem iustificante beat.
 Hinc operum uirtus, tantum comes huius & umbra,
 Fratribus inseruit prompta ministra pijs.

In solo spes nixa Deo, sua tempora lentè
 Expectat, Domini quæ sacra uerba notant:
 Gaudia sed quando tandem sua dulcia carpet,
 Illi non statuit tempora certa DEVS.

Nouit enim fixi speratam temporis horam,
 Nec bona nobiscum tanta dolosus agit,
 Hoc ipsi semper plena confidere mente
 Nos docet: inde pater cætera fidus aget.

Et quamuis uideas quædam contraria uotis:
 Mens citò ponenda est non tamen alta tibi.
 Namq; ubi fautor adest Dominus, fidusq; patronus,
 Tardus ad auxilium non solet esse pium.
 Illius à uerbo pende, fixusq; maneto,
 Quamuis assiduè cor mera falsa canat.
 Perfer & obdura, contra spem deniq; nixus,
 Nec sine res animum terreat ulla tuum.

Semper honos, nomenq; Deo, laudesq; ferantur,
 Pro tantis donis muneribusq; sacris.
 Ipse pater, Natusq; sacro cum Flamine, munus
 Perficiet largo grande fauore suo:
 Ipse quod in nobis cœpit, per secula sancti
 Nominis ad laudem iusticiamq; sui:
 Illius ut totum clarescat fama per orbem,
 Et Domini fiat nomen ubiq; sacrum.

Illius adueniat regnum, diuina uoluntas
 Illius ut cælo, sic & in orbe cadat.
 Et nobis hodie dimensi munera panis
 Suggestat, & nutu pascat, ut antè, suo.

188 PROGYMNASM. SACROR.

Criminibus parcat nostris, culpamq; remittat,
 Ut per nos alijs culpa remissa datur.
 Nec sinat afflictos duræ succumbere sorti:
 Sed bonus à cuncto liberet ipse malo.

ADDITA MENTVM.

Has tecum curas, fido gens dedita Christo,
 Pectoribus semper uolue, reuolue tuis.
 Vitæ summa breuis, mors tristis obambulat hospes,
 Et rapiens audida pulsat ubiq; manu.
 Si non ista tibi clausum uia pandet Olympum,
 Ad cælum frustra lumina fixa feres.
 Hac sine nemo polum petit, aut petet, atq; petiuit:
 Hoc ita, non alius sit tibi sensus, homo.

CARMEN XIII.

Donum nuptiale Georgij Nesselij Iureconsulti, & Vr-
 sule Geizerin, Argentinensium.

Læta dies oritur, tristes discedite curæ:
 Læta dies oritur, non nisi læta decent.
 Aspirans uiridi iucundo murmure campo,
 Blandior herbosos aura salutat agros.
 Terra sinum laxat, redeunt sua germina syluis,
 Omnia dum refouet uiuus ubiq; calor.
 Arridet placido sublimior æthere uultu
 Phœbus, & optatum fundit in arua iubar.
 Quid natura parat tandem? quid talia nobis
 Signa ferunt? plausus quæ noua causa noui?
 Scilicet illius gaudet Natura diei,

Quo

Quo duo iunguntur fœdere ritè thori.
 Quo tibi Nesseli sponso noua ducitur uxor,
 Iure sacro thalami consocianda tibi.
 Aspice, quàm facies rerum suauissima: cerne
 Quæ moucas ceptis gaudia sponse tuis.
 Ecce tibi Charites, manibus per mutua nexis,
 Festiuis saliant leta per arua choris.
 Ecce tibi famulæ, sociato fœdere, Musæ
 Festiuis saliant leta per arua choris.
 Rhenides ecce tibi, iuncto uelut agmine, Nymphæ,
 Festiuis saltunt leta per arua choris.
 Vrbe etiam tota nunc Argentina iuuentus,
 Ceu foret antè tubæ uoce uocata, ruit.
 Ecce ruit, ruit ecce tibi, gaudetq; uidere
 In templum comites ire redire tuos.
 Hic oculis spectant alij, pompamq; tuentur,
 Agmine quam presso serpere ritè uident.
 Hic digitis te sponse suis letissime, signant:
 Hic signant digitis te quoq; sponsa suis.
 Parte sed ex alia, leni cum murmure matres
 Testantur mentis gaudia multa suæ.
 Mirantur sponsumq; pium, sponsamq; uenustam,
 Et pudor ingenuus qui sedet ore placet.
 Vox uolat in triuijs: O' terq; quaterq; beatos,
 Quos tali placidus fœdere iungit amor.
 Fallor an, et uolucrum quia turba per aera ludit,
 Dulcia tam letis gaudia rebus agit?

Leta diem fortuna regit: nunc omine leto,

Leta sacris pulcrum prouehit aura diem.

Ergo nouas uestris matrone promite uestes

Filiolis, uestes res petit illa nouas.

Et bene fingentes ipsis componite crimes,

Nunc aliquam fufis non decet esse comis.

Et sic purpureas iam iam uocat hora sorores,

Ad fponfum è patria mittite fede pium.

Cætera plebs autem, quam non ita gaudia tangunt,

Spirantem molli fronde coronet humum.

Vosq; alij porrò linguis animisq; fauete:

Parue puer, iuuenis, parua puella, senex.

Cum fponfo gaudete pio, gaudete sereni,

Pergite læticia dum finit hora frui.

Quis cæpto iam quæso nouo non iurè fauebit?

Quis neget esse bonum? quis neget esse sacrum?

Quis neget esse pium, rerum cum conditor olim

Talia diuina sanxerit ipse manu?

Principio statuens mundum pater ipse potentem,

Mirandum sapiens ædedit author opus:

Lucentemq; globum solis lunæq; labores

Condedit, et celsi lumina clara poli.

Nec tamen usus erat stellarum, nescius æther

Luminis: in rebus sed color ater erat.

Tum pater omnipotens suspectas dispulit umbras,

Lumen et à tenebris iussit abire suis.

Postea, purpurea iam rebus luce relectis,

Incepit

Incepit solitis motibus ire polus:
 Sidera cœperunt toto fulgescere cœlo,
 Aspexitq; nouo lumine Phœbus humum.
 Et iam prima diem roseis aurora quadrigis
 Ducebat, clarum luce micante diem.
 Tunc opifex rerum discludit Nerea ponto,
 Et iubet in massam pingue coire solum.
 Tunc uariæ pelagi facies, immania cete,
 Collidunt paribus per freta salsa iocis.
 Postera iamq; dies primo surgebat Eoo,
 Gaudet ubi primum fundere germen humus:
 Et gremium, mirata nouum decus, explicat herba,
 Ac generosa suas suspicit arbor opes.
 Tertia lux cœlo gelidam dimouerat umbram,
 Aerium quando cœperat esse genus.
 Hoc uolucres florente die sub fronde sedentes,
 Conspersum dulci uoce dedere sonum.
 Quarto terra die, syluis noua monstra ferarum
 Elicuit, miris monstra uidenda modis.
 Tunc demum mouet arma leo, tunc pessima tigris
 Cernitur, & cultis seu a uagatur agris.
 Inde dies, alterq; dies proceßit: & inde
 Aspexit genitor nobile rursus opus.
 Et blando aspiciens uultu, gaudensq; morari,
 Lumina non potuit pascere fixa satis.
 Atq; ita: Nostrarũ manuum quæcumq; labores
 Fecerunt, nobis talia cuncta placent.

Restat

Restat adhuc unum, quia deficit unus, in orbe

Qui rerum teneat regia sceptrâ sibi:

Quin hominem nostræ fingamus imaginis instar,

Cuius in imperium totus hic orbis eat.

Talia uersanti tandem sententia sedit:

Et subito fieri, quod modo dixit, amat.

Materiam trahit ergo luto, fingitq; premendo

Pingue solum, & magnum pectore uersat opus:

Nec mora, procedit magnæ pietatis imago,

Formaq; maturi nascitur inde uiri.

Os, humerosq; Deo similis pulcherrimus inde

Nascitur, æthereo lumine mistus, Adam.

Hunc ubi ludentem pulcro fabricator in horto

Vidit, ait: Certè non bene solus homo est.

Non certè bene solus homo est: faciamus amicam,

Quæ subeat socij dulce laboris onus.

Sic ait, & mollem iuueni per membra quietem

Suggestit: in uiridi mox iacet ille thoro.

Nec mora, reclusis laterum compagibus arctis,

Eripit huic costam conditor ipse suam.

Eripit, ac rimæ pinguem succedere carnem,

Efficit, hancq; afflat molliter ore Deus.

Motus abit, matura uiro, citò nubilus annis

E' costa Domino uirgo iubente, uenit.

Virgo simul, mulierq; simul fuit: attamen ipsa

Nulla fuit uirgo, scœmina nulla fuit.

Talis erat facie, florenti qualia campo

Sublucent plenīs lilia mixta rosis.

Aut ubi sanguineo uiolatur plenius Ostrō,

India quod uena diuite mittit ebur.

Interea somnum iuueni nox turbat, & eius

Clara dies aperit lumina luce sua.

Mox noua submirans, oculos per singula uersat:

Et tandem soluit talibus ora modis:

Ista mea de carne caro, deq; ossibus ossa

Ista meis, sanguis sanguinis iste mei.

Scilicet & mulier, quia corpore sumptia uirili est,

A' caro incipiet nomen habere uiro.

Hæc est causa, Deus, Deus hæc est causa, maritus

Affixus sociæ cur uelit esse suæ.

Exilioq; domos, ac dulcia limina mutans,

Vxori cupiet semper adesse suæ.

Totus erit propriæ uir coniugis, illa mariti,

Inq; una poteris dicere carne duos.

Immotusq; tenens oculos in uirginis ora,

Casta uerecunda gaudia mente premit.

At Deus amborum dextras complexus, amica

Consociat pulcro fœdere uoce duos.

Et pauca alludens: Rerum quoscunq; creator

Iungit, eos nullus soluere debet homo.

Crescite gignendo sobolem, coniunctio uestrâ

Sidera uisuræ spem mihi gentis alet.

Affuetas cœlo uolucres submittite uobis,

Humida gens ponti uos tremat ipse uolo.

Viuite concordēs, concordī uiuite lecto,
 Mutua concessus pectora pascat amor.
 Protinus uxoris pia fusus in oscula, collo
 Pendet, & in gremio coniugis hæret Adam:
 Sic Deus astrorum Dominus, maris, ætheris, orbis,
 Instituit sancti iura uerenda thori.
 Instituit, fouet, ornat, amat, complectitur, auget,
 Victu, muneribus, corde, fauore, bonis.
 Hinc cælo ueniens soboles dilecta parentis,
 Signorum auspicijs hoc probat ipsa decus:
 Dum iubet in Bacchi natiuos ire saporēs,
 E' puteo nudam quæ saliebat aquam.
 Sic satis, esse probat sibi uincla iugalia curæ:
 Sic satis ipsa Deum se probat esse simul.
 Nunc etiam pergis, cæco submersæ furore,
 Suspectum in crimen uertere iussa Dei?
 Et dubitabis adhuc uitæ genus illud honestum,
 Munifico gratum non satis esse DEO?
 Falleris: ipse Deus casti pia fœdera lecti
 Castus amat, castis gaudet adesse thoris.
 Coniugij porrò causas recitabimus: istas
 Conuenit in promptu semper habere pios.
 Ipse bonus uerè, gaudens ornare creator,
 Humanis uacui cœtibus astra poli:
 Hoc genus elegit uitæ, quo mandat, amicam
 Adiungi socio iure decente uiro,
 Ut genus humanum possint supplere, creando
 Proge-

Progeniemq; nouam, progeniemq; nouam,
 Ad patrium quod possit idem sobolescere coelum,
 Et laudes dempto dicere sine DEO.
 Tum uerò infelix ita nos, ita perdidit Eua,
 Eua nocens nostri maxima causa mali:
 Ut simul errores matris cum lacte nocentes
 Sugamus, tenero turba nouella sinu.
 Et quantum miseri iuuenili accrescimus æuo,
 Tantum nobiscum crescere culpa solet.
 Hic modò transuersos proprij mens læua furoris
 Allicit, in uarium præcipitatq; nefas.
 Hic modò nos uexat, uitijsq; exercet inertes,
 Irrepens tacito blando libido pede.
 Huic uoluit morbo patria pietate mederi,
 Qui lapsu gaudet nullius ipse Deus.
 Atq; ideo, ne fortè scelus labamur in omne,
 Coniugium castis ceu medicina datur.
 Hæc nos urentis medicina libidinis æstum
 Sanat, ubi castus pectora iungit amor.
 Tanta Deum miseræ nunc cura propaginis urit:
 Sic cauet, auersam ne trahat ulla lues.
 Iamq; aliquis dicat: Quis nam sic maximus author,
 Qui liciti sanxit fœdera sancta thori.
 Non ne poli Dominus, cœli qui sidera torquet?
 Qui mare, qui terras, qui bene cuncta regit?
 Cur igitur, causas affer mihi quæso probandas,
 Cur igitur nobis turba peruncta uetas?

196 PROGYMNASM. SACROR.

Cur tu Papa uetas sociali uincula lecti,
 Vincula cūmi lecti sanxerit ipse Deus?
 Non ne puellarum tenerum sorbere pudorem
 Sæpè solent, regio quos alis ipse tuo?
 Nempe fouent secum mimas, nec talia celant:
 Thaides & secum plus quoq; mille fouent:
 At dum nulle fouent mimas, bene uiuere possunt
 Sanctior in uita coelibe turba Deo.
 Dij, precor, ut reddant meritis pro talibus ipsis:
 Si bona causa, bonum: si mala causa, malum.
 Felices, quicunq; Dei mandata sequuntur,
 Et faciunt Domini debita iussa sui.
 Hos manet æternūm florentis gratia palmæ,
 Hos manet æternis gloria plena bonis.
 Te quoq; felicem ter & amplius, optime sponse,
 Cui placuit tali subdere colla iugo.
 Et tibi qui quæris multis è millibus unam,
 Dicere cui possis: Tu mihi sola places.
 Nūc tua blanda comes, rerū comes optima, cōiunx,
 Quanta feret domui commoda sponsa tuæ?
 Hæc tibi quando tonat uultu fortuna seuero,
 Curarum semper mite leuamen erit.
 Hæc tibi præstabit dubij solatia casus,
 Hæc tibi ceu requies, hæc tibi portus erit.
 Rursus ubi uultu ridet fortuna sereno,
 Quæ pariet menti gaudia sponsa tuæ?
 Arguto coquet ecce foco tibi sedula uictus,

Cura-

Curabit leta prouida mente domum.
 Oscula rapturos quondam dulcissima natos
 Suggestet, ò uita pignora cara magis.
 Et sua cum suadet pietas, amplexibus hærens
 Coniugis innectis oscula blanda tuæ.
 Quàm iuuat inclusis dominam fouisse sub ulnis?
 Quàm iuuat in tepido sustinuisse sinu?
 Aut thalamo, cum somnus abest, numerare silenti
 Casta uerecundis gaudia mixta iocis?
 Aut duce quæ quondam Rhamnuside feceris ipse,
 Aut quæ transmissio tempore facta tibi?
 Hoc cuiuscunq; datur, quotquot Deus annuit, annos
 Secura poterit claudere mente suos.
 Hoc tibi sponse datur, quotquot Deus annuet, annos
 Secura poteris claudere mente tuos.
 Te quoq; felicem pariter, pariterq; beatam,
 Sponsa, iugum Domini quæ modò dulce subis.
 Quæ sapiens gaudens multis è millibus unum
 Querere, cui dicas: Tu meus ignis eris.
 En tibi tristitiæ præsens medicina maritus
 Semper erit, uitæ dum comes ipse tuæ est.
 Dulce caput, dulcis socius, dulcissima cura
 Semper erit: nunquam uir tibi tristis erit.
 Felices ambos, quoniam feliciter ambos
 In Domini pulcris uos iuuat ire uis.
 Vestra domus uobis uarijs spectanda micabit
 Dotibus, & donis stabit amicta suis.

Accrescet soboles, Domini certissima dona,
 Quæ matris referet, quæ patris ora sui.
 Qualia tentabunt animos tunc gaudia uobis,
 Cum circa in mensa garrula turba strepet ?
 Aut blando ridens uultu, cum paruulus olim
 Colludet uestros filius ante pedes ?
 Blanditias cui ferre pias possitis amantes,
 Osculaq; admotis adplicuisse genis ?
 Hoc mihi contingat, sic omnia diues habebor:
 Sic hilari assuescam fallere mente dies.
 Amplius at uestras per laudes ire decebat,
 Et pie sponse tuas, & pia sponsa tuas.
 Ire iuuat: sed quæ nobis Ariadna fideli
 Subijciet porrò fila sequenda manu ?
 Vnde mihi laudis, laudes si dicere certem,
 Verba fluent ? digno quo satis ore canam ?
 Tu pie Musarum semper neonymphe fuisti
 Miles, ut è cunis paruulus ipse uenis.
 Et tibi iam puero cœlestia sacra placebant,
 Et tibi iam iuueni, cœlica sacra placent.
 Cetera pars hominum uanis sua tempora nugis
 Atterit, & celeres fallit in orbe dies.
 illum pomposæ strepitus iuuat arduus aula:
 Alter ad Attalicas spirat anhelus opes.
 Tertius è paruo cum fomite magna tyranni
 Bella cient, belli iurat in arma noui.
 Rursum alios longi pascit prospectus agelli,

Thaidis hic ægro pallet amore suæ:
 At bene quò possis Musarum amplexibus uti,
 Sponsa tibi semper proxima cura fuit,
 Te iuuat Aonias didicisse fideliter artes,
 Te iuuat in castris Palladis esse tuæ.
 In primis autem studium tibi nobile Iuris
 Arridet, studium nobilitatis honos.
 Huius amor dudum Latias te misit in oras,
 Vt posses linguas edidicisse duas.
 Inde pedem referens, tecum de gente Latina
 Doctoris titulum magnus honore refers.
 Iamq; docens sancti sinuosa uolumina Iuris,
 In patria exponis non sine laude Schola.
 Iam si candorem mentis scrutabimur altæ,
 Candoris titulum tu bene ferre potes.
 Adde quòd insignem dederit natura uigorem
 Corporis, & pulcrum corporis inde decus.
 Quid moror in paruis? nunquã memorare licebit,
 Tu quibus excellis sponse serene bonis.
 Ipse etiam si uirgo forem, si nubilus ipse,
 Non alium uellem, te nisi sponse uirum.
 Ergo nurus felix, felix nurus, Vrsula, talem
 Cui tribuunt hodie numina læua uirum.
 Hunc certè, dum uita manet, ceu numen amabis
 Sponsa tuum: uerè si modò sponsa sapis.
 Forsitan expectas etiam quo carmine, sponse,
 Extollet Nympham noster Apollo tuam.

Rite facis: magno sed nunc est ore sonandum,

Crede mihi, meritò nos ter Apollo tibi.

Non ne uides, quibus emineat uirtutibus illa,

Et quibus excellat tota uenusta bonis?

Casti placent, & casta iuuant, & casta probantur:

Virgo sed hac quando castior ulla fuit?

Cernimus, ut castè uultum componat amicum,

Nexibus ut teneat brachia iuncta suis.

Cernimus, ut blando castissima rideat ore,

Vt sedeat casto, cernimus, ore pudor.

Alsaticæ aspiciunt ipsam, si quando puella,

Multa mouent tacito pectore, multa putant.

Sæpius hæc addunt: Tales nos esse decebat:

Sic os, sic oculi, brachia, crura, latus.

Nec tantum casta est, alijs uirtutibus ista

Lucet, & est titulis suspicienda suis.

Imbibit innocuæ teneris pietatis ab annis

Semina: & accreuit plantula grata Deo.

Et cum parua foret, primo sub flore iuuenta,

In doctis posuit tempora prima libris.

Et solet in sacris hodie legisse libellis,

Si quando uacui temporis hora finit.

Cum uenit in templū Domini, quod uidimus olim,

Ipsa gerit secum, dulcia dona, librum.

Cumq; aliæ iuuenes oculi sine fine sequuntur,

Ipsa suo figit lumina pressa libro.

Quere genus: claræ descendit sanguine stirpis,

Ultima

Vltima nec patrie gloria gentis erit.
 Ipse pater Medica nostra celeberrimus urbe,
 Dum sua florenti uita manebat, erat.
 Carus erat multis, quia multis profuit arte:
 Et morbos, Domino sæpè iuuante, tulit.
 Illius ingressus uestigia filius unus,
 In Medicis hodie nomina clara gerit.
 Et ueluti caro respondet nomine patri,
 Sic par ingenio, moribus, arte patri,
 In patriaq; facit iam nomen ut illius urbe,
 Per populi uolitet laudibus ora suis.
 Si placeat porrò gratam perpendere formam:
 Vix ipsam poterit carpere liuor edax.
 Pacis amans, uultus, dulcis decor oris, amicus
 Frontis honos, blandus sermo, pudicus anor.
 Tyndaris huic par est facie, Tithona capillis:
 Leda manu, pedibus Delia, Flora genis.
 Omnia quis referet? nihil est in uirgine tota
 Iudice quòd Momo carpere ritè queas.
 Gratulor ergo tibi, tibi gratulor optime sponse,
 Quòd uenit in tepidos hæc tibi nymphea sinus.
 Quam non Rhenigeri iuuenes tenuère, nec ullus
 Tu nisi, quam potuit consociare sibi.
 Claudite iam carmen, Musæ: iam claudite carmen:
 Lusistis nimium uos mea turba satis.
 Sed tamen antè mihi liceat bona cuncta precari,
 Tum pie sponse tibi, tum pia sponsa tibi.

Ipse Deus dulci uestras qui fœdere mentes
 Iungit, & in leges uos iubet ire suas:
 Ille suo faciat diuino numine, uestrum
 Mitior ut semper prouehat aura thorum.
 Sic ego, quæ porrò uobis optabo, uel ultrò
 Adiciet largus commoda cuncta Deus.
 In thalamum uestrum niueis pax inuolet alis,
 Atq; suas largo munere fundat opes.
 Huic adiuncta comes rerum concordia nutrix,
 Aspiret placido dulce fauore decus.
 Tum Charites castæ, famularum munera noctæ,
 Adportent pacis uincula firma piæ.
 Interea petulans huc spicula nulla Cupido
 Mitte, nisi sanctus spicula tangat amor.
 Vestra domus porrò diuino afflata fauore
 Floreat, & multis crescat adaucta bonis.
 Aemula iucundas spirans dilectio flammæ,
 Mutua concordi pectora pace liget.
 Sis pius Abramus dilectæ sponse puellæ,
 Ut pius Abrami præmia larga seras.
 Sis pia Sara tuo rursus noua nupta marito,
 Ut Saræ capias munera grata piæ.
 Coniugij uestri communes edite fructus,
 Vestraq; sit multa prole beata domus.
 Et ceu dilectam uitis complectitur ulmum,
 Et circum ramos spargit ubiq; suos:
 Sic olim uobis obsessam paruula mensam,

Progenies serie claudat ubiq; sua.
 Quotq; annos dulci cum coniuge uixit Adamus,
 Cum socia uixit quot pius ille Noha:
 Tot quoq; uiuatis rebus felicibus annos,
 In Domino uera cum pietate Deo.
 Cætera cuncta Deus, quæ uos optabitis ambo
 Sufficiat: factò sic ego sine precor.
 Hoc meus in uiridi paruus tibi sponse iuuenta,
 Adiecit thalamis carmen Apollo, tuis.
 Tempore quo studijs florebam ignobilis urbe,
 Cui quondam argentum nomina clara dedit.
 Hic ubi tunc sacras rexit Marbacchius aras,
 Atq; alter Cicero Sturmius ille scholam.
 Accipe sic quæso, quæso sic accipe sponse,
 Hæc ita sunt Musæ germina prima meæ.
 Plura dabit, meliora dabit, maturior ætas
 Cùm ueniet nobis, te duce Chrifto: Vale.

PSALM. CXXVIII.

Beati omnes qui timent Dominũ, &c.

Dictiones, quæ uersus incipiunt & claudunt, sponsi & sponse utrunq; nomen continent.

G audebit felix, Dominum quicumq; V eretur:
 E x animo, puroq; colit pia numina R itu.
 O felix, præfente tuus tibi numine S udor
 R eddet cuncta, breuis uitæ quæ postulat V sus.
 G rata comes thalami pariter, pariterq; L aborũ,
 I ngenue similis Viti, dabit omnibus A nnis
 V iua

204 PROGYMNASM. SACROR.
 V iua tibi sobolem iucundam, & pignora G rata,
 S cilicet & uirides ut in arbore Palladis E rrant
 N ascentes serie rami: sic scilicet I pse
 E ximia in mensa prolis pia pignora G rata
 S pectabis, tacitoq; sinu gauæbis. Et E cce
 S ic leto, quicumq; Deum timei omine R egnat,
 E t fruitur uotis, natorum ut cernat In annos
 L ætamente piam prolem, serosq; N epotes.

CARMEN XIII.

CHRISTOPHORO CLEMENTI
 Sleicensi, conterraneo: & OTILIAE PLINCHÉ-
 LINÆ Argentinensi scriptum, atq; donatum.

Encomium uerè piæ & ingenuæ
 coniugis.

EX SALOMONIS PROVERB.

Cap. 31.

Probam mulierẽ quis inuenit, ea præstat gemmis.

Hoc distichon reliquos uer-
 sus ex se parit:

Christophorus Clemen Sleicensis iure iugali
 iungitur Ottiliæ, te duce Christe, suæ.

C Vi datur ingenuo coniunx ornata pudore:
 H æc prior Attalicis sola putanda bonis.
R ebus in aduersis, & rebus amica secundis,
 I psa parit dulci gaudia plena uiro.
S cilicet ipsa suo lucratur parca marito,
T ales, quas rerum flagitat usus, opes.

O mnis

O mnis in hoc ipsa est, vitæ dum stamina ducit,
 P roferat ut Domino commoda mille suo.
 H umidulum agresti limum, ceu rustica, dextra
 O ccupat, & lanas non finit esse rudes.
 R es agit: atq; ipsi tunc demum plena uoluptas,
 V t facit officij debita iussa sui.
 S ic tua mercator longinqua per æquora nauis
 C urrit, & extremo portat ab orbe cibum.
 L umen alens secum, multa de nocte resurgit,
 E t parat ancillis pensa diurna suis.
 M entibus attonitis imbiens, considerat agrum:
 E t bene cum uidit, Tu meus, inquit, eris.
 N ec mora, nec requies, quin dicere possit amicis:
 S uspectus uobis est ager iste meus.
 L actantes etiam terras uineta, lacertis
 E xcolit, & uitem plantat & ornat eam.
 I gnauus exosa moras, uelut altera miles
 C ingitur, & lumbos contrahit arcta suos.
 E xplicat ad limum sua brachia: brachia limum
 N uda premunt, succo brachia plena suo.
 S entit, & ò sentit, semper bene callida, rerum
 I n sua quàm pinguis commoda fructus eat.
 S emper habet uigilem cæca sub nocte lucernam,
 I nq; faces oleæ non semel usus abest.
 V tq; simul caros possit nutrire tenellos,
 R asilibus ducit mollia pensa colis.
 E t solet arguto percurrere pectine telas

Interdum, & prudens illud & illud agit.
Vidit ubi fratres inopes, inopemq; sororem,
Germanam miseram, ceu foret ipsa, dolet.
Atq; per ipsius si quando transit egenus
Limen, is accepto munere sentit opem.
Immittis quando, canos hirsuta capillos,
Imminet, & glacie flumina claudit hyems:
Viuat tuta domi, brumæ securo furentis,
Nec metuit domui, cum tonat aura, sua.
Gaudet adhæc pulchris, & rebus gaudet honestis;
In signem possunt quæ decuisse domum.
Texat si quædam pulcros matrona tapetes,
Vtilis articulis huic erit ipsa suis.
Rite potest Tyrio lanæ fucare ueneno,
Ostro etiam uestes tingere rite potest.
Tum sic ipsius signatur ubiq; maritus,
Tanquam sidereum numen & ipse foret:
In portis si fortè sedent grauitate uerendi,
Laudibus hic uno tollitur ore uirum.
Ipsa parat tunicas, mutatq; nitente paratas
AEre, sua uendit cingula facta manu.
Tranquillo ex animo uirtus animosa decenter
Emicat, & gratum lucet in ore decus.
Dicere si quicquam debet, quæcunq; labellis
Verba cadunt, multo pondera uerba cadunt.
Cernitur in lingua iucundo mixta fauore,
Et sedet in blandis gratia blanda genis.

Cauta mente domus partes specularatur in omnes:

Hoc facit, hoc addit, plenius illud agit.

Rite facit, quæcunq; facit: nec tempora fallens,

In iusto segnes accipit ore cibos.

Sanguine ab ipsius si filia uenerit olim,

Talis erat, dicet, quæ mihi mater erat.

Ex alijs uenantur opes: sed uincere talis

Sola potest omnes, sola placere potest.

Vana nimis forma est, fallax est ipsa uenustas:

Æternum Dominum quæ timet, illa uiget.

PRECATIO SPONSI AD

Deum omnipotentem.

Alme pater rerum, uiridi qui primus in horto

Sanxisti socij fœdera pulcra thori:

Hûc ades, & mites aspira nauibus auras,

Vt currant uelis per freta læta suis.

Iam uiden' ut sathanas plenis è littore malis,

Expuat in nostras dira uenena rates.

Hunc auerte Deus, Deus hunc auerte furorem,

Vt teneat portus paruula cymba suos.

Noster amor crescat, nullis per saxa procellis

Obuius, & nostri crescat amoris amor.

Sint sine labe dies, & sit sine labe uoluptas:

Sit sine labe fides, sit sine labe thorus.

Et uelut exemplum castis formosa, marito

Ex toto fãuit corde Rebecca suo:

Sic etiam uiuus, donec calor ossa relinquat,

Dilecta

Dilectæ faueam semper ubiq; meæ.
 Scilicet & placidè dulci cum coniuge turtur
 Viuit, & eterno certat amore simul.
 Nunc quoq; consensu nobis spirante fauorem,
 Vna fides, pietas una sit, unus amor.
 Talia, quæ uobis opto, dulcissima sponsa,
 Ut rata sint, patrio faxit amore Deus.

PRECATIO SPONSÆ.

Svmme Deus, magnus subiecti conditor orbis,
 Coniugibus gaudes, qui pater esse pijs:
 Intima non dignæ precor, accipe uota ministræ,
 Et sine seruiles pondus habere preces.
 Fac mihi sit felix, dulcis meus ille maritus,
 In cuius uenio sponsa fouenda sinus.
 Hoc meus & sponsus mihi sit carissimus unus,
 Thariades Saræ quod fuit ille suæ.
 Sim talis, sim talis ego tibi sponse uicissim,
 Thariadæ qualis Saræ benigna fuit.
 Da castam sobolem, liciti munuscula lecti:
 Da sobolem, casti germina lata thori.
 Ac uelut amplexos uitæ pulcherrima ramos
 Vestit, & optandis ridet amicta bonis:
 Pariuula sic olim florentis turbula cœtus
 Hanc decoret mensam patris ubiq; sui.
 Et Deus ô, nostra surgentes stirpe nepotes,
 Aeterno celebrent nomen honore tuum.

CARMEN XV.

Iambicum nuptiale M. Georgio Mirbono Athesino, amico: & Barbara Vuenga Basiliensi, compositum.

*Initiales Iambicorum litteræ, ordine hæc
uerba continent:*

GEORGIUS MIRBONVS Athesinus: & Barbara Vuenga Basiliensis, nuptias suas celebrarunt, anno Christi Saluatoris nostri, M. D. LXIII. Deus Pater Creator, & Filius Redemptor, & Spiritus Sanctificator, unus & uerus Deus, ipsis sua gratia adsit: ac numerosam prolem donet, & omnia fausta largiatur. Hoc tota mente precatur author istius
Iambici, Amen.

G Aude noua cum coniuge,
E t surge leto pectore,
O sponse: quæ iubent piæ
R eferre Musæ, percipe.
G ratum sonabo nuncium,
I nstitutum gaudium,
V idi quod ipse percipe
S. acra tibi cum uirgine.
M iranda certè perfero,
I mmensa uobis nuncio.
R es uera: sed non impias

210 PROGYMNASM. SACROR.

- B onus retexo fabulas,
 O' ergo sponse cum tua
 N upta tibi nunc Barbara,
 V t audiatis dum loquor,
 S. onans nouum usum, precor.
 A ltissimus coelo uiam
 T itan secabat auream,
 H oraq; longe uenerant,
 E t tempus acre fecerant.
 S ol quando pungens seruidos
 I nurit agros & domos,
 N on sustinenda pallidos
 V rget sitis cum flosculos:
 S. olus, relictis me fero
 E x urbe libris, ambulo'
 T. rans flumen urbis, incolæ
 B irsam uocatum, Rauracæ.
 A d huius amnis littora,
 R enata nuper gramina,
 B enc intuens: Hic, inquit,
 A gro quiescam florido.
 R aucus susurrus fluminis,
 A mica tempe graminis,
 V ocaliumq; dulcia
 V ocant uolucra murmura.
 E n illa pandet frigida
 N ascens salix umbracula,

G ratamq;

- G** ratamq; sedem sub nouis
A. mica ponet frondibus.
B landa ergo pace perfruor,
A d flumen hoc & commoror:
S aluto flores aureos,
I ntentus alitum sonis.
L audemq; soli Dauliæ
I nter uolucres cedere
E xistimo: suauissima
N am sola finxit carmina.
S ed ecce, dum uix mollibus
I n fusus ipse floribus
S. olus quiesco, millia
N otans uolucrum murmura:
V oces canentum blandulas
P er ipse dulci proximas
T enore syluas audio,
I psisq; captus hæreo.
A h dulce murmur, dulcior
S. trepit sonus, iucundior
S onus uenit, quàm cui satis
V nquam uacares auribus.
A c sicut olim uirgines
S. alo fero Sirenides
C antasse dulci, in littore
E x rupe dicunt, carmine.
L iber suo cum per freta

- E rrans labore nauita,
 B lando sono dum ducitur,
 R aptus sub undas mergitur.
A ut quale cygnus murmurat,
 R esuscitatus cum sonat,
 V ocans morantem, in funerē
 N eceni canoro carmine.
T. am blanda, læta, suauia,
 A ttenta ut aure sibila
 N otare cœpi: mox ego
 N emus sub atrum peruolo.
O. rigo tunc primum mihi
 C antus uenit dulcissimi,
 H ærens adhuc, sed nescio:
 R es dico, res caret dolo.
I ngressus ergo arbuscula
 S yluæ uirentis frondea,
 T an liquido dum carmini
 I. ndulgeo, atq; murmuri:
S edere quendam uitreo
 A nnis grauem subsellio
 L ustro senem, cui comprimit
 V irens suum laurus caput.
A critè si uidi nouo
 T imore plenus, in choro
 O stendit hic Latonius
 R apto mihi sese Deus.
I psamq; circum in gramine

- S. e, cerno, molli fundere
 N ouem puellas, emulis
 O mnes pares etatibus.
S anctas puellas quod decus
 T enere uidi: quod latus?
 R aræ uigebant omnibus
 I. n uentre plano dotibus.
M. agnus in Idæ concauis
 D. eas Paris cum uallibus
 L. ustraret, hac ad iudicem
 V. enisse forma crederem.
V. idi manu quod musica
 I. psæ tenerent organa,
 I. llos quibus dulcissimos
 I. n auribus cient modos.
D um me uident assistere,
 E t applicari in carmine,
 V na melos concordibus
 S. onant amicum uocibus.
P ost hæc choro, Parnasidum
 A pollo septus uirginum,
 T acet: sed ultrò se obtulit
 E t sic Thaleia reddidit:
R. es mira, quæ nunc cernitur,
 C ausa latente, ducitur:
R es mira, sed causam tene,
E t suspicari desine.

214 PROGYMNASM. SACROR.

A lumnus hoc noster die,
 T ibi ille notus nomine,
 O Hymen adsis, in suum
 R. eferit puellam iam thorum.

E t sponsa, quæ iam ducitur,
 T. æda iugali iungitur:
 F idemq; dat Georgio
 I n omne tempus Barbara.

L ætamur ergo maxime
 I n hoc sereno tempore:
 V. acamus atq; mollibus
 S. acro die concentibus.

R ectorq; noster Delius
 E xultat ipse plenius:
 D um nos canoris hoc nemus
 E xplemus omne uocibus.

M alum quis autem indicet,
 T urpemq; rem quis æstimet,
 O mnes nouo Musas pio
 R. eferre sponso, carmina?

A nnis ab imbecillibus,
 C. ùm uix adhuc infantulus
 S uæ uocari desijt
 P arenti, & ægrè prodijt:

I ngente paruulus bonis
 R. aptus fauore, literis
 I ndulsi, his dedit sua

T otius æui tempora.

V susq; semper improbo
S. tudens labore sedulo,
S acrum extulit pulcerrimis,
A lte caput in artibus.

N uperq; circum tempora
C orona nexa laurea,
T ulit uerendi dulcia
I psi Magistri nomina.

F elix Magister, omnibus
I llustris excellit bonis:
C orpus uenustum, mens bona,
A perta, docta, candida.

T um montis ut sublimia
Ornus decorat iugera,
R. amisq; disfluentibus
V biq; sparsa, fraxinus:

N ostro choro sic gloria
V enit Georgius noua:
S. ic ipse Musis, et patri
E st summa laus Apollini.

T alis Georgius, bonus,
V erax, apertus, candidus,
E t eruditus, gaudia
R ectè ergo nobis dat noua.

V erùm puella mutuo
S acri thori cui uinculo

- D uctus ligatur, foedera
 E t cui dedit iugalia:
V enusta prudens, candida,
 S ancti pudoris conscia,
 I nsignis ipsa plurimis
 P ollet micans uirtutibus.
S i forma iure Pallados,
 I ngens fidesq; Thetyos,
 S i castitas Lucretiae
 S ancto feruntur carmine:
V eris Georgi Barbara
 A. mica, modestissima,
 G raris potest à uatibus
 R ectè sonari uersibus.
A c sicut hortos blanduli
 T empeq; pulcra, flosculi,
 I psos uelut nascentia
 A. gros decorant semina:
A mica sic & Barbara,
 D ilecta coniux unica
 S oli Georgio, choro
 I ngens decus Parnasio:
T. alis modesta Barbara
 A perta, casta, sedula,
 C. ausa probabili noua
 N obis dat ergo gaudia.
V erum dicite tu pijs

- M usis, sacrisq; Apollinis
 E xcepte nobis, te citis
 R efer domum uestigijs:
 O ptaq; nostro nomine
 S ponso, piæq; Barbaræ,
 A c gaudij plenissima
 M. ulti, precare tempora.
 P ostquam Thaleia talia
 R espondit imperterrita,
 O s claudit, & dicens: Vale,
 L æto recedit pectore.
 E rgo relictus à choro
 M. e uerto, solus Pythio:
 D iuæq; letum cogito,
 O men datum Georgio.
 N ullo sequente, sed uaga
 E gressus inde semita,
 T. ali canebam prosperis,
 E t ipse uersu nuptijs:
 T erræ, poli atq; siderum,
 O' conditor fulgentium,
 M arisq; uasti, quæ tuo
 N utu reguntur unico:
 I am mitis, & felix sacris
 A. dsis precor iugalibus:
 F ac crescat horis, mutuus
 A mor duobus, omnibus.

218 PROGYMNASM. SACROR.

V ita fruantur prospera,
 S ancta, pia, dulcissima:
 T empus per omne dulcibus
 A. ment ligari nexibus.

L ectum iugalem gaudia,
 A mica pax, concordia
 R erum creatrix, ambiat,
 G ratisq; donis compleat.

I ngrata lis, morositas:
 A c omne quod te Charitas
 T urbare possit, hinc eat,
 V estroq; de thoro exulet.

R. ebecca quod ex Isaco,
 H oc sponsæ sit Georgio:
 O mniq; sponsus tempore
 C. ertet fauore Barbaræ.

T ali modo cessaueram
 O rare nondum, maximum
 T onans Deus signum dedit,
 A. c uota mitis audijt.

M iranda nanq; cernitis,
 E t plenius cognoscitis,
 N on ulla cœlum ut turbida
 T egant serenum nubila.

E st pulcer, et pulcerrimus
 P lenus fauoris hic dies:
 R idetq; uobis in noua

E t gratulatur gaudia.

C anunt uolucres dulcibus
A d astra letæ uocibus,
T aliq; uobis prosperè
V olunt precari carmine.

R. espondet Echo cætera,
A c murmurat felicia:
V estris fauente quæ modò
T horis parata sunt Deo.

H oc nunc, amice suscipio
O sponse, leto pectore,
R. ecens tuas tibi datum
I n nuptias Iambicum.

S ic uiue, sponse, cum tua
T ibi dicata Barbara,
I n pace, spe, concordia,
V ite per omnis tempora.

S. ic ipse uobis det sator,
I lle ille magnus conditor.
A lmos dies, prolem bonam,
M agnumq; semper gaudium.

B æotix puellule
I lle nouem, quæ nobile
C ognomen à Phœbo tenent,
I llud precantur, ac petunt.

A c ipse uobis talia
M aior & istis commoda

E xopto, cuncto tempore

N on falsa, toto pectore.

A M E N.

C A R M E N X V I.

*De regia mortis potestate in uniuersum genus humanū,
à primo usq; ad postremum hominem.*

V Trosa mane uiget, letisq; arridet ocellis,
Dum pulchrè uirides spargit amicta sinus:
Ac subito gremium claudens, amittit honores,
Et tandem moriens, flectit mane caput:
Sic hodie, cui sanguis erit suus integer æui,
Has uelut amisso sanguine friget homo.
Sic nuper roseo, cui splendor in ore refulsit,
Inficit huic subito pallidus ora color.
Et modò qui duxit læto conuiuia plausu,
Et modò qui miles fortis ad arma fuit:
Mox iacet insusus lecto, sine uiribus idem:
Nec mora, furtiua morte solutus obit,
Vita quid est hominū, nisi flos, nisi puluis, et umbræ?
Et rosa, quam subito qualibet aura necat?
Viuius & morimur: iam læta uescimur aura,
Iam mors uictrices miscit atra manus.
Ille uel ille perit: primū tamen optimus, illum
Cui fauet ipse Deus, surripit ipse Deus.
Attamen in primo quem mors metit æmula flore,
Crede mihi, semper mitius ille perit.
Quid iuuat annosam lustris æquare Sibyllam?

Et

Et uel tercentos exuperare dies?

Quid iuuat & Pylie metiri secula uitae?

Longius aut cui tendere fila sui?

Non ideo fixæ uitam subducimus horæ

Mortis: eheu tandem, cum uolet illa, rapit.

Omnes illa uocat: dubios tamen aduocat omnes:

Omnes sub leges mors trahit atra suas.

Ille uirum quamuis alto sit sanguine cretus,

Et numeret generis stemmata longa, necat.

Ille uirum, quamuis humili sit sanguine natus,

Et numeret generis stemmata nulla, necat.

Ille, sit aut Codrus, quorum nunc copia, siue

Cræsus, siue puer, siue puella, necat.

Omnes ergo necas, mors, o mors omnibus æquas?

Mentior, in sanctos nil mihi iuris habes.

Ipsa necare potes, sed sic potes ipsa necare,

Vt facias tandem uiuere rite pios.

Nam licet hæc matri ponantur uiscera terræ:

Ille tamen certo sunt reditura die.

Qualis enim phoenix, canis insignis & annis

Emoritur, flammis ustus ab ipse suis.

Sed subito patriæ uolucris de puluere flammæ

Nascitur, & phoenix euolat inde nouus:

Sic quamuis auido sorbens absumpserit ore

Hoc sibi commissum putre cadauer, humus:

Hoc tamen exurget iacto de semine corpus,

Exitio mundum cum dabit illa dies.

Tunc iustusq; simul, simul & malus omnis in aura
 Prodibit tumuli uiuus ad ore sui.

Premia quisq; feret, malus ac mala premia, largo
 Iusta, feres etiam premia iuste sinu.

Tunc pius iste senex, quem nunc tibi terra fouendus
 Credimus, in ueteri carne uidendus erit.

Et stans ante Deum, uocem pius hauriet istam
 Auribus: Ite pij, regna tenete patris.

Hic ubi dilectos ex ordine cernet amicos,
 Colloquij gaudens dulcis habere uicem:

Atq; manus manibus iungens, atq; oscula iungens,
 Ibit in amplexos care propinque tuos.

At tu, quisquis eris, turpem cito corrige uitam,
 Dum potes: omnis enim scribitur hora tibi.

Exue, quod mentem uitij necat, indue Christum:
 Et reuoca, recto tramite lapsus, iter.

Teq; para, ueniens ut cum mors dixerit olim:
 Hospes eas mecum, rite paratus eas.

LYRICVM, IN EANDEM

sententiam.

Littere initiales ista uerba con-
 tinent:

SEBASTIANVS CASTALIO
 piè obiit, Basileæ, anno M. D. LXIII.
 in Mense Decembri.

-v

-vv

-vv

-v

-vv

-v

S edis

Sedis ex Heliconie

Effer o mea nunc, sacra

Blanda Musa pedem, domo.

Et potentis & horridae

Seua mortis, & improba

Tempore hoc miserabili,

Iura tu cane mecum.

Tristis hospes, & improbus

Ipsa mors uenit omnibus:

Ac licet fueris quidem

Nobili genitus loco,

Vel trahas humili genus

Sanguine: heu rapit inuida,

Cuncta mors rapit atra.

Ac licet facie nigra

Sis subulcus, inermium

Tutor aut ouium uagus,

Aut politus, & inclytis

Luculentus honoribus

Imperator: eheu rapit

O mne mors, rapit atra.

Pauperes rapit & Codros

Illa: Dulichios rapit

Et Cræsos: grauis imminet

Omnibus pugil: omnibus

Bella miscet, & opprimit

Ipsos: heu rapit inuida

I psos

I psos mors rapit atra.
T um si quis fuerit puer
B albulus, tener, innocens,
A ut calens iuuenis nouo
S anguine, aut modò temporis
I nteger grauidi, senex
L anguidus: rapit omnia
E heu mors rapit atra.
AE gra mors facit omnia,
A c necat, uorat omnia.
N ullus hanc profugus fugit,
N ullus haud profugus fugit.
O mnes calcet & atterit
M ors: eheu rapit inuida,
D ira mors rapit omnes.
L udi nec sibi uel dolo,
V el malis patitur minis,
V el prece, aut precio tuo.
I lla, stes uel obambules,
I lla, quidquid agas tibi
I nstat: heu rapit inuida,
I psa mors rapit atra.
N unc quicunq; cupis uiant
M ortis ire salubriter,
E t necem quasi ludere,
N on necem, Dominum necis
S ed Dei genitum uide:

E manu necis hic rapit
 D iræ, quos rapit omnes.
 E cce sic, tibi cum tuus
 C hristus est socius, nihil
 E x eo capies mali,
 M ors quòd inuida te rapit,
 B landa uita tibi in Deo
 R estat: hanc tibi mors dabit
 I psa, quæ rapit omnes.

SEQVVTVR IAM TVMVLÍ
 quinque, pñ & sacri.

I. TVMVLVS GERHARDI SEVENI,
 professoris Argentinensis.

ANNVS QVO OBIIT, IN
 principio, & fine uersuum est
 notatus.

M olliter hac tenui dormit Seuenus I n urna.
 D epositus, rapuit quem fera Parca V irum.
 L ibera curarum sæuo mens carcere V iuit,
 V iuit, & in cælo gaudet habere L ocum.
 V iscera telluris gremio nunc condita D ulci,
 I udicij summi tempora læta M anent.

II. TVMVLVS IACOBI MEIERI
 Scholarchæ Argentinensis.

IN DICTIONIBVS QVAE VER-
sus inchoant & finiunt, si coniungas om-
nia, ista uerba reperies: Iacobus Meier
in pace dormit. Anno Christi

M. D. LXII.

ESAIAE LVI. IVSTVS

perit, &c.

INtereunt, tacito migrantes funere **I**usti,
Ante diem, celeriq; manu discrimine **N**. ullo
Colligit, & mittit securæ in gaudia **P**acis
Omnipotēs. Sed nemo tamē bene prouidus **A**lto,
Bustum quando tenent, meditatatur talia **C**orde.
Vindice cur dextra Dominus sic surripit **E**. rgo?
S. cilicet è mundi latebris, & carcere **D**uro
Mortis, ab ærumnis iam iam uenientibus **O**mnes.
Eripit innocuos, seu aq; à peste **R**. eponit.
Inde uiros ut quādo premit plaga missa **M** ali-
Excepti placidis requiescant sedibus **I**psi. (gnos,
Rex donec Christus, sonitu præeunte **T**. ubarū
Adueniat, **N** utās in **N**ubibus arbiter **O**rbis,
Cælestis quem tota cohors in lumine **M**. agno
Horrida stipabit: populis ubi signa **D**. aturus
Rex regum incipiet: Spoliati munere **L**. ucis
Iam cuncti è tumulis accepta surgite **V**. ita:
Surgite, iudicij iam uos uocat hora, **V**. enite.
Tum uerò dicet: Vos mecum in gaudia **I**. usti
L. te: sed æternos fontes migrate sub **I**. gnes.

III. TV.

III. TVMVLVS SEBASTIANI
Castalionis, præceptoris bene meriti.

Hoc tua Castalio Conduntur cæspite M. embra:
Iliusq; manent Ad tempora leta D. iei:
Cælestes autem Sedes mens conscia L. ustrat:
Inq; Deo gaudens, Tenet almæ gaudia V. itæ.
Ante homines Antiqua fides, & candida V. irtus
Cura tibi fuit, & Lusus tuus: omnia I. uste
Et pia simplicitas In te uiuebat: ab I. llis
Tu merito donis, O mni celebrâris I. n orbe.

IIII. TVMVLVS IOANMIS CO-
beri Elsterburgensis, conterranei & fra-
tris unicè dilecti.

Hoc tua non magno conduntur membra sepulcro,
O animæ requies grata, COBERE, meæ.
Ah fratrem Eurialum, frater cur Nise relinquis?
Ah cor dulce meum quò tamen ipse fugis?
Te nunc astra quidem, me tristis mundus: & alti
Gaudia te cœli, me dolor orbis habet.
Tu canis, ipse gemo: requies tibi blanda parata est:
Cura mihi, tristis mors mihi: uita tibi.
Non tamen inuideo: ô utinam maiora teneres
Gaudia, te rapuit quòd mihi Parca, dolet.
Hoc dolet, & doluit dudum, semperq; dolebit,
Donec nos iterum iunxerit illa dies.

*Interea (lachrymæ nam mœsta per ora fluentes
Plura uetant) tumulo sic precor ipse tuo:
Sis leuis, ah non dura meo materna Cobero
Terra: piæ sobolis sic pia mater eris.*

Studuit mecum in patria, Elsterburgæ per trien-
nium: Neustadij ad Orlam, per quinquenniũ: Ar-
gentinæ, in quo loco obiit, per quadrienniũ. Nun-
quam tanto temporis interuallo mihi itatus, sed
amicissimus semper fuit. Discedenti mihi è patria
ista uerba in librũ, quem mihi donauit, inscripsit:
Intimo amico & fideli conterraneo suo, fratriq;
plus genuino, Paulo Cherlero Elsterburgẽsi, Ioan-
nes Coberus Elsterburgensis, discedenti Argenti-
na in perpetuum amicitia & fraternitatis donauit
uinculum. Anno Christi 1562. sua manu. Mense
Octobri. Vale, uiue: & mei, ut facies, memor esto.
Tui ego non obliuiscar in æuum. Sexto deinde
die à meo discessu perijt, non sine graui mei desi-
derio: ætatis suæ anno 23. mæ, 22. Christi, 1562.
die 15. Octobris. Hæc in ipsius
memoriam hic addere
libuit.

V. TVMVLVS IOANNIS STI-
gelij poetæ clarissimi.

I.

S Tigelij corpus sub marmore clauditur isto,
Pierides uati quod posuere suo.
Talia cui doctus dictauit carmina Phœbus,
Quondam Vergelij qualia Musa dedit.

Spiri-

Spiritus æternum iam iam decus additus astris,
Dulcia perpetuæ gaudia lucis agit.

II.

Hic modò Stigelius uiridi sub cespite dormit,
Stigelius, noster qui fuit ille Maro.

Spiritus in cælum meliori sorte receptus,
Aspectu fruitur colloquioq; Dei.

III.

Molliter hoc tumulo uatis nunc ossa quiescunt
Stigelij, Musæ quem statuere pie.

Huic, ubi sublimi cecinit pede carmina, docti
Ipsa comes semper Musa Maronis erat:
Viua sed ætherea iam sede recepta, ministris
Angelicis, superas incolit umbra domos.

IIII.

Hic data Stigelio requies, qui tempore nostro
Virgilius doctis uersibus alter erat.

Spiritus ipsius superum translatus in oras,
Scilicet æternæ dona salutis habet,

V.

Hic ubi triste uides tumida tellure sepulcrum,
Stigelij uatis corpora tecta latent.

Virgilio solus meritò fuit alter ab illo,
Qui cecinit Phrygij Martia facta uiri.

Spiritus accessit promissi sidera coeli:
Sentit ubi summi gaudia uera boni.

VI.

Huic tristis nunc Ithēna sui dedit ossa sepulcro
 Vatis: ab Andino cui data uena fuit.
 Ad superos spretis redijt mens uiuida terris:
 Perpetuò & cœli tecta beata colit.

VII.

Hæc modò Stigelij cineres, tennesq; fauillas
 In gremio tristis continet urna suo.
 Huic idem ille suos uersus recitabat Apollo,
 Virgilio est solitus qui recitare suos.
 Ante Deum uiuit mens Christi sanguine sparsa,
 Dulciaq; æternæ tempora pacis habet.

VIII.

Hæc monumenta tegunt Salani membra Poetæ,
 Qui Maro nunc nobis ille secundus erat.
 Cœlestis numero turbæ mens addita, gaudet
 Cum Christo æterna uindice luce frui.

IX.

Hoc sita Stigelij tumulo iam membra teguntur,
 Qui fuit Aonij gloria magna chori.
 Tam doctos pepigit uersus, ut proximus esse
 Credatur uati Mantua clara tuo.
 Sed pia mens cœli superas euecta per auras,
 Ante creatorem uiuit agitq; suum.

X.

Ista premit tellus Salani uiscera uatis,
 Qui Maro postremo tempore noster erat.

*Pars animæ melior patrio successit Olympo,
Cumq; Deo cœli regna beata colit.*

X I.

*Stigelij uatis, quem nobis fata tulerunt,
Membra sub hoc gelido marmore tecta latent.
Huic magni ingenium dederat Deus ipse Maronis,
Sic pede scribebat carmina plena suo.
Pars uiuax animæ, mordaci libera cura,
Cœlestis subijt regna beata throni.*

X II.

*Hic sita Gottani requiescunt membra poetæ,
Virgilij uenam qui modò nactus erat.
Spiritus ingrato placidè migravit ab orbe,
Sub pedibusq; uidet sidera clara suis.*

X III.

*Hunc tumulum gratæ uati posuère Camœnæ
Stigelio, rupit cui modò Parca colum.
Hunc tu iurasses magni de stirpe Maronis,
Carmina sic planè Virgiliana dedit.
Vis animæ uiuax celso concessit Olympo,
Et tenet æterni templa beata Dei.*

X IIII.

*Hæc tellus gremio uatis complectitur ossa
Stigelij, uatis Teutonis ora tui.
Cœtibus æthereis scd mens immista, per æuam
Possidet in Christi gaudia uera sinu.*

XV.

Hoc saxa tumulata iacent nunc ossa Poetæ,
 Ad Salam cecinit qui modò gratus olor.
 Huic sua Virgilij suggestit carmina Musa,
 Huic comes illius semper Apollo fuit.
 Spiritus at cœlo transcriptus, uiuere gaudet
 Ante creatoris numina sancta sui.

XVI.

Iste lapis nunc Sala tui premit ossa Poetæ,
 Alter qui nobis creditur esse Maro.
 Spiritus æthereæ sedi coniunctus, in æuum
 Perpetuum Christo gaudet adesse suo.

XVII.

Hic ubi lugubri sunt condita uiscera busto,
 Stigelij tumulus corpora uatis habet.
 Tam bona scribebat Phœbo duce carmina, nobis
 Virgilius dici magnus ut ipse queat.
 Spiritus exemptus curis mortalibus, astra
 Possidet, & cœli dulcia regna colit.

XVIII.

Hoc iacet in tumulo Salani corpus oloris,
 Sidera qui mulsit carmine leta suo.
 Spiritus in cœlum placidè successit, & alma
 Perpetuo gaudet tempore pace frui.

XIX.

Stigelij, post fata, breuis post tempora uite,
 Hoc iacet infusum corpus inane solo.

*Aemulus ingenij magni fuit ipse Poetae,
Mantua quem uersu tollit ad astra suo.
Caetera pars alti petijt iam sidera caeli,
Et sua sperato gaudia fine capit.*

XX,

*Hec nunc Salani corpus fouet urnula cygni,
Qui cygnium expressit Mantua parua tuum.
Spiritus à terra, caeli super astra leuatus,
In Christi gremio iustificante sedet.*

XXI.

*Stigelij cineres hæc flebilis urna sepultos
Contegit, heu nobis quem rea Parca tulit.
Qualis erat celebris, uatum lux splendida quondã,
Virgilius uates, talis est iste fuit.
At mens ætheræ superest adiuncta coronæ:
Et manet æternum spiritus ante Deum.*

XXII.

*Iste locus posito contactus marmore terræ,
Frigida Stigelij corpora uatis habet.
Viua sed hinc superas mens peruolitauit ad oras,
Perpetuiq; tenet gaudia uera boni.*

CARMEN XVII.

Oratio seu querela Moysis, hominis Dei, ex libro Psalmorum regij prophetae Davidis Psalm. XC. seu, ut alij libri habent, LXXXIX.

Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem, &c.

p s O' Deus.

234 PROGYMNASM. SACROR.

O Deus, immensi cui paret machina mundi,
 Qui manibus seruas subdita cuncta tuis.
 Tu pater, angustiis cum gens tua rebus inhaeret,
 Tunc tua nos patrio pignora more foues.
 Semper eras magnus genitor, citiusq; fuisti,
 Quàm chaos in formas coeperat ire suas:
 Vllus in hoc mundo quàm saxa minantia cælo
 Viderat, aut terræ semina fusa nouæ.
 Antè, tua quàm uoce tener concreuerat orbis,
 Semper eras, numen tu quoq; semper eris.
 Tu facis in massam nos pulueris ire priorem,
 Et numerum semper qui fuit antè replet.
 Ante tuos oculos quoniam millesimus annus
 Esse solet, nobis ut solet una dies.
 Vna dies, celeri quæ cursu labitur, una
 Pars noctis uigili ceu solet esse uiro.
 Corpora nostra rapis, uanæ quasi somnia noctis:
 Ceu flumen rapidum corpora nostra rapis.
 Manè uelut surgens lætas se tollit in auras
 Herbula, quam uiuax ubere lactat humus:
 Mox autem cum uester adest, lucemq; resoluit,
 Victa siti, succo deficiente perit:
 Sic iræ furor ille tuæ nos sorbet & aufert:
 Sic tua florentes nos metit ira, Deus.
 Ante oculos nostri semper tibi pendet imago
 Criminis, ante oculos sunt mala nostra tuos.
 Nostrorum series scelerum tibi cognita tota est:

Quæ tamen in nostro corde sepulta iacet.
 Hæc est causa Deus, cur nos huc asper & illuc
 Disijcias, rabies hinc tua magna uenit.
 Vt teritur fugitiua dies, atq; auolat ultrò,
 Sic celeri fugiunt tempora nostra uice.
 Bis septem uiues lustris obeuntibus, æuum
 Si tamen hoc uenias tempus, ad usq; tuum.
 Et bene cum tecum lusit fortuna benigna,
 Forsan ut attingas lustra bis octo, datur.
 Attamen ex istis pars optima plena dolorum est,
 Optima pars iachrymis, optima plena malis.
 Dependunt hominum tenui sic omnia filo,
 Quæ subito in uacuum quælibet aura rapit.
 At tua quos urit rabies, pater optime, quassas
 Qua genus humanum fictile sicut opus?
 Fac Deus, ut mortis memores uiuamus, & horæ
 Mortis ut in sanum nos reuocemus iter.
 Ipse redi: cur lentus abes? cur subtrahis ora?
 Surge age, da dextram, surge age, surge Deus.
 Nosq; tua bonitate fouens amplectere: nobis
 Sic ibunt facili tempora leta pede.
 Gaudia da nobis, quos sors inimica per æuum
 Hausit, & exitio nunc age pone modum.
 In nobis fac ipse, tui scintilla fauoris
 Luceat, & radijs gloria mista tuis.
 Nosq; super Domini radians affulgeat aura,
 Nos super æternæ gratia lucis eat.

Sic

236 PROGYMNASM. SACROR,
Sic opus omne Deus nostrum bene dirigat: ipse
Dirigat & nostrum sic opus omne Deus.

CARMEN XVIII.

De doctrina excellentia pietatisq; premio. Ex Iesu Syra-
co, Cap. XXXIX.

Initiales literæ uersuum ista uerba si con-
iunxeris, tibi constituent:

IOSEPHVS FROSSHOSSERVVS AR-
gentinensis: Anno Christi,

M. D. LXII.

Ingenuis quicumq; cupit dare nomina Musis,
Ocia mandati sola laboris agat:
Seq; nihil prestare sciat, nisi cætera linquat,
Et munus tantum sudet obire suum.
Perpetuò qui rura colit, qui gaudet aratro:
Hic bene num Musis deditus esse potest?
Viuere cui dulce est, quando sua gaudia tardos
Sollicitat stimulis leta per arua boues.
Fabrica quem curis exercet, & implicat arctis,
Rebus is indulget nocte dieq; suis:
Officijq; memor, memori sub pectore uersat,
Solers ut pulchrum fingere possit opus.
Curat, & exercet duram ferrarius artem:
Hanc amat, hinc ipsi est dulce laboris onus.
Omne æuum ferro teritur, liberrimus unde est
Sudor, & assueta multus in aure sonus.

Sic

- S**ic solers etiam figulus sua munia curat,
Et pede currentem torquet agente rotam.
Rite lutum tractat manibus, fingitq; premendo
Vsq; adeo, donec fictile prodit opus.
Singula quid referā? cunctis sua functio curae est:
Ac fieri notus quisquis ab arte cupit.
Res etiam artifices tales uult publica, donum
Grande, nec artificum rite labore caret.
Ex illis autem, si res ita flagitet olim,
Nullus legati munus obire potest.
Tantum quisq; suo, cerebro sudante, labori
Incubat, & querit pinguia lucra sibi.
Nos uero longè studium manet acrius, artes
E'doctis cupimus qui didicisse libris.
Nocturna uersare manu, uersare diurna
Sanctorum uatum mystica scripta decet.
Inde licet, quae digna uiro sapiente putantur,
Sumere, & hic animis ire per alta datur.
Ac dudum studijs qui sese exercuit istis,
Nominis hic laudem possidet ille sui.
Nec prior ullus erit, magnis quia regibus olim
Officio melius possit adesse pio:
Consilijsq; suos melius qui subleuet olim,
Hoc etiam ex alijs uix prior ullus erit.
Regna idem poterit legatus in extera mitti:
Ingenio quoniam iudicioq; ualet.
Sol ubi manè nouo mundum splendore salutat,
Tunc

Tunc prodit uultus conditor ante tuos.
Intentusq; pijs uotis, sic pauca precatur:
Mi Deus: ô populo sis bonus, oro, tuo.
Dum loquitur, Deus usq; Deus liberrimus, ipsi
Largas placato numine fundit opes.
Vnde Deo toto persoluit pectore grates:
Vnde Deus rursus commoda mille refert.
Ista autem Dominus patrio cui præstat amore,
Is tandem fausta sorte beatus erit.

CARMEN XIX.

Gratulatio, ad Vlrichum Coccium Theologum Basiliensem, cum Rector creatus esset in clyta Basiliensis Academia Anno Christi, 1563. Calendis Maijs.

In dictionibus quæ incipiunt uersus, ista
 uerba colligere potes:

VLRICHVS COCCIVS, RECTOR HV-
 ius anni Christi, M. D. LXIII.

VT pia letatur mater, cum paruula proles
Ludit in expanso mota remota sinu.

Risus inest ori gratus, matriq; uoluptas

Ipsius à tenera maxima prole uenit.

Cocci, fide Dei præco, sic munera nobis

Hesterno cecinit cum tua fama die.

Vnanimi coepit totus gaudere triumpho,

Sacra facit Musis qui ueneranda chorus:

Continuoq; tibi soluentes candida uota,

O mina

- O mina dixerunt prospera quisq; tibi.
 C astalia te nimirum petière puella:
 C inthius & legit nomen Apollo tuum.
 V nde ergo, quoniam Musæ uoluere benignæ,
 S ors tibi Rectoris nomina celsa dedit.
 R ector es, officium uerè tibi conuenit istud,
 E t titulus uerè conuenit iste tibi.
 C onueniunt in te quoniam simul omnia dona,
 T ale quidem munus, qualia dona petit.
 O mnia respondent titulo: prudentia, uirtus,
 R elligio, pietas, gratia, candor, amor.
 H inc igitur meritò gaudens studiosa iuuentus,
 V nanimi fingit carmina læta sono.
 I nq; noui pia uota canit Rectoris honorem:
 V ota, quibus mentis dat pia signa suæ.
 S i celides hinc iure Deæ noua gaudia miscent:
 A tq; suam doctus pulsat Apollo lyram.
 Nam tu solus habes, doctis è pluribus unus,
 N on alij centum quod tenuere uiri:
 I nq; tuo blandæ posuerunt pectore Musæ
 C uncta, solent hominem quæ decuisse bona.
 H æc bona, nil aliud, Musis Phœboq; fauente,
 R ectoris nomen dulce dedere tibi.
 I am nos interea, quorum tibi maxima cura
 S emper erit, munus dum graue Rector agis:
 T ota mente Deum petimus, castiq; precamur,
 I nceptis spiret mollis ut aura tuis.

M unera dumq; geres Rectoris celsa, bonorum

D ona fauens semper sors tibi mille ferat.

L uceat alma tibi sacrati Flaminiis aura,

V t semper facias grata futuro Deo.

V iue diu, munusq; nouum rumore secundo

I ncipe, & in cceptum perfice sine bono.

I lle pater rerum famulantis rector Olympi,

I pse quod institues cunq; secundet opus.

C A R M E N X X.

Authoris gratiarum actio, ad Christum Saluatorem.

H As nunc primitias uultu pie Christe benigno

Suscipe, pro ueteri quas tibi lege fero.

Te duce suscepi dulcis, bone Christe, redemptor:

Te duce perfeci dulce laboris opus.

Ergo tibi meritas addicto pectore grates

Pro donis meditor muneribusq; tuis.

I pse cor in nostrum sparsisti uiua salutis

Semina, per uerbi munera sancta tui.

Largirisq; bonus, iuuenili ut nostra sub æuo

Te, quamuis humili carmine, Musa sonet.

Vtq; tuas possit laudes celebrare canendo:

Laudes, quas etiam cœlica turba uebit.

O' utinam possim tali tua dicere uersu

Munera, uel meritum, iusticiamq; tuam:

Quali turba metro uatum mirabilis, olim

Magnorum cecinit Martia facta ducum.

Mœonius sicut uates, Andinus & heros:

Peligniq;

Peligniꝑ; decus Naso poeta soli:

Aut quos inde tulit, spacijs iniustior etas,

Nunc quibus Italiæ clara superbit humus:

Aut quos, hospitium Christi, Germania, seruat

Carmine ubi priscis æmula turba uiget.

Helius ut uates, ut uates ille Siberus :

Hertelius, Maior, Fabriciusꝑ; pater:

Stigeliusꝑ; pater, Phæbo cum præside Musas

Ad Salam à Clarijs qui modò duxit aquas.

Hos decet, ut grandi memorent tua carmine facta:

His ego nunc etiam magna relinquo uiris.

Tu tamen interea, quamuis sint rustica, Musæ

Non hæc despicias carmina, Christe, meæ.

Musa puella mea est: si quondam adoleuerit, edet

Forsitan hinc grandi carmina facta metro.

Nunc autem hæc placido mitis tibi suscipe uultu:

Quæ si fortè placent, postea plura dabo.

Fallor? an ipse probas, nūc nūc duce Flamine sancto

Carmina Christe iuuat dicere plura tibi.

FINIS LIBRI QVARTI PRO-
gymnasmatum sacrorum.

SEQVNTVR TESTI-
monia Authoris literaria.

OMNIBVS HONESTIS ET
eruditis, s.

THE iuuenis, candide Lector, Paulus Cherlerus, serè per bienium Elsterburgæ in patria sua mihi discipulus fuit: ac non tam audiendo attentum, quàm discendo assiduum se præbuit. Tantaq; diligentia & conatu studijs, quoad potuit, inuigilauit, ut ea ueluti Thesei filū sequi uideretur. Nunc igitur per suos motus parentes, quò magis suis studijs consulat, & ad eruditionis summum emergat celerius: dignum duxit, triuiali huic Scholæ patriæ suæ renunciare, & ad instructiorem seu clariorem proficisci. Quare me adiit, prout fidelem decet discipulū, maximas pro collatis in se beneficijs gratias agens: petijtq; amanter, ut mea commendatione se iuuarem, & qua humanitate tractassem hactenus, eadem & migrandi copiā facerem. Quod tandē facile impetrauit. Itaq; pro mea certè uirili non grauatim uolui placere homini adolescenti, tantæ indolis, industriæ, diligentia, & probitatis: ut suos æquales multos, multum sit progressus. Morum etiam, & ciuilitatis cultum non planè neglexit:

xit inq; uera doctrina de Deo discenda iustā diligentiam nunquam non adhibuit. Vnde mihi talis discipulus fuit, quem præ alijs semper dilexi. Quocirca magno abs te opere peto, optime Collega, ut ei cōmodes; & si quid in rem suam efficere possis, nullum præmittas laborem. Tui etiam candoris erit, eum tuo grege dignari. Nam sine dubio dabit fidem, se boni & diligentis discipuli officium apud te facturū, quam præstabit sedulò. Efficies spero, ut sentiat, hanc meam commendationem multum apud te ponderis habuisse. Id si feceris, erit mihi omnium gratissimum. Vale: Elsterburgæ Variscorū. XVII. Calend. Maij, &c.

Paulus Gebhardus Plauensis, Elsterburgæ ludi literarij moderator.

Abraham Strobel Elsterburgensis, cantor, subscripsit.

PIIS ET BONIS VIRIS, S. P.

PAulus Cherlerus Elsterburgensis in nostra Schola Neustadij ad Orlam, quinquennium in discendis rudimentis artium dicēdi, & præsertim Grāmaticæ, est uersatus. Qui cum de consilio suorum constituisset in aliqua Academia siue Gymnasio occasionem querere, ingeniū suū ampliori eruditione excolendi

poliendi: & peteret à me testimonium dili-
 gentiæ suæ, & obedientiæ, ipse meo officio
 deesse nolui. Dignus namq; adolescens est,
 qui bonis uiris commendetur. Ingenio enim
 ualet maximè ad literarum studia idoneo, &
 singulari industria: ut & dextrè percipiat tra-
 dita, & feliciter conetur ad usum transferre.
 Primum itaq; doctrinam Catechisticam sedu-
 lò didicit, & ad pietatis normam studiosè ui-
 tam suâ gubernauit. Deinde in studio Gram-
 matices Græcæ & Latinæ tantum profecit,
 ut & præcepta memoria teneat, & orationē
 tam solutam, quàm ligatam mediocri felici-
 tate atq; facilitate effingat. Et uenam non in-
 felicem scribendi carmē, in suis Progymnase-
 matis, quæ diligentissimè exercet, ostendit:
 ita ut de eo omnino singulare quiddam spe-
 remus. Rudimenta etiā Dialectices, & Rhe-
 torices primis quasi labijs, ut dicitur, degu-
 stauit. Existimo igitur eum ita præparatum
 esse, ut cum fructu audire possit Doctores
 præstantes in Academijs. In moribus deniq;
 eam præ se fert modestiam & uerecundiam,
 quæ digna est adolescente, literis humanio-
 ribus dedito. Obedientiam legibus nostræ
 Scholæ præstitit liberalissimè. Quare ipsum
 bonis & doctis uiris commendo: & peto re-
 uerenter, ut ipsius studia, nostræ Scholæ no-
 mine, studiosè promouere dignentur. Spero
 omnino, quicquid in eum beneficij contule-
 rint,

rint, id benè collocatum fore. Ego vicissim omnibus bonis mea officia pro tenuitate mea, & gratam beneuolentiam reuerenter polliceor atq; defero. Datū 16. April. Neustadij ad Orlā, in Thuringia: anno Salutis, 59.

Christophorus Blumenreder, ludimagister

Neustadiensis: propria manu.

Conradus Limmer, Scholarcha &

superintendens.

I O A N N E S M A R B A C H I V S S A-
cræ Theologiæ Doctor, & eiusdem in Schola Ar-
gentinensi Professor: Ecclesiæq; illius loci Su-
perintendens, Lectori salutem pre-
catur in Christo.

PAulus Cherlerus Elsterburgensis, ado-
lescens ingenio atq; indole præclara, op-
timæ spei, uirtutum egregiarum, quæ hanc
ætatem commendant, per quadriennium fer-
mè in nostro Gymnasio Argentinensi bonis
literis diligentem operâ dedit: ita ut ad pu-
blicas auscultationes summa cū laude suorū
præceptorum maturè fit progressus. In quib-
us Scholis eam adhibuit diligentiam atque
studiū, ut in styli exercitatione pluribus par,
multis superior longè extiterit: præsertim in
eo scribēdi genere, quod ἱστορικόν à Græcis di-
citur, ut ad illud quasi factus & natus esse ui-
deatur. Sed extant eius uaria Carminum ge-

nera, Epithalamia, Epicedia, Epigrammata, Encomia, & similia: ex quibus homines docti & intelligentes de eius ingenio atq; eruditione facillè poterunt iudicare. Ad hanc exercitationem addidit etiam pietatis aliarumq; uirtutum, ueluti culturam: ob quas uirtutes laudem apud nostros homines inuenit, modestiæ, taciturnitatis, officij, probitatis, industriæ. Quibus rebus inter cetera impulsus fui, ut hunc Paulum in meam domum receperim, eumq; meis filijs, ut eorum ingenij & morum formator esset, pædagogum præposuerim. Eos ita per annum & dimidium instituit, ita erudit prælegendo & repetendo, ut eius diligentiam atq; fidem semper probarim. Sed quoniam in hac ætate utile est, plures Scholas & Academias uidere, & in his cum literatis hominibus uersari, hosq; audire: statuit se initio Basileam cõferre, in qua Academia in omnibus facultatibus, disciplinis, artibus & linguis, uiri sunt plurimi, pietate, sapientia, eruditione & uirtute singulari præstantes. Ad quos ut habeat liberio rem aditum, petijt à me hoc testimoniũ de suis studijs, moribus atq; uita. Id quod eo libentius illi dedi, quòd & mihi notior est hic Cherlerus: & quòd scio eum sua uirtute animos omnium bonorum uiroꝝ facillè conciliaturum esse. Quare homines literatos, & omnes amantes honestatis, uirtutis, & studiorum artiumq; optimarum
per

per Christum oro, ut hunc Paulum Cherlerū
commendatum habeant, rebusq; omnibus
quibus poterunt absq; moleſtia, illi commo-
dent. Quā in re & Deo gratum officium præ-
ſtabunt: & proderunt Eccleſiæ atq; Scholis;
quibus opus eſt talibus ingenijs: & hoc ipſo
beneficio adoleſcentem iſtum optimum ſibi
perpetuo grati animi nexu deuinciēt Argen-
tinæ 4. Non. Octobr. Anno nati Chriſti,
M. D. L X I I. Mea manu.

AD ISTAM D. D. MARBACHII
commendationē D. Flinnerus, ſummus
paſtor, & D. Ioan. Sturmſius Rector,
ea quæ ſequuntur, paucis
addiderunt.

S. IN CHRISTO OMNI-
bus Lecturis.

Virtus latere non poteſt, & ſeiſſam om-
nibus facit commendatiſſimam. Qua
cum hic noſter Paulus inſigniter ornatus ſit,
ea & ipſum carum omnibus uirtutem aman-
tibus faciet. Libèter igitur huic teſtimonio,
quod clarifſimus ac doctiſſimus uir, D. Do-
ctor Iohannes Marbachius, ueriſſimè ſuo,
uel potius noſtro Paulo Cherlero dedit, ſub-
ſcribo. Et cum pijs uiris commendatum eſſe
cupio. Bene ualete.

*Ioan. Flinner, ſummi templi apud Ar-
gentinenses parochus.*

Beneuolo Lectori, s. d.

Non opus habet, neque testimonio, neque laudatione, qui secum probatam & bonam notam adferunt, ingenij, industriæ, exercitationis, uirtutis, pietatis & modestiæ, ut hic noster Cherlerus,

Ioan. Sturmius Rector,

sua manu, &c.

Cunradus Dasypodius

Visitator.

Valentinus Erythraus.

DI STICHON,

Compositum in ludo literario Argentinensi, IOANNI COBERO condiscipulo: petenti carmen aliquod de præceptore IOANNE STURMIO, qui tunc Ciceronem nobis interpretabatur.

*Hic Cicerone sedet, qui nunc est alter ab illo
Sturmius: eloquio lumen in orbe suo.*

ALIVD,

Compositum eidem COBERO, in quodam prato amœno, cum ex me quæreret, utrum PAVLO GEBHARDO, qui Elsterburgæ in patria, an CHRISTOPHORO BLUMERODERO, qui Neustadij ad Or-
lam:

lam: an uerò IOANNI STURMIO, qui
 Argentinæ noster fuerat præceptor,
 plura me debere agno-
 scerem.

Multa Gebharde tibi, tibi Sturmî debeo plura:
 Plurima sed soli Blumerodere tibi.

ENCOMIA TRIVM
 CHRISTIANORVM MI-
 LITVM: D. DOCTORIS
 Martini Lutheri, D. Ioannis Friderici, Du-
 cis electoris Saxonie, &c. & D. Philippi
 Melanchthonis, Heroum piæ & felicitis me-
 moriæ: composita in honorem Illustrissimi
 Principis, ac D. Domini Ioannis Friderici
 tertij, ducis Saxonie, Landgrauij
 Thuringie, Marchionis
 Misnie, &c.

I. LUTHERVS.

IN EFFIGIEM

D. Lutheri.

HAcc tibi diuinū proponit imago Lutherū,
 In tabula spirat, quem leuis urna tenet.
 Ipsi in Christi gremio, tellure, per orbem,
 Umbra sedet, recubant uiscera, fama uolat.

q s VERA

250 TRIVM CHRISTS. MILITVM
VERA DEI ECCLESIA,
quæ Dei gratia, nuper sub Luthero
respirauit, nunquam penitùs
deleri potest.

Vindice te mundum uictrix Ecclesia, Christe,
Negliget, & seros sera uidebit auos.
Te duce terna uelut saluo pede turba per ignem
Ambulat, ut feruens ignis in igne furit:
Te duce sub tumidis sic tuta Ecclesia, monstris,
Pressa quibus nimium sæpè laborat, erit.
Conspirent quamuis odio gliscente tyranni:
Semper erit Christo paruus in orbe locus.
Papa furens animis se colligit acer in arma,
Et modò reliquias uult abolere pijs.
Turca fremens odijs in funera iurat eorum,
Qui graue de Christi nomine nomen habent.
Hic acuit rabiem, plenos fouet ille furores:
Hic multis pugnat uiribus, ille dolis.
Quid faciunt stulti? quantumuis omnia tentent,
Propositumq; premant corde furente malum:
Non tamen absument sociatis uiribus ambo,
Quas uerbi Christus semine pascit, oues.
Semper honos, populusq; Dei, laudesq; manebunt:
Saluus erit cætus, te duce Christe, tuus.

ANNVS natiuitatis Lutheri: 1483. Natus
est in oppido Cheruscorù Islebia, 10. No
uemb. circiter horam 11. noctis.

Nasci.

1 4 8 3.

NasCIt Vr IsLebia CygnVs præDiCtVs In Vrbe:

ALbIDos è stagulS LætVs In astra sonans.

ANNVS, quo cœlestem doctrinam de ue-
ra pœnitentia, & fide in Christum, repur-
gare atq; instaurare cœpit, 1 5 1 7. po-
stremo die Octobris: promulgata & fori-
bus templi ad arcem Vuitebergensem af-
fixa Disputatione, contra indulgentias, à
Tezelio monacho uenditas. Ea q; res in-
cidit in centesimum & alterum annum,
post combustum Constantiæ Ioannem
Husium: qui falsò damnatus hæreseos,
cùm raperetur iam ad supplicium, anno
1 4 1 5, fertur dixisse ad Episcopos: Post
annos centum reuolutos, re-
spondebitis DEO &

MIHI.

1 5 1 7.

LVX EVangelII reparata reLVCet: & exIt

E' CVNIS etIAM nVnC VVlteberga tVIS.

ANNVS obitus, 1 5 4 6. Piè obijt in Do-
mino Islebiæ, in sua patria, 18 Februarij:
cùm annos esset natus 63. Quo ipso etiã
die, tempore diluuij Noha iterum emisit
ex arca

352 TRIUM CHRIST. MILITVM
ex arca sua columbam, quæ circa uespe-
ram rediens, decerptam oleæ fron-
dem rostro attulit. Gene-
fis cap. 8.

I 5 4 6.

(LVmba,
QVA tibi LVCe tvLIt frondes bone Noha Co-
HaC noſter ſva Vi fine LVtherVS obIt.

II. IOANNES FRIDERI-
cus Dux, Elector Saxo-
niæ, &c.

IN EIVS EFFIGIEM.

Quid miraris adhuc diuini Principis ora?
Quin potius tanti ſuſpice facta uiri.
Corpus humo, ſuperis animam, præconia laudis,
Iura, fides, uirtus, dant, dedit, uſq; dabit.

GRATIARVM ACTIO, QVA
uſus eſt, cùm diuturna illa captiuitate,
qua totū quinquennium oppreſſus à Cæ-
ſare fuit, propter confeſſionem pu-
ram Euangelij, libera-
tus eſſet. (tes,

Quas tibi perſoluã Deus, ô Deus optime, gra-
Aut tibi quæ digna, carmina uoce canam?
Tu mihi captiuo requies, tu dulce leuamen:

Tu

Tu mihi confugium, tu mihi portus eras.
 Per uarios casus, per mille sequentia tela,
 Hoc tibi complacuit surripuisse caput.
 Tu benè, tu tandem duri me fasce leuasti
 Carceris, ô famuli duxq; comesq; tui.
 Nec rebus finem quòd tristibus ipse dedisti,
 Palma mea est, quãuis hæc quoq; palma mea est:
 Sed propter sociamq; thori, paruosq; nepotes,
 Sed propter populum, dux ego cuius eram.
 Vel multo potius tua nomina propter amasti
 Hanc animam latebris asseruisse suis.
 Dicite uos, tacitum cœlo quæ ducitis annum,
 Lumina, fictoris plasmata facta manu:
 Dicite uos, blando ridentia gramina uultu,
 Gramina, quæ passim florida fundit humus:
 Dicite uos, cœlum cupidè quo tendimus omnes,
 Et tellus hominum mater amica, mihi:
 Quo referam Domino meritis pro talibus ore
 Carmina? quas grates, dicite, gratus agam?
 Quin ego si possem, sed quòd non talia possum,
 Prodigus in mortem mille uel ire modis:
 Sanguinis atq; mei tam multum fundere, quantum
 Ipsa capit gremio diuite Doris aquæ:
 Non tamen idcirco (tantum Deus ecce dedisti)
 Hoc posset meritis iam satis esse tuis.
 Me Deus ergo tibi dono, sic accipe, totum:
 Accipe sic, totum me tibi dono Deus.

254 TRIVM CHRIST. MILITVM

Vtq; tibi nunc plena cano præconia laudis,
Ad pia sic semper iubila promptus ero.

ANNVS natiuitatis Ioan. Friderici, &c.

Natus est ultimo die Iunij, post 6.
pomeridianam, anno

1 5 0 3. (git,

DVX FRIDERICVS VBI VIX se In CVnabVLA st-
IvniVVS EXigVVS CLAVSIt & hAVSIt Iter.

ANNVS, quo è captiuitate, in qua apud
Cæsarem per annos quinq; fuit,
propter Religionem redem-
ptus est,

1 5 5 2. (Det,

GAVDetAVIs, gAVDet PhœbVs, bona patria gAV
Vt repetis patrios ferree SaXo sInVs.

ANNVS quo obiit. Piè defunctus est, &
tranquillè, Vinarix, 3. die Mar-
tij: anno

1 5 5 4.

Vinarix PrInCeps, CVI PaX & gratia noMen
Fecerat, Vt sLVVios Ver Clò soLVIt, oblt.

III. MELANCHTHON.

IN D. PHILIPPI IMA-
ginem.

Svbduxit morti uiuax pictura Philippum:
Quis fuerit, nescis? accipe pauca, scies.

Paruus

*Paruus erat, sed magnus erat, sed maximus, ingens,
Corpore, doctrina, religione, fide.*

A D E C C L E S I A M C H R I S T I,
*quæ Philippi sui interitum dolet atq;
deplorat, consolatio.*

Optima cur sponsi coniunx Ecclesia Christi,
Liquitur ex oculis plurima gutta tuis?
Dic mihi, cur lachrymas? quia te tuus ille Philippus
Deserit, & miseræ desinit esse pater.
Ex latebris mundi modò raptus in astra Lutherus,
Heu tibi non parui causa doloris erat.
En etiã hinc migrat porrò tuus ille Melanchthon:
Sic oritur lachrymis altera causa tuis.
Ergo uelut dulci uiduata columba marito
Fronde sedens aliqua, funera luget heri.
Fletibus & dulci soluit funebria sponso,
Immemor & potus, immemor atq; cibi:
Sic nunc dispersis Ecclesia moesta capillis,
Tam carum rapitur dum caput, ipsa doles.
Ipsa doles, & iurè doles, quis iurè dolere
Te neget? aut lachrymis quis neget esse locum?
Sed fac esse modum lachrymis, non orba manebis:
Viuit adhuc, alios qui dedit antè, Deus.
Ille dedit, dabit ille uiros, dabit ille ministros,
Pro te perpetuò qui pia bella gerent,

Sic

256° TRIVM CRIST. MILITVM

*Sic erit, has igitur lachrymas suspende: benigno
Fide Deo, faciet tunc bene cuncta Deus.*

ANNVS natiuitatis Philippi 1497. Na-
tus est Brettæ, in superiori Palatinatu, 6.
minutis post horam septimam pomæ-
ridianam, 16. Februarij.

1497.

CLAVserat a Cris aqVas vbi frigore febrVVs, orbi
Te tVLit optatVm Brettæ PHILippe, CapVt.

ANNVS, quo Vuitebergam uenit, 1518.
die 25. Mensis Augusti. Vocatus est au-
tem eò ab illustrissimo Principe, Ioanne
Friderico duce, Electore Sa-
xonix.

1518.

LeVCoreas DVX ipse VoCat FRIDERICUS In orat
EX patria VVLtVS, grate PHILippe, tVos.

ANNVS quo obiit, 1560. die 19. Aprilis:
producta uita ad annos 63. hebdo-
madas 8. 3. dies.

1560.

Atropos Vt seCVit VIVaX tibi fILa, PHILippe,
CVM CLarIo fLeVIt Pythia, tVrba SVO.

AD

A D T R E S F R A-

tres domus Saxoniae

D I S T Y C H O N .

*Saxonie ducibus sit pax & gloria: ui-
uant**Saxonice fratres tempus in omne
domus.*

DEo patri, creatori, & filio unico, re-
demptori, sanctoq; Spiritui, sanctifica-
tori, uni, soli, uero **D E O** sit laus & gloria, uir-
tus & maiestas, decus & imperium, in omne
æuum, in secula seculorum:

A M E N.

*Alia carmina, seu, ut alijs placet, crimina nõ pau-
ca, quæ diuerso tempore composuimus: quibus in
dies penè singulos aliquid addimus: in primisq; ea
quæ in nouum Testamentum elaborabimus. suo tẽ-
pore, si Dominus uitam prorogauerit nobis, cum
beneuolo Lectore communicabimus. Hæc interim*

*lege, & candidè interpretare: & uale in
Christo, Domino & Salvatore
nostro.*

r O R A -

ORATIONCVLA DE OFFICIO
 pio pij et diligentis Scholastici, scripta in gra-
 tiam certe et ample spei iuuenum, ERASMI ET
 PHILIPPI MARBACHII, ARGENTI-
 NENSIVM: DANIELIS SVLCERI, ET
 SAMVELIS COCCII, Basiliensium: CVN-
 RADI LIMMERI, ET CHRISTO-
 PHORI BLUMERODERI, iunio-
 rum Neustadiensium.

MANè posteaquam è lecto surrexit stus
 diosus adolescens, & manus ac uulo-
 tum lauit, Deoq; se per suas preces commen-
 dauit, alacri animo ad Musas studiaq; sua ac-
 cedat: & lectiones constitutas, quas uel audi-
 uit antea, uel paulo pòst auditurus est, gna-
 ua ac diligenti adhibita meditatione cogno-
 scat: operamq; det, ut negocium in quo uer-
 satur, quantum in ipso est, penitùs intelligat.
 Legere enim, & nò intelligere, negligere est.
 Cum uerò est in scholam ingressus (quod cū
 magna fieri modestia debet) uerbis ac ori præ-
 ceptoris sui totus sit intentus: ut non corpo-
 re solùm, uerum etiã animo uideatur esse præ-
 sens. Si quid à præceptore memorabile & pul-
 crum atq; elegans uel dictum, uel explicatũ,
 uel lectum fuerit, chartę id atq; memorię cõ-
 mendare debet: in primisq; uideat, ne quid
 pereat, fortè quod olim utile esse possit. Mo-
 res

res ingenuos & liberales, non agrestes ac turpes præ se ferat: ab ineptis nugis, à petulantia scurrili, à ridiculis confabulationibus sedulò abstineat. Nam per hæc mores innocentes uehementer corrumpuntur: & malè ista iuuenem studiosum alijs commendât. Non sit ineptè loquax: sed ita se totus gerat, ut nec dicto ullo, nec facto, nec signo, uel condiscipulos suos, uel præceptorem, uel alium quëuis molestat atq; offendat. A magistro aliqua de re sententiam rogatus, modestè cū prudentia quadam & ratione graui respondeat. Si quid attulit, quod rei conuenit, non sibi ipsi, sed Deo acceptum ferendum esse arbitretur. Nam ab eo omnia bona tanquam à fonte quodam perenni demanant. Sin uerò minus se commodè locutum esse sentiat, maiori postea diligentia auscultet: ut nō solū attentus ad audiendum, uerum etiam audis ad discendum esse deprehendatur. Nec sciscitari, si quid dubitabit: nec moneri, si quid errabit: nec doceri, si quid ignorabit, sit pudor. Si libido eū sua ac petulantia uexare, & aliò rapere incipiet, sibi ut possit ipse imperare, & moderari affectibus suis assuescat. neq; sibi inter legendum uagari animum, & in diuersas partes distrahi patiatur. Id enim ualde ingenij uim & acumen atterit atq; obrūdit. Cum suis condiscipulis nūquam nisi Latinè colloqui uelit. Etsi non statim queat Latinis.

rem uerbis exponere, tam diu tacere discat, quoad id præstare possit. Sic namque & loquendo, & tacendo suam ipse utilitatē comparabit. Etenim eum tacebit, ad silendum, quod aliquando non nocet: sin loquetur, ad plura discendum, quod semper prodest, ritè se parabit. In schola si animaduernerit quædã felicia & gnaua ingenia, ijs assuescere & inniti, eaq; imitari atque exprimere conetur. Dimissus à ludo, domum modestè se conferat. Post lectionem si quid obsequij uel parentibus, uel ijs qui parētū loco sunt attributi, præstandum est, id libèter & sedulo exequatur. Quod si uerò uacuus est atq; solutus ab alijs negocijs, id agat, quod propriè sui officij est: repetat lectiones, seseq; scribendo, legendo, ediscendo, meditando studiosè exerceat, ut benè singulas horas collocaet. Nam in uita nihil est preciosius tempore: quoniam & lubricū ualde est, & transit citissimè: & reuocari, cum semel præterijt, nunquam potest. Dies ergo nullus abeat, in quo nō adijciat aliquid studiosus iuuenis, ut doctior fiat, & melior. Nam eloquentiæ studere tantū, ut doctiores euadamus: non pietati, ut simus probiores: id uerò diabolorum immanium naturas est imitari, non pij diligentisq; officium discipuli præstare. Vt autem studiosus puer aliquid in diebus singulis proficiat, & non deficiat, multum interest, quo utatur & ordine
& di-

& diligentia in studēdo. Nisi enim ordinem bonum adhibeas, & industriam cōstantem, frustra ingenium periclitaberis tuum. Quare pro lectione quotidiana pensum adolescens diurnum fixum habeat: neq; prius somno indulgeat, antequā illud absoluerit: & si quid interdum omisſum de penso est, multā sibi propter neglectū munus dicat. Singularem quoq; parit ea res utilitatem, si quis uesperis, antequam cubitum se conferat, memoria reopetat ea quæ per illum diem totum legit, audiuit, didicit. Id quod Pythagoras assiduè fecisse scribitur, qui nunquā suum cubile adiit, nisi prius sibi ipsi probabilem rationem reddidisset earum rerum omnium, in quibus interdum operam suam studiumq; collocasset. Quemadmodum uerò diē à precatione auspiciatus est puer: ita eundem cum oratione claudat. Per preces enim labores per se quasi mortui, à Deo uitam suam accipiunt. Et breuiter, ut studiosus talis sit, qualis esse debet, ea quæ subsequuntur fideliter retineat, & curiosè semper obseruet. Pietatem in primis declaret atq; exerceat erga Deum, erga parentes, erga patriam, erga patriæ ciues: cum fratribus, amicis, cōdiscipulis, propinquis, concordiam, pacem, tranquillitatem, familiaritatem, quantum potest, colat ac foueat. In studijs diligentiam, labores, meditationes non fugiat: ab ocio autē molli, à uoluptatibus ca-

ducis, ab ineptijs illiberalibus longissimè ab-
sit. in reliqua uita iusticiam, honestatem, ca-
ritatem, uerecundiam, continentiam, uerita-
tem, candorem, humanitatem, modestiam,
comitatè erga omnes declaret. Sic eueniet,
ut in breui temporis spacio in uirum religio-
sum, doctū, utilem & liberalem euadat: qui
Deo grata, Ecclesiæ utilia, patriæ salutaria,
sibi ipsi maximè fructuosa per omnem
uitam suam dicere, ac facere
queat.

F I N I S.

BASILEAE, EX OFFICINA

Ioannis Oporini, Anno Salutis hu-

manæ M. D. LXIIII.

Mense Aprili.

226322

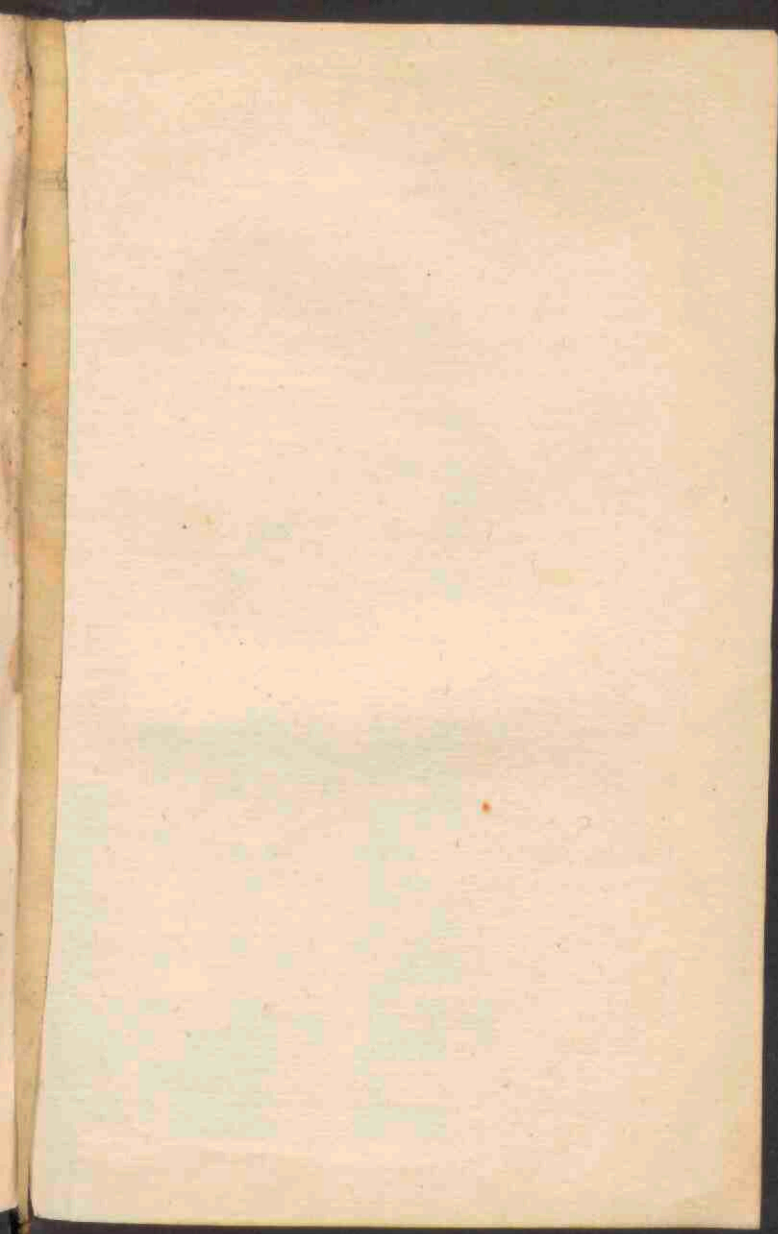
OCN 705762042

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL

State of New Jersey

Wm. N. Hill

Attorney General

1094. 1095. 1096.

